

7 TL (KDV dahil)

EKO

MAYIS-HAZİRAN 2010 SAYI:3

IQ

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

Türkiye'nin Karbon Taahhüdü Ne Olmalı?

**Yeşil Ürün Pazarı
Krizden Nasıl Etkilendi?**

**Yeşil Dönüşüm KOBİ'lerden mi
Başlayacak?
İmkânlar, Fırsatlar
ve Zorluklar**

**10 Yılın
10 Büyük
Çevre Olayı**

**Uzmanlar
Tartışıyor:
Nükleer,
Yenilenebilir
Bir Enerji midir?**

**Tabağımızla
Gezegelimiz
Arasında:
Slow Food**

Yeşil Canavar: Greenwash

E-Okuyucu Basılı Kitaba Karşı!

**AB ÇEVRE ÖDÜLLERİ 2010
TÜRKİYE'NİN YEŞİL ŞAMPİYONLARI**

www.ekoIQ.com yayında

**DOĞAL KAYNAKLARIMIZI
BU HIZLA
TÜKETMEYE
DEVAM EDERSEK
DÜNYA
BİLDİĞİMİZ GİBİ
KALMAYACAK**

ARTIK HEPİMİZ YENİ BİR YAŞAM TARZI BENİMSEMELİYİZ!

Şimdiye kadar sürdürdüğümüz yaşam tarzını
değiştirecek yüzlerce "Yeşil" ürün :
Bilgisayarlardan TV' lere, ofis ürünlerinden enerji ve su
tasarruf çözümlerine, geri dönüştürülmüş ürünlerden
muhteşem eko hediyelere...

Çevre dostu yeşil yapı ve yaşam.

YESİLDEPO

www.yesildepo.com

Başlarken

Dünyayı Kurtarmak İçin Paraya İhtiyaç Yok ki!

Yüzüme sıkı bir tokat yemiş gibi oldum. İstanbul'un gerçekten "farklı" ilköğretim kurumlarından biri olan Taş Mektep'in çağrısı üzerine, çocuklara küresel ısınma ve çevre sorunları ile ilgili kısa bir konuşma yaparken yedim bu "ideolojik" tokadı. Dünyada silahlara harcanan paranın, dünyayı tehdit eden çevresel sorunları bertaraf etmek için gereken paradan kat be kat (yaklaşık 10 kat) daha çok olduğunu anlatırken, minik bir parmak kalktı ve dersimi verdi. O minik parmağın sahibi, cin gibi akıllı küçük kız ekledi: "Dünyayı kurtarmak için sadece kendimize ihtiyacımız var; başka bir şeye değil."

Gerçekten de net ve keskin bir bakış açısı. Bu sorun için para ayırmak, sonuçta bir dışsallığı ifade ediyor. Yani o parayla silah, elmas, devasa motorlu arabalar, hayvan kürkü mantolar, Amazonları yakıp yok eden kirli yakıtlar alacaktık ama biz bu parayı bir seferliğine dünyanın esenliğine ayırıyor ve içimizi huzurla dolduruyoruz.

Bu bakış açısı, aslında yıllardır dönüp durduğumuz kısır döngünün normal bir parçası. Evet, küresel çevresel krizin maddi bir bilançosu var. Yeşil dönüşüm, firmaların, devletlerin, ulusüstü organizasyonların ellerini ceplerine atmasını gerektiriyor ama burada "para" bağımlı değişken; her şeyi değiştirecek bağımsız değişken ise "zihniyet değişiminden" başka bir şey değil.

O da para ile elde edilebilecek bir şey değil. Aynı, Taş Mektep'in o akıllı kızının yanıtındaki gibi...

Bu zihniyet değiştiğinde, bu bir hayat biçimi haline geliyor; bir iş modeli haline de... O zaman bir yerlere gereksiz bazı paralar harcamış gibi hissetmiyor, tam tersine "normal" ve "mantıklı" bir sürece yatırım yapmış oluyorsunuz. Yeşil dönüşümü, bir hayat ve iş modeli haline getirdiğimizde, çok önemli bir engeli de aşmış olacağız. O zaman hayat önümüze yeni olanaklar, yeni yollar açacak; onlarca yıldır, bir hamster gibi kirli bir kısır döngünün peşinde nasıl koşturup durduğumuza şaşıracağız.

EKOIQ, böyle bir dönüşümün yaygınlaşması, bilince çıkması, giderek reflekse dönüşmesi için ortaya çıkan inisiyatiflerden biri. Yeşil Bilgi İşlemden Yavaş Yemek Hareketine, AB Çevre Ödüllerinden İklim Platformuna, KOBİ'ler ve Yeşil Dönüşümden E-Okuyucu tartışmasına kadar sayfalarımızda sizlerle paylaştığımız her bilgi, görüş ve bakış açısı hep bu noktaya işaret ediyor: Zihniyet değişirse dünya da değişir.

Ve dünyayı değiştirmek isteyenlerin kendilerinden ve kurumlarından başlamasında fayda var çünkü uzun zamandır unutsak bile, hepimiz dünyanın zaten bir parçasıyız.

Barış DOĞRU

BZD Yayıncılık ve İletişim adına sahibi
Zülfü Dicleli

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Zeynep Demirel
dergi@ekoik.com

Genel Yayın Yönetmeni
Barış Doğru
baris@ekoik.com

Art Direktör
Özlem Sarar D.

Editör
Balkan Talu

Danışma Kurulu
Ural Aküzüm - TEDMER ve
Arı Hareketi Başkanı
Coşkun Aral - İZ TV Genel Koordinatörü
Banu Aydoğru - Koç Bilgi Grubu
Kurumsal İletişim Direktörü, Koç
Holding Çevre Koordinasyon Kurulu
Üyesi, Yeşil Bilgi Platformu Yöneticisi
F. Fatma Çelenk - Soyak Holding
Kurumsal İletişim Koordinatörü
Behçet Envarlı - Türkiye Bilişim Vakfı
Genel Sekreteri
Sibel Sezer Eralp - REC, Bölgesel
Çevre Merkezi Türkiye Direktörü
Çağla Balcı Eriş - Demirer Holding
Karbon Geliştirme Müdürü
Cavit Vardarlılar - MESS Entegre Geri
Kazanım ve Enerji, Çevre Projesi Genel
Müdürü
Necla Zarakol - Zarakol İletişim Yönetim
Kurulu Başkanı

Yazı Kurulu
Edip Emil Öymen, Barış Gencer Baykan
Serpil Ata

Redaksiyon
Fevzi Göloğlu

Katkıda bulunanlar
Özgür Çakır, Nermi Uçar,
Selim Talay, Mutlu Dinçer

Abone İlişkileri
Neslihan Öztürk

Yayın Adresi
BZD Yayıncılık ve İletişim
Alemdağ Caddesi, Yanyol Sokak, No: 5
SBK İş Merkezi, B Blok Kat: 3
Kısıklı - Üsküdar 34692 / İstanbul
Tel: (90) 216 - 412 72 13
Faks: (90) 216 - 521 10 64

Basım Yeri:
Tor Ofset San. Tic. Ltd. Şti.
İmam Çeşme Caddesi NO: 26/2
Ayazağa/Şişli-İSTANBUL
Tel: (90) 212 -332 08 38 pbx
Faks: (90) 212 -332 08 39

Dağıtım
Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.

İki ayda bir yayınlanır.
Yerel Süreli Yayın
ISSN 1309-441-6

İçindekiler

15 10 Yılın En Önemli 10 Çevre Olayı

Son 10 yılda yaşanan dönüşümün yapıtaşları film şeridi gibi gözlerimizin önünden geçiverdi.

20 Türkiye'nin Çevre Şampiyonları Belli Oldu

AB Çevre Ödülleri Programı Türkiye ödüllerini bu yıl Arçelik A.Ş., Siemens, Coca-Cola, Eczacıbaşı Vitra ve EnerjiSA kazandı. Şimdi gözler Brüksel'de yapılacak AB finallerinde.

26 Tabağımız ve Gezegenimiz: Slow Food

Tabağımızla gezegenimiz arasındaki mesafenin aslında çok kısa olduğunu bilen bir grup insan tarafından kurulan Slow Food, yıllar içinde nasıl bir dünya hareketine dönüştü?

36 KOBİ'ler ve Yeşil Dönüşüm

KOBİ'ler yeşil dönüşüme önemli katkı sağlayabilir ama bunun için ciddi bir kamu desteğine ihtiyaçları var.

44 Yedi Renkli Göle Yedi Renkli Hayat

wwf-Türkiye ve Siemens Ev Aletleri tarafından yürütülen Proje'de, Eğirdir Gölü'nün kurtarılması için önemli bir çaba harcanıyor.

48 Eco Market 2009: Yeşil Pazar Büyüyecek

ABD ve Kanada'da tedarikçiler ve satın almacılar arasında yürütülen Ecomarket araştırmasına göre küresel krize rağmen Yeşil Pazar büyümeye devam edecek.

56 Doç. Dr. Etem Karakaya: "Türkiye NAMA Stratejisini Benimsemeli"

Türkiye'nin 2012 sonrası hedefleri bağlamında NAMA stratejisini benimsemesini ilk öneren bilim adamı olan Karakaya "Geç kalmamalıyız" diyor.

62 Bilgisayarlar ve Yeşil Bilgi İşlem

Uzmanlar, toplam karbon emisyonlarımızın yüzde 2'sinden sorumlu olan bilgisayarlarımızın nasıl yeşillenebileceğini araştırıyor. Çıkan sonuçlar umut verici.

67 Yeşil Canavar: Greenwash

Şirketlerin yeşil badana günahları bir yıl içinde altıdan yediye yükseldi. Ecologo'nun Greenwashing Raporu badanacılara kanmamamız için bir kılavuz niteliği taşıyor.

70 Henkel'den Temiz Dağ Projesi

Henkel çalışanı Özgür Konya, Türkiye'nin dağlarını temiz tutmak için bir proje geliştirdi. Şimdi Henkel çalışanları hem doğa gezileri yapıyor hem de parkurları temiz tutmaya çalışıyor.

102

**İKLİM
PLATFORMU**

- 74 Yağmacıdan Kurtarıcıya: Ray Anderson**
14 yıl boyunca çeşitli şirketlerde çalışan, sonra da kendi şirketini kuran Amerikalı işadamı Ray Anderson bir kitap okudu ve bütün hayatı değişti.
- 80 Güneş Enerjisinde Dünya Beşincisi: Eziñ Metal**
Kayseri merkezli Eziñ Metal bu yıl güneş kolektörlerinin 3 milyonuncu metrekaresini üretti ve sektördeki dev rakiplerini geçerek dünya beşinciliğini elde etti.
- 84 Kamuda “İklim İşleri”**
Barış Gençer Baykan son araştırmasında kamu sektöründe çalışan Yeşil Yakalılarının durumunu ele alıyor.
- 90 Prof. Dr. Hayrettin Kılıç: “Kurulacak Santrallerin Sertifikaları Bile Yok”**
“Nükleer Destan” kitabının yazarı Hayrettin Kılıç uyarıyor: “Akkuyu ve Sinop’a kurulması düşünülen santraller henüz simülasyon aşamasında.”
- 96 Prof. Dr. Osman Kemal Kadiroğlu: Nükleer Santraller Arası Güzellik Yarışması Olur mu?”**
Nükleer enerjinin yenilenebilir bir kaynak olduğunu savunan Osman Kemal Kadiroğlu gene de uyarıyor: “Nükleer santral araba satın alır gibi alınmaz. Ülkemize büyük bir kazık atılıyor.”
- 102 İklim Platformu Yola Çıktı**
REC -Türkiye ve TÜSİAD tarafından kurulan İklim Platformu iklim değişikliği ile mücadelede özel sektörün çözüm ortağı olmaya hazırlanıyor.
- 108 Bir Enerji Mimarı: Çelik Erengözgin**
2008 yılında Eurosolar Mimarlık Ödülünü Kazanan Çelik Erengözgin, ilk defa Diyarbakır Belediyesi için tasarladığı Güneş Evi ile tanınmaya başladı.

112 İnegöl’de Bir EKO-OKUL

Bilge Dicleli Türkiye’deki örnek EKO Okul’lardan İshakpaşa İlköğretim Okulu ile ilgili izlenimlerini anlatıyor.

116 E-Okuyucu Basılı Kitaba Karşı!

Daniel Goleman ve Gregory Norris’in New York Times’daki makalesi yepyeni bir tartışma başlatıyor: E-Kitaplar mı çevre dostu, yoksa basılı kitaplar mı?

120 Kerim Sakızlı’dan Dünyaya Ağıtlar

Kerim Sakızlı’nın çift dilli şiir kitabı Gör-düğüm çevreci bir anlatı olarak şiiri yeniden yaratıyor.

124 Dön Dön Dön Durmadan: Kamile Kuzu

On parmağında on marifet bir yaratıcı olan Kamile Kuzu, 2010 Kültür Başkenti Projeleri içinde yer alan Atölyesinin hikayesini anlatıyor.

Her sayıda...

4 Arka Plan Coşkun Aral’ın objektifinden Batur Yanardağı

6 Haberler Çevre dostu laptoplar, güneş enerjisiyle çalışan uçaklar ve diğerleri

41 Zülfü Dicleli Paradigma Değişimi ve “Yeşil İş ve Yeşil Yaşam Perspektifi”

54 Emil Edip Öymen Ayaktaki sebze ve Natalie Portman

107 Talat Ulusoy Dünyanın İki Vakti

115 Bilge Dicleli Ekolojik okuryazarlardan mısınız?

128 Kitap “Yeşil Tatil”, “Çevre mi Ekoloji mi?” ve “Guerrilla Marketing Goes Green”

Arka Plan

Eyfyallayöküll'dan Batur'a

Bu ay, biraz da Avrupa'da hayatı felç eden Eyfyallayöküll yanardağından da ilham alıp Endonezya'daki Batur Yanardağının muhteşem manzarasıyla baş başa bırakıyoruz sizleri. Batur Yanardağı 1800 yılından beri toplam 24 kere patlamış. Bali adasının en büyük gölü ve hayat kaynağı olan Batur gölü de yanardağın kraterini doldurmuş. Batur Dağı'nın en temel özelliği de bu zaten. Ada üzerindeki bütün Kintamani bölgesinin yaşam tarzları gelenek görenekleri iki asırdır Batur Dağı tarafından şekillendirilmiş. Dünyanın dört yanından gelen turistlere de bu doğal tarihin izlerini keşfetmek kalmış.

Fotoğraf: Coşkun Aral

Haberler

Enerji Geleceğimizdir

"Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği" temalı EIF'2010 Uluslararası Enerji Kongresinin 21-22 Ekim 2010 tarihlerinde, T.C Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının destekleriyle Ankara Sheraton Hotel & Convention Center'da düzenleneceği duyuruldu. Global Enerji Derneği tarafından düzenlenen kongrede; yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği konularında bundan önceki yılların analizi yapılarak geleceğin politikalarının oluşturulması hedefleniyor.

İklimi Savunmak İçin Fotoğraf Çekin

British Council bünyesinde, 2008 yılından bu yana bir araya gelen İklim Savunucuları grubu, iklim değişikliğine dikkat çekmek için bir fotoğraf yarışması düzenliyorlar. British Council Bilim ve İklim Değişikliği Projeleri Müdürü Özlem Gökalp, fotoğraf yarışmasının en büyük amacının farkındalık yaratmak olduğunu söyledi. "Fotoğraf yarışması katılım şartları, Mayıs ayı ile birlikte British Council'in web sayfasından ve British Council Türkiye Facebook grubundan duyurulacak. Ağustos ayına kadar başvurulabilecek yarışmaya gönderilen fotoğraflar, Beyazıt Öztürk, Fazıl Say, Haluk Bilginer, Oğuz Sağdıç, Osman Tan Erkir gibi ünlü isimler ve fotoğrafçılardan oluşan jüri üyeleri tarafından değerlendirilecek.

Schneider Electric'ten Çevre Dostu Yeni Fabrika

Enerji yönetiminde küresel bir şirket olan Schneider Electric, Türkiye'deki yeni fabrikasını 8 Nisan'da, Manisa Organize Sanayi Bölgesi'nde düzenlenen resmi törenle açtı. Schneider Electric'in Türkiye'de ilk kez düzenlenen "yeşil etkinlik"le açılan yeni fabrikası tamamen "çevre dostu" olarak tasarlandı. Faaliyet gösterdiği 100'den fazla ülkede, enerji ve altyapı, endüstri, bina otomasyonu

ve veri merkezleri alanlarında hizmet veren ve dünyada tüketilen enerjinin yüzde 72'si için verimlilik çözümleri sağlayan Schneider Electric'in fabrikası, Türkiye'nin önemli sanayi bölgelerinden Manisa Organize Sanayi Bölgesi'nde hizmete açıldı. Temelleri 2009 yılında atılan ve 73 bin metrekare alan üzerine kurulan fabrika, benzerlerine oranla yüzde 30 daha az enerji tüketecek.

Bas Gaza, Hibrid Otobüsler Geliyor!

TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi (MAM) şarj edilebilir hibrid elektrikli otobüs geliştirdi. Aynı tür konvansiyonel araca göre çok daha hızlı kalkış yapabilen otobüs, saatte 100 kilometre hıza ulaşabiliyor, lityum bataryaları sayesinde 40 kilometre şarj olmadan yol gidebiliyor.

Otobüsün bataryaları elektrik şebekesinden 6-7 saatte şarj edilebiliyor. Şarj süresi, özel olarak tasarlanmış şarj sistemleri sayesinde 30 dakikaya düşebiliyor. TÜBİTAK MAM uzmanlarından Murat Demirci, "Şarj Edilebilir Seri Hibrid Elektrikli Otobüsü" TÜBİTAK TARAL 1007 programı kapsamında desteklenen ve Ulaştırma Bakanlığının müşterisi olduğu "Ulaştırma Sektöründe Sera Gazı Azaltımı Projesi" kapsamında geliştirdiklerini belirtti.

Hem Tavşan Kanı, Hem Organik

Çaykur, bu yıl ilk defa ürettiği ve kısa bir süre sonra piyasaya sunacağı organik çayı, Ankara'da düzenlenen "Rize Tanıtım Günlerinde" vatandaşların beğenisine sundu. "Hemşin, Muratlı ve Borçka'yı pilot bölge olarak seçen Çaykur, uygulamalara Hemşin'de başladı. Hemşin'de 2008 yılında yapımına başlanan organik çay fabrikasının geçen yıl faaliyete geçtiğini ifade eden Çaykur Genel Müdürü Ekrem Yüce, "Bugün dünyada organik çay üreten ülkeler ve üretilen miktar çok sınırlı. Dünyada 3 milyon 600 bin ton civarında kuru çay üretilmesine rağmen sadece 5-10 bin ton civarında organik çay üretiliyor" dedi. Organik çaya talebin arttığını vurgulayan Yüce, Türkiye'nin iklim ve toprak yapısı bakımından da avantajlı olduğunu vurguladı.

Eco-Marathon Başlıyor

Dünya genelinde lise, teknik lise ve üniversite öğrencilerinin “en az yakıtla en fazla yol alan” araçları tasarlayıp üreterek yarıştıkları, Shell Eco-Marathon’a bu yıl Türkiye’den 10 ayrı ekip katılıyor. 6-7 Mayıs tarihlerinde Almanya’nın Berlin şehrindeki Euro Speedway Lausitz pistinde yapılacak olan ve 24 ülkeden 200 okul ve 221 öğrenci takımının yarışacağı Shell Eco-Marathon 2010, bu yıl da öğrencilerin teknik tasarımı da ortaya koydukları yaratıcılığa tanık olacak. Geçtiğimiz yıl Sakarya Üniversitesinin Hidrojen otomobilinin 1 litre yakıtla 568 km yol kat ederek şehir arabaları kategorisinde 3. olduğu ve Sakıp Sabancı Anadolu Lisesinin de “İletişim Ödülü”ne layık görüldüğü yarışta, bu yıl araçların lastik tedarikini Michelin; malzeme desteğini 3M sağlarken Türkiye-Almanya transferleri Karınca Lojistik tarafından üstleniliyor. Shell Eco-Marathon’da ekipler yarışa “Prototipler” ve “Şehir Konsepti” kategorileri altında katılıyor. Müsabakada geleneksel yakıtlarla yeni ya-

kıtların denendiği araçlar rekabet ediyor. Prototipler, geleceğe dönük futuristik tasarımlara sahipken, Şehir Konsepti (UrbanConcept) arabaları ise geleneksel taşıtlardan ilham alınarak tasarlanıyor ve bilindik otomobil modellerine benziyor. Yarışlarda son yıllarda, “Şehir Konsepti” kategorisinin popülaritesi gittikçe artıyor. Geçen yıl yarışa Şehir Konsepti kategorisinde 58 ekip katılırken bu yıl katılan takım sayısı 67’ye çıktı. Yarışlarda bu yıl; dizel, etanol, gazdan sıvıya dönüştürülmüş yakıtlar (GTL), hidrojen, LPG, benzin ve güneş enerjisi kullanacak olan takımların, pisti geçen yıldan tanıdıkları için, daha iyi sonuçlar elde edeceği tahmin ediliyor.

Musluk Suyunu İçebilirsiniz

Dünya Sağlık Örgütünün yaptığı araştırmalara göre, dünyadaki hastalıkların yüzde 9,1’i su ve hijyen sorunları yüzünden ortaya çıkıyor. Acımsı, klorlu tadı ve mineral eksikliği nedeniyle içilemeyen şebeke suları mineralleştirici cihazlar ile mineral oranı artırılarak hem sağlıklı hale dönüşüyor hem de içimi yumuşatılıyor. Böylece musluklarımızdan akan suyu gönül rahatlığı ile içebiliyoruz.

Tordes Su Mineralleştirme Cihazları, sudaki zararlı maddeleri arıtırken, faydalı mineral ve elementleri koruyor.

Şebeke sularının çoğu mineral bakımından fakir yağmur suları ile dolan barajlardan geldiği için Tordes, suyu sadece arıtmakla kalmıyor, aynı zamanda doğal mineral taşları ile sağlığa faydalı mineraller bakımından zenginleşmesini sağlıyor.

Dünya Halklarının İklim Zirvesinde İklim Adaleti İstendi

Bolivya’nın Cochabamba kentinde 22 Nisan Dünya Yeryüzü Günü vesilesiyle düzenlenen Dünya Halklarının İklim ve Toprak Ana Zirvesinde “iklim adaleti” çağırısı yapıldı. Beş kıtadan yaklaşık 20 bin kişinin bir araya geldiği toplantılarda emisyon indirmeye sıcak bakmayan ülkelerin yöneticileri eleştirildi. Bu yıl Meksika’da gerçekleştirilecek olan Dünya İklim Zirvesinin Kopenhag’a benzememesi talep edildi. Zirvenin açılışında konuşan Bolivya Devlet Başkanı Eva Morales, şu anda yaklaşık 50 milyon olan iklim göçmenlerinin sayısının, hiçbir önlem alınmazsa, 50 yıl içinde 200 milyonu aşacağını söyledi.

Yön Temizlik ve Türk Telekom’dan Sıfır Atık Projesi

Yön Temizlik, atık yönetimi hizmeti sunduğu kurumlardan biri olan İstanbul Türk Telekomünikasyon A.Ş Anadolu Yakası İl Telekom Müdürlüğünde, 2008

Nisan ayından beri Sıfır Atık Projesini yürütüyor. Sıfır Atık Projesi kapsamında tüm atıklar ayrı konteynırlar içerisinde biriktirilerek, uygun zamanlarda toplanıyor. Atıkları mümkün olduğunca yeniden kullanarak doğaya salınan atıkları minimuma indirmek, toplanan atıkları ikincil hammadde olarak ekonomiye kazandırmak, çalışma alanında temizlik kalitesini sürekli ve en üst seviyede tutmak projenin amaçları arasında sayılıyor.

Finansbank: Ekolojik Ayak İziniz Kaç?

Finansbank ve wwf-Türkiye, iklim değişikliğinin etkilerine dikkat çekmek ve bireylere kendi sorumluluklarını hatırlatmak için yepyeni bir proje başlattı. Banka olarak çevreye olan duyarlılığını geniş kitlelerle paylaşmayı hedefleyen Finansbank, ekolojikayakizim.org isimli internet sitesiyle insanla doğanın uyum içinde olduğu bir gelecek için farkındalık yaratmayı amaçlıyor. Ekolojikayakizim.org sitesinde, kullanıcıların tüketim alışkanlıkları ve etkilerini hesaplayabilmesi için ev, seyahat, gıda ve diğer alanlardaki tüketim alışkanlıklarına ilişkin sorular yer alıyor. Kullanıcılar, soruları yanıtlayarak, kendilerinin doğal kaynaklara yönelik etkilerini gösteren ekolojik ayak izlerini öğrenebiliyor.

Haberler

Hitachi'den Dizüstüne Yeşil Sabit Disk

Hitachi, dünyanın en yeşil 500GB kapasiteli dizüstü sabit sürücüsünü ürettiğini kamuoyuna duyurdu. Kendi sınıfında en az enerji sarf eden taşınabilir sabit disk sürücüsü olma özelliğini taşıyan Travelstar 5K500.B modelini, sınıfının en yeşili olmasını sağlayan ayrıntı ise okuma ve yazma işlemi sırasında sadece 1,4W enerji tüketmesi. Bu rakam, piyasada bulunan 2.5 inç boyutlu, 500GB kapasiteli tüm disk sürücüler arasında en düşük enerji tüketimi seçeneğini sunuyor. Ürünün 24 saat çalışması gereken sistemler için üretilen farklı bir modeli daha bulunuyor.

Desertec'in İlk Adımları Mısır'da Atılıyor

EKOIQ'nun ocak sayısında duyurduğumuz Desertec projesiyle ilgili ilk adımlar atılmaya başlandı. Almanya merkezli Solar Millenium şirketi tarafından yapılan açıklamada 250 milyon Avro değerindeki Kuraymat, Desertec projesinin örnek uygulamalarından biri olarak kabul ediliyor. Kuraymat pilot projesi kapsamında Kahire'nin güneyinde 150 megawattlık 2000 güneş aynası kurulacak. 400 milyar dolar değerindeki Desertec Projesi kapsamında Avrupa Ortadoğu ve Kuzey Afrika'ya güneş, rüzgâr ve jeotermal enerjisi dağıtımı yapılması hedefleniyor.

Abant Gölüne Kıymayın Efendiler

wwf-Türkiye'ye göre, Abant Gölü Tabiat Parkının biyoçeşitliliği tehlike altında. 1988 yılından beri Tabiat Parkı ilan edilen gölün korunması için hazırlanan Uzun Devreli Gelişim Planı, 2007 yılında tamamlanmış, 2009 yılında revize edilmişti. Uzun Devreli Gelişim Planının yasal bağlayıcılığı olmasına rağmen giriş kontrolü ve rekreasyon alanlarının yönetimi Bolu Valiliğine devredildi. Yapılan devir işleminden sonra planda yer almayan uygulamalar yüzünden göl çevresindeki doğal ormanlarda tahribat başladı. Planda, göl çevresindeki yolun motorlu araç trafiğine kapatılması, yalnızca yürüyüş ve atlı araba gezinti yolu olarak kullanılması yer alıyor. Aynı biçimde, plan yol genişletme, yükseltme ve yeni yol açma faaliyetlerini yasaklıyor. Buna

karşın, wwf Türkiye'nin açıklamasına göre, Valilik yolu araç trafiğine yönelik olarak 7 metreden 11 metreye genişletti. Gölün seviyesini yükseltmek ve yüzeyini genişletmek amacıyla Valilik tarafından yapılan set; yüzlerce bitki türünün, piknik alanlarının, ormanın, çayırlık ve meranın sular altında kalmasına neden oluyor. Kökleri su altında kalan ağaçlar da zarar görüyor.

wwf-Türkiye Genel Müdürü Tolga Baştaç, "Farklı koruma statülerine sahip korunan alanlarımızın yönetiminin, belli ölçülerde yerel yönetimlere devredilmesi çeşitli sorunları da beraberinde getiriyor. Bu yaklaşımın olumsuz sonuçlarının ve ağır tahribatın görüldüğü son örnek Abant Gölü Tabiat Parkı'dır" diyor. wwf-Türkiye; Abant Gölü çevresindeki yol yapım çalışmalarının durdurulması ve yaşanan tahribatın giderilmesi için gerekli adımların atılmasını talep ediyor. Abant Gölü ve çevresi, görsel peyzaj açısından çok önemli bir alan olmasının yanı sıra, bitki çeşitliliği açısından içinde bulunduğu Abant Dağları'yla birlikte Türkiye'deki 122 Önemli Bitki Alanlarından biri olarak anılıyor.

Hibrid Var; Hibrid Var!

ABD merkezli Duyarlı Bilim İnsanları Derneğinden (UCS-Union of Concerned Scientist) daha önceki sayılarımızda bahsetmiştik. Hani şu MIT'de hibridleri mercek altına alan bu çevre dostu araştırmacılar, şimdi de New York Otomobil Fuarında inceleme yapmışlar ve dernek üyelerinden Jim Kliesch Fuarın yıldızı olarak 2011 Chevrolet Cruze Eco'yu seçmiş. Sebebi Eco'nun diğer hibrid olmayan modellere nazaran 41 mpg daha az yakıt tüketmesi. Aslında Eco'nun bütün esprisi, daha hafif parçalara sahip olması ve daha iyi bir aerodinamiğe sahip olması.

Gelin görün ki UCS BMW'nin X6 serisinin hibrid modeline sıkı bir şerh düşmeyi de ihmal etmemişler. Derneğin araba analistle-

rinden Don Anair, BMW Active Hybrid X6'nın hibrid olmayan modellerle kıyaslandığında karbon salımını sadece yüzde 17 oranında azaltabildiğini ve zaten fazlasıyla güçlü V8 motorlarının gücünü daha da artırdığını belirtiyor. UCS'nin değerlendirme skalasında en yüksek puanı Toyota Prius ve Honda Civic kapmış. BMW X6 ise 10 üzerinden sadece 4,4 puan alabilmiş. Zira "hibrid araba, lüks araba anlamına gelmez" demekten duyarlı bilim insanlarının dilinde tüy bitmiş durumda.

ONDUGREEN

Yeşil Çatı Sistemi

ONDUSOLAR®

Güneş Enerjili Çatılar

H. Avni İncekara Yurt Binası

Yeşil çatı teknolojisiyle
güneş enerjili çatı panelleri
bir çatıda buluşuyor...

Onduline'in çevreci özellikler taşıyan yeşil çatı sistemi Ondugreen ile çatıda canlı bitkiler yetiştirilirken, aynı zamanda çatıya entegre panel sistemi Ondusolar ile güneşten elektrik üretiliyor.

Sorularınız için:
pazarlama@onduline.com.tr

Onduline

AVRASYA A.Ş.

www.onduline.com.tr

www.ondusolar.com

Haberler

EKOIQ

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

Okurlarının Desteğini Bekliyor

Ülkemizin tek Yeşil İş ve Yeşil Yaşam dergisi EKOIQ ancak okurlarının desteğiyle yayını sürdürülebilir.

Bizi desteklemek isteyen okurlarımıza aşağıdaki yolları öneriyoruz:

- Dergimize abone olabilir ve başkalarını abone olmaya teşvik edebilirsiniz.
- Çalışanlarınızı abone edebilirsiniz; böylece Yeşil İşyeri amacınıza daha çok katkıda bulunabilirler.
- Müşterilerinizi, tedarikçilerinizi abone edebilirsiniz. 50'nin üzerinde kişi/kuruluşu abone ettiğiniz takdirde, dergimizi onlara bunun sizin armağanınız olduğunu gösteren bir sticker ile birlikte postalanız, böylece bir yıl boyunca iki ayda bir sizi hatırlayacaklardır.
- 500 adetten az olmamak koşuluyla dergimizin herhangi bir sayısından satın almayı kabul ederseniz, bu dergileri firmanız için özel hazırlanmış ve logonuzu taşıyan ilave bir ön ve arka kapak ile basıp size teslim edebiliriz. İsterseniz vereceğiniz adreslere iletiriz.
- Dergimize reklam verebilirsiniz. Reklamınız insert ya da özel advertorial şeklinde olabilir. Bizi ararsanız reklam fiyatları konusunda sizi bilgilendirebiliriz.
- İlanınız Yeşil Sayfalarda yayınlanacak şekilde daha küçük, 8,5 cm x 5,5 cm boyutlarında olabilir, dolayısıyla size maliyeti sembolik hale gelebilir. Ve her zaman, her yerde dergimizi dostlarınıza, yakınlarınıza, doğa dostlarına önerebilirsiniz.

Sony'den Çevre Dostu Laptop

Sony'nin yeni çevre dostu W serisi notebookları bu yıl vitrine çıktı. Vaio W serisi notebooklarının şasi malzemelerinin yüzde 20'si geri dönüşümlü malzemeden imal ediliyor. Vaio W serisinin tanıtımında, basit işlemleri gerçekleştirmek, internette sörf yapmak ve online sosyal iletişim için çok ideal olduğu belirtildi. W serisi Notebooklar yüksek çözünürlük özelliğine sahip. Hard disk kapasitesi 250 gigabyte olan bilgisayarların 10.1-inç ekranı bulunuyor.

Yalnız Benim İçin Bak Yeşil Yeşil

Dünya Günü aynı zamanda Sevgililer Günü müdür? Timberland diyor ki "Evet öyledir" Dünya Günü'nün 40. yılını kutladığımız bu mutlu günlerin şerefine düzenlediği Eco-Aşk anketine göre Amerikan erkekleri artık "doğa dostu sevgili" arıyorlar. Ankete katılan erkeklerin yüzde 54'ü, hayatında çöplerini sağa sola atan "pasaklı kadın" istemiyormuş. Katılımcıların dörtte biri geri dönüşüme önem veren bilinçli bir sevgili arıyor; yüzde 23'ü de evden ışıkları kapatmadan çıkan kadından pek hoşlanmıyor.

Lakin anketin sonunda Amerikan erkekleri nihayet baklayı ağzından çıkarıyor ve kadınların örnek olması gereken eko-şöhretler olarak Kate Hudson ve Cameron Diaz'ı gösteriyorlar! Bir de bu araştırmanın tersini okumak doğrusu hoş olurdu: Bakalım kadınlar erkeklerden nasıl çevre dostu davranışlar bekliyorlarmış?

FORM

Tyco Electronics Solarlok ve Form Temiz Enerji İşbirliği

Yenilenebilir enerji konusunda birçok başarılı projeye imza atan Form Temiz Enerji ile uluslararası elektronik malzeme üreticisi Tyco Electronics Solarlok® Türkiye pazarında işbirliği yapmak için anlaştı.

Form Genel Müdürü Enis Behar, bu iş birliği sonucunda Türkiye yenilenebilir enerji pazarı için ihtiyaç olan yüksek verimli kablo ve konektörlere ulaşmanın artık daha kolay olacağını belirtti. Tyco Electronics Türkiye ve İsrail Bölge Satış Müdürü Biran Yılmaz ise Türkiye pazarında Form Temiz Enerji ile birlikte hızla büyümeyi planladıklarını söyledi. Tyco Electronics, 50 yıldır 150'den fazla ülkeye endüstriyel, beyaz eşya, tüketici elektroniği vb. sektörler için çözümler üretiyor. Form Temiz Enerji ise yıllardır endüstriyel binalarda güneş enerji sistemleri kurulumu, entegre çatı sistemleri ve ekolojik bina uygulamaları, telekomünikasyon sektörüne yönelik çözümler ile yenilenebilir enerji alanında faaliyet gösteriyor.

Endüstriyel Atıkları Temiz Enerjiye Dönüştürüyoruz !

MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji A.Ş., sanayi üretim süreçlerimizde oluşan atıkları en ileri teknolojiler ile elektrik enerjisine dönüştürme projesini başlatmıştır.

MSG
Entegre Geri
Kazanım ve
Enerji

MESS ENTEGRE GERİ KAZANIM VE ENERJİ SAN. VE TİC. A.Ş.

Maya Akar Center Büyükdere Cad. No: 100-102 Kat:16 D:60 Esentepe / İstanbul • Tel: 0212 356 69 00 • Fax: 0212 212 58 00

Haberler

İşte Huzurlarınızda Zehirli Düzine

Diyeelim ki organik manavınıza gittiniz. Kararlısınız organik avokado alacaksınız ama manavınız tanesi beş liradan fiyat çekti. Oysa organik olmayan avokadoyu süpermarketinizden yarı fiyatına alabilirsiniz. Kimyasal ilaçlar kabukların üstünde kaldığına göre, sizin de meyvenin kabuklarını yiyecek haliniz olmadığına göre şimdi kazıklanmanın ne alemi var değil mi? Değil. Böylesi bir mantık yürütme her zaman doğru olmayabiliyor. Washington merkezli kâr amacı gütmeyen "Çevre Çalışma Grubu," sadece kabukları değil içleri de tehlikeli kimyasal yüklü 47 sebze ve meyvenin listesini çıkarmış. ABD'nin saygın haber sitesi Motherjones ise kamuoyuna birinci düzineyi açıklıyor. İşte muhteşem 12:

1. Şeftali
2. Elma
3. Dolmalık biber
4. Kereviz
5. Nektarin
6. Çilek
7. Kiraz
8. Lahana
9. Marul
10. Üzüm
11. Havuç
12. Armut

Çılgın Sanatçılardan Çılgın Öneriler

Malumunuz uzun zamandır ünlüler de çevreye duyarlı mesajlar veriyor. Treehugger.com sitesi, yedi ünlüden, yedi yeşil ipucu toplamış. Öneriler biraz uçuk kaçık olabilir ama olsun sanatçı dediğimiz insanlar da biraz çılgındır ne de olsa... İşte birbirinden çılgın sanatçılardan beşinin önerisi:

Alicia Silverstone Gazımızı Alıyor

Uzun süredir vegan beslenen Alicia Silverstone böylece daha sürdürülebilir bir yaşamının olduğunu iddia ediyor. Mercimek çorbasında, humusta ve fasulyede ihtiyacımız olan bütün proteinler var. Var ama, nasıl desek, gaz sıkıntısı da var. Gübrelerin havaya saldığı metan salımı da küresel ısınmanın baş sebepleri arasında sayıldığı için konu geyikten ciddiyete dönebiliyor. Silverstone'un reçetesi ise şöyle: Fasulyeleri bir gece önceden ıslattın. Pişirirken içine küçük bir parça kombu (bir tür Japon deniz yosunu) koyun. Fasulyeniz kaynarken tencerede biriken beyaz köpüğü alın, metan emisyonunu düşürün.

Adrian Grenier: Eldiven Kardeşliği

Dizimax'te Entourage dizisinin hayranları Adrian Grenier'i alter egosu Vincent Chase olarak tanıyabilirler ama yeşil dünyada kendileri "Green Planet" kanalında yayınlanan Alter Eco rolüyle ve çevreci hayır kurumlarına verdiği destekle biliniyor. Grenier'in önerisi eldiven, atkı gibi kışlık aksesuarları ortak kullanıma açmak. Garnier, bu aksesuarların kayıp kutularından alınıp, giyilip daha sonra tekrar kaybedilebileceğini savunuyor. Ge-

Adrian Grenier

Daryl Hannah

rekçesini sorana da şöyle diyor. "Mağazalardaki aksesuarlar da üzerinde fiyat etiketi kondurulmuş kayıp eşyalara benziyorlar" Eh, doğru söze ne denir?

Daryl Hannah: Sadece Bitkisel Yağ

Arabadır deyip de hor görmeyin. Onların da hisleri, damak tatları var. Daryl Hannah'ın Chevrolet El Camino'su gibi. El Camino'nun hassasiyet ve prensipleri arasında bitkisel yağ dışında yakıt tüketmemek bulunuyor. Bitkisel yağı nereden bulacağız dersiniz o kolay, restoranlardan toplanan artık yağlar bu iş için kullanılabilir.

Ludacris: Duşunuzu Paylaşın

2008 seçimlerinde Cumhuriyetçi senatör John McCain için "Eğer felçli değilse ona uygun herhangi bir sandalye yok" şeklinde şarkı sözü yazan Grammy ödüllü rapçi ve oyuncu Ludacris'den çevreyi korumak konusunda pek normal öneriler beklenemezdi herhalde. Ludacris, su tasarrufu için önce bildiğimiz klasik önerilerle başlıyor. Dişlerinizi fırçalarken suyu kapatınız, kısa duşlar alınız diye normal normal konuşurken su tasarrufu için sevgi dolu marjinal önerinizi söyleyiveriyor: "Duşunuzu sevdiğinizle paylaşınız, ama işi uzatacaksınız da yatak odanıza buyrun."

Jared Leto: Artık Keçi Kurban Etmiyoruz

Bir zamanlar sahne öncesi ritüelleri arasında keçi kurban etmek de olan Jared Leto'dan görüş almak biraz tuhaf kaçmış olabilir. Ancak şimdiki Jared Leto artık keçi kurban etmek yerine şov öncesi sağlıklı beslenip tofu (bir tür soya peyniri) yiyormuş.

siestâ 3

Evinizi **464** TL Taksitle Alın!

**%5
PEŞİNAT**

**%0.85
FAİZ ORANI**

**120 AYA
KADAR VADE**

**PEŞİN ÖDEMEDE
%3 İNDİRİM**

Yukarıdaki görsel tanıtım amaçlı hazırlanmış olup, Soyak teknik gereklilikler dahilinde her türlü değişiklik yapma hakkına sahiptir.

444 0 795 www.soyak.com.tr
7/24 İnternette Satış

SOYAKsiestâ

Haberler

Ekopavyon Mayıs Ayında İstinyePark'ta

İstinyePark ve İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) işbirliğiyle bireyleri ekoloji ve çevre konusunda bilgilendirmek ve çevre dostu girişimlere destek olmak için gerçekleştirilen "Ekopavyon Proje Yarışması"na katılan eserler Mayıs ayında İstinyePark'ta sergilenecek. Bu proje ile doğayla uyumlu yaşam, bilinçli tüketim ve çevre konularında duyarlılık yaratmanın yanı sıra, benzer merkezler için bir örnek model oluşturulması amaçlanıyor. Ekoloji temalı etkinliklerin yapılacağı çok amaçlı esnek bir mekân tasarlanması amacıyla düzenlenen "Ekopavyon Proje Yarışması"na 65 İTÜ öğrencisi katıldı. Yarışmada biri uygulama alanında, diğeri yaratıcılık alanında olmak üzere iki birinci seçildi. Yunus Emre Kara "Re-enkarne" projesiyle, Atilla Ali Taşan ve Zuhal Kol "Yeşil Altı" projesiyle birinciliğe hak kazandı.

Çevre Afişleri Tasarım Yarışması

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Gençlik Meclisi, üniversite öğrencilerine yönelik çevre konulu bir tasarım yarışması düzenliyor. İç Mimarlık, Grafik Tasarım, Mimarlık, Mühendislik Bölümü öğrencilerine ve tasarıma ilgi duyan bireylere yönelik afiş tasarım yarışması çevre sorununa dikkat çekmeyi ve ekolojik tahribata farklı bakış açıları getirmeyi amaçlıyor. Yarışmada ilk üçe girenler BaşarıSoft'tan ücretsiz eğitim alabilecek. Dördüncü ve beşinci sıraya girebilenler ise Arkitera'dan ücretsiz eğitim alma hakkı kazanacak. Son başvuru tarihi: 30 Mayıs 2010
Detaylı bilgi için:
www.yesilistan.com

Güneş Enerjisiyle Çalışan Uçaklar Hayal Değil

Bayer'in sürdürülebilir gelişme için yenilikçi materyaller sunan alt grubu Bayer MaterialScience, yakıtsız uçarak dünyanın çevresini dolaşmayı amaçlayan ilk insanlı hava aracı Solar Impulse'in teknoloji ortağı oldu. Bayer MaterialScience, teknik uzmanlık, ileri teknoloji polimer materyaller ve enerji tasarımı sağlayan hafif ürünler konusunda İsviçre menşeli Solar Impulse girişimine destek

verecek. Bayer MaterialScience'in projede kullanılması düşünülen inovasyonlarının başında, güneş pillerinin etkinliğini artıran ve uçağın yapısal bileşenlerinin hem daha hafif hem daha güçlü olmasını sağlayan karbon nanotüpler (Baytubes) geliyor. Solar Impulse'in dünyanın etrafında yapacağı beş etaplı uçuşun, saatte ortalama 70-80 kilometre hızla, 25 günde tamamlanması planlanıyor. Uçuş, iki pilot tarafından dönüşümlü olarak gerçekleştirilecek. Büyük bir yolcu uçağının kanat genişliğine (63,4 metre) ve orta büyüklükteki bir otomobilin ağırlığına (1.600 kilogram) sahip olan Solar Impulse'in üzerini yaklaşık 12.000 solar hücre kaplıyor. Bu hücreler sayesinde, uçağın gece boyunca uçabilmesi için gerekli enerji pillerde depolanabiliyor.

Eski Camlar Bardak Oluyor

Promosyon ürünleri ticari markaların bütçelerinde geniş bir kalem tutuyor. Doğaya karşı duyarlı olan firmalar da artık giderek daha fazla sürdürülebilir, geri dönüşümlü ve çevre dostu ürünleri tercih ediyorlar. "Eski Camlar Bardak Oldu" markası o eski deyimden serbest çağrışım yaparak müşterilerine geri dönüştürülmüş camdan bardak ve kadeh seçenekleri sunuyor. Kullanılmış, ömrünü tamamlamış cam şişeler geri dönüştürülerek oluşturulan şık tasarımlar çevreye duyarlı müşterileriniz için biçilmiş kaftan.

Detaylı bilgi için:

<http://eskicamlarbardakoldu.blogspot.com/>

<http://www.eskicamlarbardakoldu.com>

2000 2010

En Önemli 10 Çevre Olayı

Takvimler binyılı dönerken, çevre konuları da yavaş yavaş başköşeye oturmaya başladı. İklim değişikliği artık sadece bir grup biliminsanı ya da çevrecinin sorunu değil, çevre ile ilgili konular gündelik hayatımızı ve yaşam biçimimizi de etkiliyor, değiştiriyor. Peki, politikadan teknolojiye, pazarlamadan üretime kadar her yere sirayet eden bu yeşil dönüşümün son onyılda köşetaşları neydi?

Bakış

Oyun Kuran: Toyota Prius

Oyunbozan çoktur ama oyunun kurallarını yeniden kurmak ayrı bir yetenektir. 2001 yılında dünya çapında kitlesel üretime sokulan ilk hibrid otomobil olma unvanını kazanan Toyota Prius bu anlamda, otomotiv endüstrisi duayenleri tarafından "game-changer" olarak nitelendirildi. Bu olay aslında ticari olarak başarılı yeşil ürünlerin de müjdecisiydi. Prius, görece yüksek fiyatına karşın tüketicilerin ilgisini cezp etmeyi başarmıştı. Zaten Prius satın alma davranışının, basitçe yakıt verimliliği ile ilgili olmadığı kesin; bu noktada tüketicinin seçimi, çevre ile ilgili bir tutum. Bu arada 2010 yılı itibarıyla dünya çapında 1 milyondan fazla Toyota Prius satılmış. Oyun zaten değişti; diğer otomotiv üreticileri de hızla bu sürece ayak uyduruyor. Ama "sıradaki game-changer kim?" dersiniz, bunun elektrikli araçları kitlesel tüketime sunmayı başaran marka olacağını görmek için kahin olma-ya gerek yok.

Birleşmiş Milletler İklim Zirvesi: COP 15

Toplumun artan baskısı, artık inkâr ve gözardı edilemeyecek gerçekler karşısında politikacıların ve hükümetlerin çevre sorunları karşısında suskun kalması mümkün değildi. Her ülke kendi sınırları içinde bazı çözümler üretmeye çalışıyordu ancak konu küresel bir boyut kazandığı için ortak eylem kaçınılmazdı. Fakat ülkelerin

farklı ekonomik yapıları ve dolayısıyla çelişen çıkarları nedeniyle ortak hareket etmek pek mümkün değildi. İşte bu yüzden, Kasım ayında Birleşmiş Milletler tarafından Danimarka'nın Kopenhag kentinde düzenlenen İklim Zirvesi dünya için büyük önem taşıyordu. Kyoto Protokolünün yerini alacak yeni bir anlaşma ortaya çıkarmayı hedefleyen COP 15 toplantısının amaçlarından biri de gelecekte seragazi emisyonunun azaltılmasını sağlayacak nihai bir belge ortaya koyabilmektir. Ancak daha Zirve başlamadan, toplantıya katılacak olan dünya liderleri kesin hedefler belirlemenin "pek de mümkün olmayacağını" söyleyerek beklentileri aşağı çekmeye çalışıyorlardı. Gerçekten de, toplantı sonunda üzerinde uzlaşılan metin Kopenhag'a gelen katılımcı grupların hemen hiç birini tatmin etmedi. BM genel sekreteri Ban Ki-Moon ise "liderlerin şu anda eyleme olmasa da hedefler konusunda hemfikir olduklarını" söyleyerek durumu kurtarmaya çalışıyordu.

Karbon Ticareti: Faydası mı Büyük; Zararı mı?

Karbon ticareti ile ilgili yapılacak düzenlemelerin iklim değişikliğinin önüne geçmesi bekleniyor. Karbon ticareti ile uğraşanlar serbest piyasanın kurallarını ve devlet müdahalesini kullanarak karbondioksit emisyonuna izin veren lisansları alıp satabiliyorlar. Hükümetler emisyon miktarına sınırlar getiriyor ve bu sınırları aşanlara yüklü cezalar uyguluyorlar. Verilen izinlerin sayısının azalması aynı zamanda kirliliğin de azalmasına sebep olacak. AB, emisyon pazarının en büyük olduğu bölge. Bu pazar 2005 yılında kuruldu ve 30'dan fazla ülke benzer bir modeli uygulamaya geçirdi. Ancak, karbon ticareti ile ilgili küresel bir pazarın olmadığı gerçeğine ve böyle bir düzenlemenin karbon ticaretinin daha etkin bir şekilde yapılmasına imkân vereceğine dikkat çekenler de var. Ayrıca, bu alanda düzenlemeler ile ilgili bazı ciddi sorunlar da var. Birçok kişi karbon ticareti ile ilgili oluşturulan "dengeleyici" düzenlemelerin birçok şirket için kaçış yolu olduğunu, şirketlerin bu düzenlemeler sayesinde çevreye zarar

veren faaliyetlerinde gerçek bir azaltmaya gitmekten kurtulduğunu söylüyor. Karbon ticareti önümüzdeki yıllarda iklim değişikliği sorunu tartışılırken dikkate alınacak temel noktalardan biri olacak.

Al Gore'un Yıldızı Parlıyor: Uygunsuz Gerçek ve Nobel Barış Ödülü

Yığıldı öldür; hakkını ver: Birçok kişi küresel ısınma sorunundan Al Gore'un 2006 yılındaki Uygunsuz Gerçek (Unconvenient Truth) filmiyle haberdar oldu. Tüm zamanların en çok seyredilen belgesellerinden biri olan film, iklim değişimi mesajlarının çok daha geniş kitlelere yayılmasında önemli bir rol oynadı. 100 dakikalık bu belgesel film aslında basit bir powerpoint sunumundan yola çıkmıştı. Ancak insanları etkileyen şey biçim değil içerikti.

Belgeselin gösterime girmesinden sonra, filmi beğenmeyenler, belgeseli "felaket tellallığı" yapmakla eleştirdi. Filmin en tartışmalı bölümlerinden birinde deniz seviyesinin kısa bir zaman süreci içinde altı metre yükseleceği söyleniyordu ki bu iddia Birleşmiş Milletlerin yaptığı çalışmalar ile pek de örtüşmüyordu. Ancak içindeki kıyamet ve felaket senaryolarına rağmen, belgesel daha önce bu konuda pek fazla bilgiye sahip olmayan izleyici kesimine iklim değişikliği ile ilgili temel bilgileri vermeyi başarıyordu. Film sayesinde Al Gore da sürpriz, hiç beklenmedik bir mükâfatla taltif edildi: 2007 Nobel Barış Ödülü. Nobel Komitesi "insanlığın kendi elleri ile yarattığı iklim değişikliği konusunda kitleleri aydınlatma yolunda sarf ettiği çabalardan dolayı" eski Başkan Yardımcısını alkışlıyordu.

Stern Raporu: İklim Değişikliğinin Maliyeti Hesaplanabilir mi?

Ekolojik sorunların tabii ki bir de ekonomik boyutu var. Sanayileşme, büyüme, tüketme/tükettirme kültürü... Bunlar ekonominin, kapitalizmin doğal ve ayrılmaz bir parçası. Ancak dizginlenmemiş ekonomik faaliyetlerin bir noktadan sonra dünyayı ve insanlığı tehdit eden bir noktaya ulaşması da, ekonomik faaliyetlerin bir ekolojik ve fiziki sınıra dayanması da kaçınılmaz. Şirketlerin faaliyetleri negatif dışsallıklar yaratıyor; yani şirketlerin yarattığı tahribatın maliyetini üçüncü kişiler ya da daha genel bir ifade ile

Bakış

toplum ödüyor. Mesela bir kimya fabrikasının atıklarını yakındaki bir göle atması oradaki ekosistemi yıkıyor, balıkların yok olmasına neden oluyor, sular zehirleniyor. Yakın çevrede yaşayanlar bu ekonomik faaliyetten fayda değil zarar görüyor. Peki, iklim değişikliğinin maliyeti hesaplanabilir mi? İngiliz iktisatçı Sir Nicholas Stern'e göre bu sorunun cevabı; evet. Dünya Bankası eski başkan yardımcısı Stern, 2006 yılında, iklim değişikliğinin dünya ekonomisine maliyetini hesapladığı 700 sayfalık bir rapor hazırladı. Çevreci gruplara göre, ilk kez iklim değişikliğinin mali boyutunu somut bir şekilde önlerine koyan bu rapor hükümetler için ciddi bir uyarı niteliğindedir. Rapor, iklim değişikliğinin maliyetinin dünya GSYİH'sının en az yüzde beşi mertebesinde olduğu değerlendirildiğini yapıyordu. En kötü senaryoda maliyet GSYİH'nın yüzde 20'sine kadar (7 trilyon dolar) çıkıyordu. Stern Raporu, iklim değişikliğini ekonomik bir perspektif içine yerleştirmeye çalışan çok sayıda çalışmanın ilkiydi. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konvansiyonu'na göre iklim değişikliğinin maliyeti 2030'a kadar 70 ile 100 milyar dolara ulaşabilir. Bu meblağ Pekin Olimpiyatları için harcanan paranın üç katına eşit.

Kompakt Floresan Lambaların Önlenemez Yükselişi

Kompakt Floresan Lambalar (KFL) sayesinde çevrecilik, çevre duyarlılığı evlere kadar girdi. Başlangıçta bu lambaların maliyeti ve düşük performansları ile ilgili birtakım eleştiriler yapıldıysa da, şirketler bu problemleri aşmasını bildi ve 2007 yılında dünyada KFL satışları rekor

Katrina Kasırgasının vurduğu New Orleans

düze ulaştı. Avustralya klasik akkor filamanlı lambaların kullanımını yasaklamış durumda. AB ve Kanada ise eski tür lamba ve ampullerin kullanımını aşamalı olarak azaltıyor. ABD Çevre Koruma Kurumu, KFL'lerin klasik lambalara kıyasla yüzde 75 daha az enerji harcadığını belirtiyor. Bu, 30 dolar civarında bir paranın cepte kalması ya da KFL'lerin kendilerini 6 ayda amorti etmesi anlamına geliyor. KFL'ler çevrenin korunması açısından dönüm noktalarından biri olarak kabul görüyor ancak bu kadar faydasına rağmen endişe kaynağı olan bir konu var; bu lambaların geri dönüşümü. KFL için geri dönüşüm programlarının uygulanması gerektiği, aksi takdirde atık mezarlıklarının bu lambalarla dolacağı gibi kaygılar dillendiriliyor.

Bir Kavruluyor, Bir Donuyoruz: Tuhaf Meteorolojik Olaylar

Etrafımızdaki hemen herkes iklimlerin değiştiğinden, garip şeylerin olduğundan bahsediyor; erken gelen yaz, kavuran sıcaklar, donduran soğuklar, seller, fırtınalar, hatta depremler... Bunlar bir sezgi düzeyinde kalıyor görünse de insanlar gerçekten de dünyanın ve iklimlerin değiştiğine inanıyor. 2005'teki Katrina kasırgası, 2008'de Haiti'yi vuran bir dizi kasırga, 2003'te Avrupa'yı kasıp kavuran sıcak dalgası. Bütün bunlar ardımızda bıraktığımız on yıla damgasını vuran, eşine daha önce pek rastlanmamış meteorolojik olaylardan sadece birkaçı. Biliminsanları yaşadığımız bu olaylar ve iklim değişikliği arasında doğrudan bir bağlantı kurmanın zor olduğunu söylese de, ABD Çevre Koruma Kurumu "iklim değişikliğinin bazı sıradan meteorolojik olayların beklenenden çok şiddetli yaşanması ve bazı güçlü hava olaylarının ise daha yıkıcı bir hal alması ihtimalini arttırabileceğini" söylüyor. Birleşmiş Milletlerin meteorolojik olayları takip eden birimi de son on yılın dünyada bugüne kadar kaydedilen en sıcak zaman dilimi olduğunu açıklamış bulunuyor.

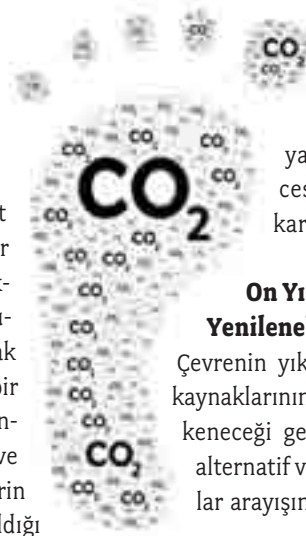
**Şeytan Ayrıntıda Saklıdır:
Hükümetlerarası Panelin İklim Değişikliği Raporu**

2007 yılında dünyanın dört bir yanından çevre bilimciler Paris'te iklim değişikliği hakkında bildiğimiz, sahip olduğumuz her bilgiyi paylaşmak ve masaya yatırmak üzere bir araya geldiler. Bu, yıllar boyunca dünyadaki iklim şartları ve çevre ile ilgili toplanan verilerin bir araya getirilmeye çalışıldığı önemli bir toplantıydı. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) iklim değişikliği üzerine ilk bilimsel ortak açıklamayı bu toplantıda yaptı. Açıklamada o güne kadar pek de açıkça söylenmemiş bir gerçek dile getiriliyor ve iklim değişikliğinin insan faaliyetlerinin bir sonucu olma ihtimalinin "çok yüksek" olduğu ifade ediliyordu. Raporda, 21. yüzyılın sonunda sıcaklığın 1,8 ile 4 selsiyus derece ve deniz seviyesinin 28 ila 43 santimetre arasında yükseleceği öngörülüyordu.

Çevrenin Dili: "Karbon Ayakizi"

Çevre şartlarının değişmesi ile gündelik hayatımız da değişiyor; sohbet konularımız, alışkanlıklarımız hatta

kullandığımız kelimeler ve kavramlar da. Son on yılda, çevre jargonunun günlük konuşma dilimize soktuğu çok sayıda kelime oldu. Çevre bilincinin giderek artması ile birlikte "karbon izleri," "karbon dostu," "yeşil bakanalama" (Greenwashing) gibi kavramlar artık sohbetlerimizde kullandığımız kavramlar oldu. Çevre ile ilgili konuların konuşma dilini nasıl etkilediğinin en çarpıcı örneği yukarıda andığımız terimlerin 2007 yılında Oxford İngilizce Sözlüğüne girmesi. Sözlükte "karbon ayakizinin" tanımı

şöyle veriliyor: Kişi ya da grupların belirli faaliyetleri, özellikle de fosil yakıt tüketimleri neticesinde ortaya çıkan karbon dioksit miktarı.

**On Yıllık Bir Gelişme:
Yenilenebilir Enerji**

Çevrenin yıkımı ve klasik enerji kaynaklarının yakın zamanda tükeneyeceği gerçeği insanlığı yeni, alternatif ve daha temiz kaynaklar arayışına itti. Bu noktada da

arayışlar yenilenebilir enerji üzerinde yoğunlaştı. Biliminsanlarının çoğu iklim değişikliği sorununa karşı sihirli bir çözüm olmadığı konusunda hemfikir ama şu anda var olan teknolojilerin yenilenebilir enerji alanında sağlıklı bir şekilde kullanımının seragazların salımını önemli oranda azaltabileceği de ifade ediliyor. Geçtiğimiz on yıl içinde rüzgâr, güneş ve su enerjisi yatırımlarının ciddi ölçüde desteklendiğini gördük. Uluslararası Enerji Ajansına göre 2008'de dünyadaki yenilenebilir enerji üretim kapasitesi 280 bin megawatta ulaştı. Bu, şu anda ABD'deki nükleer santrallerde üretilen enerjinin üç katı. Sektöre yeni oyuncular da dahil oldu: Hindistan ve Çin yenilenebilir enerji alanında kuru- lum ve üretim faaliyetlerinde lider ülkeler arasında. 2008'de Çin'in rüzgâr enerjisi üretim kapasitesi, dördüncü kez üst üste, bir önceki yıla göre ikiye katlandı. Bu alanda teknoloji de hızla gelişti; güneş enerjisi teknolojisinde bazı önemli adımlar atıldı, enerji daha verimli bir biçimde üretiliyor. Bunun yanı sıra çok ince güneş panelleri de geliştirilmiş durumda. ○

AB Çevre Ödülleri Türkiye Programı 2010

Türkiye'nin Yeşil Şampiyonları Belli Oldu

AB çevre Ödülleri Programı Türkiye'nin bu yılki kazananları Nisan ayında belli oldu. REC Türkiye ve TÜSİAD'ın organize ettiği görkemli bir törenle açıklanan ödülleri Arçelik A.Ş., Siemens, Coca Cola, Eczacıbaşı Vitra ve EnerjiSA kazandı. Şimdi gözler 2 Haziran'da Brüksel'de yapılacak AB finallerinde. Bakalım Türk şirketleri Avrupa'da nasıl bir başarıya imza atacak!

 arçelik

ENERJİSA

SIEMENS

VitrA®

 BOSCH

Coca-Cola

Dünya ekonomisinin yeşil dönüşümü gerçekten baş dönürücü bir hızla ilerliyor. Şirketler de (en azından öncü firmalar) bu sürece büyük bir maharetle uyum sağlıyor. Yönetim, ürün ve süreçler üzerinde gerçekleşen bu büyük dönüşümün aynı zamanda önemli bir rekabet alanı yarattığını da gözden kaçırmamak lazım. Erken kalkan, planlı programlı giden yol alıyor; rakiplerini fersah fersah geride bırakıyor.

Bahis konusu olan bu dönüşümü, özellikle Avrupa Birliği gibi güçlü kurumsal yapılar çeşitli teşvik ve ödüllerle de beslemeye çalışıyor. Bu alanın Oskarları sayılabilecek AB Çevre Ödülleri Programı, çevre dostu politika ve ürünlere öncülük eden şirketlerin başarılarını takdir etmek için Avrupa Komisyonu tarafından Avrupa Birliği'ne üye olan 27 ülkede ve üyelik müzakerelerini yürüten Türkiye'de düzenleniyor. 2005 yılından beri iki yılda bir Türkiye'de düzenlenen Çevre Ödülleri Programı tarafından ödüle layık görülen şirketler Brüksel'de gerçekleştirilen Avrupa Birliği Çevre Ödülleri'nde Türkiye'yi ilgili kategoride temsil etme hakkını kazanıyor.

Bu yıl, Bölgesel Çevre Merkezi-REC Türkiye ve TÜSİAD'ın işbirliğiyle düzenlenen ödüller üç ayrı dalda sahiplerini buldu. Yönetim dalında birinciliği Arçelik A.Ş. kazanırken, Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Coca Cola İçecek finale kalmayı başararak, Türkiye'yi Haziran ayında düzenlenecek Avrupa Birliği Çevre Ödülleri finalinde temsil etmeye hak kazandılar. Yönetim kategorisinde finale kalamayan ama AB Ödüllerine başvurmaya layık görülen bir diğer firma ise BOSCH Sanayi ve Ticaret A.Ş. oldu.

Ödüllerin bir diğer ayağı ise Ürün dalında gerçekleştirildi. Bu alanda birinciliği Arçelik Çamaşır Makinesi İşletmesi, "Ekonomist Serisi Çamaşır Makinesi" ile kazandı. Finale kalan diğer iki firma ise "Yeni Nesil Su Tasarruflu Klozet"le Eczacıbaşı Vitra ve "Barbaros Ankastre Fırın Projesi"yle Arçelik A.Ş. Pişirici Cihazlar İşletmesi oldu.

Üçüncü ve son ödül kategorisi ise,

TÜSİAD Başkanı Ümit Boyner, düşük karbonlu ekonomiye geçiş konusunda ulusal bir vizyon, politika ve strateji geliştirmede ve uygulamada iş dünyasının kritik bir rol ve öneme sahip olduğunu söyledi

Gündem

Yönetim Kategorisi
Birincilik Ödülü

Arçelik A.Ş.

Proje: ARÇELİK A.Ş. Çevre
Yönetim Sistemi

Gerekçe: "Ürün ve üretim süreçlerindeki yenilikçi, çevreye duyarlı ve ileri teknolojiyle, sürdürülebilir kalkınmaya bütüncül bir yönetim anlayışı ile yaklaşarak tüm iş süreçlerinde çevrenin ve doğal kaynakların korunmasına yönelik çalışmaları önemli görülmüştür. Performansın sürekli gelişimi, çevreye duyarlı yaklaşımı ve çevre dostu ürünleriyle Arçelik, ilgili tüm uluslararası ürün ve yönetim standartlarını uygulaması ile göstermiş olduğu olumlu çalışmalar ödül almaya hak kazanmasını sağlamıştır."

Yönetim Kategorisi Finalisti

Siemens Sanayi ve
Ticaret A.Ş.Proje: Kurumsal Sürdürülebilirlik
için Çevre ve Sosyal Sorumluluk
Yaklaşımı

Gerekçe: "Kurumsal sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için çevresel faaliyetlerin ve sosyal sorumluluk uygulamalarının temel gerekler arasında yer aldığı tespit edilmiş, üretimden satın almaya, proje yönetiminden müşteri ilişkilerine kadar tüm faaliyetlerde ekonomi ile ekolojinin uyumu esas alınmış, yapılan çalışmaların performansı incelenmiş, uygulamaların politikalarla ve hedeflerle olan uyumunun değerlendirilmesi sonucu tüm bu olumlu çalışmalar ödül almaya hak kazanmasını sağlamıştır."

Yönetim Kategorisi Finalisti

Coca-Cola İçecek

Proje: Sürdürülebilirlik
Performansında Paydaş Katılımı
ve Hesapverebilirlik

Gerekçe: "Coca-Cola İçecek Türkiye'de ilk kez sera gazı salımlarını kamuya açık biçimde paydaşlarına açıklamıştır. Şeffaflık politikasıyla su kullanım oranlarından, enerji verimliliği ile ilgili yaptığı çalışmalara ve ilgili verilere kadar tüm etki alanlarını ele alarak hedefler belirlemiş, öncelikli alanlarıyla ilgili de kısa, orta ve uzun vadeli taahhütlerde bulunmuştur. Şirket ekonomik, çevresel, çalışan hakları ve çalışma ortamı, insan hakları, ürün ve toplum kategorilerindeki tüm ana alanlarda yönetim yaklaşımı, politika ve ilkeleri ile orta ve uzun vadedeki hedefleri paydaşlarına rapor kapsamında ulaştırması gibi birçok olumlu çalışma sonucu başarılı bulunmuştur."

REC Türkiye Direktörü Dr. Sibel Sezer Eralp, Avrupa Birliği Çevre Ödülleri'nin tam üyelik hedefi doğrultusunda yürüyen ülkemiz için büyük önem taşıdığını vurguladı.

üretim proseslerinde gerçekleştirilen iyileştirmeler için verilen Süreç ödülüyü. Bu dalda finale kalmayı tek bir firma elde etti: Enerjisa, birincilik ödülünü "Gaz Türbini 'By-pass' Bacalarına Yatay Giyotin Tesis Edilmesi Enerji Verimliliği Projesi"yle kazandı.

Finaller 2 Haziran'da Brüksel'de

Oldukça renkli geçen ödül töreninde bir konuşma yapan TÜSIAD Yönetim Kurulu Başkanı Ümit Boyner çevre ile dost teknolojilerin geliştirilmesi

Yönetim Kategorisi Avrupa Finalisti

Bosch Sanayi ve
Ticaret A.Ş.Proje: "İş Sağlığı ve Güvenliği ile
Çevre Korumada Mükemmellik"

Gerekçe: "Çevre koruma ile iş güvenliğinin entegre halde işlendiği ve yangın güvenliği konusunun da organizasyonel olarak yer aldığı HSE Yönetim sisteminin, 2003 yılından itibaren ISO14001 Çevre Yönetim Sistemi Standardına göre sertifikalandırıldığı tespit edilmiş, 2009 yılının Mart ayında alınan OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim

Sistemi Sertifikası alınması gibi şirketin bu alandaki başarılı çalışmaları ödüle layık görülmesinde belirleyici olmuştur. (...) Şirketin üst yönetiminin imzalayarak taahhüt ettiği prensiplerinde, ürünlerin "güvenli – çevreye duyarlı – tasarruflu" temel ilkesine göre geliştirildiği ve üretildiği, kaynakların tasarruflu kullanılmasının, çevre korumanın ve iş güvenliğinin işletmenin temel ilkelerinden biri olduğu belirtilmiş ve tüm bu olumlu çalışmalar şirketin Avrupa Birliği Çevre Ödülleri Avrupa elemelerine gitmeye hak kazanmasını sağlamıştır.

ve düşük karbonlu ekonomiye geçiş konusunda ulusal bir vizyon, politika ve strateji geliştirmede ve uygulamada iş dünyasının kritik bir rol ve öneme sahip olduğunu vurguladığı konuşmasında şunları söyledi: "Sürdürülebilir ve çevreyle uyumlu bir gelişme modeli yani düşük karbon ekonomisine geçiş süreci toplumu oluşturan tüm kesimlerin üzerine ciddi sorumluluklar yüklüyor. Bu hedefe an-

T.C Çevre ve Orman Bakanlığı, Çevre Yönetimi Genel Müdürü Prof Dr. Lütfi Akça da, ödül töreninde bir konuşma yaptı.

Ürün Kategorisi Birincisi

Arçelik Çamaşır Makinesi İşletmesi

Proje: Ekonomist Serisi Çamaşır Makinesi

Gerekçe: "Şirketin "Sürdürülebilirlik" yaklaşımı ile geliştirdiği Ekonomist serisi ürünler, düşük enerji ve su tüketimi ile doğal kaynakları korumakta ve yüksek oranda geri kazanım sağlayarak sürdürülebilir kalkınmaya önemli katkıda bulunmaktadır. Ekonomist serisi ürünlerin sunduğu temel faydalar arasında; düşük su tüketimi ile her yıkamada yaklaşık 3 lt tasarruf sağlaması, yüzde 97 oranındaki geri kazanım oranı ile çevre-dostu olması, sıcak su seçeneği ile enerji tasarrufu olanağı sağlanması bulunmaktadır. Tüm bu olumlu çalışmalar ödül almaya hak kazanmasını sağlamıştır."

Ürün Kategorisi Finalisti

Eczacıbaşı Vitra

Proje: Yeni Nesil Su Tasarruflu Klozet

Gerekçe: "Vitra'nın çevre dostu klozet sistemini içeren ürün inovasyonu, su kullanımını karşılaştırılabilir alternatiflere oranla yüzde 63 oranında azaltırken, normal işlevsel performansı ise aynı seviyede tutmaktadır. Ürünün sağladığı temel fayda su ve elektrik tasarrufu ile karbon salımında azalmadır. Vitra, Ar-Ge çalışmaları sonucunda, su kullanımını yüzde 63 oranında azaltan

eko-verimli bir klozet sistemi geliştirmiştir. Vitra'nın inovasyonu, sadece su kullanımını azaltan bu klozeti tasarlayıp üretmesi değil, aynı zamanda klozet iç hazne tasarımına yönelik bilgisayar simülasyon programları ile çalışarak, bu teknolojinin Avrupa ve Kuzey Amerika'daki her türlü klozete uygulanabilmesi için gerekli seramik tasarım uzmanlığını da geliştirmesidir. Vitra, "2,5/4 lt'lik klozet" ürünündeki teknoloji inovasyonu ile ekolojik, ekonomik ve sosyal faydalar sunması bu projenin en önemli kazanımları olarak değerlendirilmiş ve ödüllendirilmiştir."

Ürün Kategorisi Finalisti

Arçelik A.Ş. Pişirici Cihazlar İşletmesi

Proje: Barbaros Ankastre Fırın Projesi

Gerekçe: "Şirket, yeni Ankastre Serisi Fırın projesinde; çevre dostu, yenilikçi ve kaliteli ürün yaklaşımını benimsemiştir. Şirket yürüttüğü proje

kapsamında, düşük enerji ve ses gücü düzeyine sahip, pişirme performanslı ve kolay temizlenebilir ürün tasarımı hedeflemiş, bu özellikleri ile ürünleri, müşteri ve ülke ekonomisine fayda sağlaması ve küresel ısınmaya olan etkilerinin en aza indirgenmesinin amaçlanması ile ödül almaya hak kazanmıştır."

Gündem

Süreç Kategorisi Birincisi

Enerjisa

**Proje: Gaz Türbini "By-pass"
Bacalarına Yatay Giyotin Tesis
Edilmesi Enerji Verimliliği Projesi**

Gerekçe: "Proje, kombine çevrim santrallerinde, Gaz Türbinleri (GTG) ve Atık Isı Kazanları (HRSG) arasında bulunan "by-pass" bacalarından kaçan atık gazların sistemde tekrar kullanılmak üzere geri kazanımı için, "by-pass" bacalarına yatay giyotinlerin tesis edilmesidir. Giyotin imalatçılarından alınan bilgilere dayanarak, yatay giyotin, Dünya'da ve Türkiye'de ilk defa "by-pass" bacalarındaki gaz kaçağını önlemek amacıyla bu Proje kapsamında kullanıldığı tespit edilmiştir. Proje'nin temel faydaları arasında birim zamanda doğal kaynak tüketimini azaltması, birim üretim başına kombine çevrim verimini artırması, birim zamanda doğal kaynak tüketiminin ve atmosfere salınan atık gaz salım miktarının azaltılarak küresel ısınmanın düşürülmesine katkıda bulunması ile çevresel, verim ve üretim miktarının artırılması bu projenin en önemli kazanımları olarak değerlendirilmiş ve ödüllendirilmiştir."

EKOIQ olarak, Türkiye'nin en yeşil şirketleri arasına girmek için kıran kırana bir rekabete giren ve ödüllere layık görülen tüm firmaları kutluyoruz

cak bireylerin ve kurumların sorumluluk aldığı aktif katılımcı kültürü ile ulaşılabilecektir. Çevre dostu ürün ve üretim tekniklerini benimseyen tüketici eğilimleri ile ödül sistemi üreticilerin yönlendirilmesinde önem taşımaktadır. Bu süreçte, sivil toplum örgütlerine de önemli bir sorumluluk ve görev düştüğünü belirten Boyner, TÜSİAD olarak Türkiye'nin önümüzdeki yıllarda düşük karbonlu ekonomiye geçiş konusunda daha çok çalışması ve kapsamlı, gerçekçi ve işlevsel bir strateji izlemesi gerektiğini düşündüğünü söyledi. Bu hedefe ulaşmada çevre ve iş dünyası örgütlerinin ortak bir hedef, vizyon ve sorumluluk etrafında çalışmasını önemsendiğini belirten TÜSİAD Başkanı, "Bu şekilde, ülkemizin çevre konusunda gerek ulusal gerek uluslararası yükümlülüklerinin belirlenmesi ve yerine getirilmesi süreci daha etkin bir şekilde yönetilebilecektir. Özellikle, 2012 sonrası yeni iklim rejiminde ülkemizin pozisyonunun güçlenmesi ve ulusal gerçeklere dayalı sorumluluklar

almasından kamu, özel sektör ve sivil toplum arasındaki işbirliği ve dayanışmanın önemine inanıyoruz. TÜSİAD olarak bu süreçte üzerimize düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmeye çalışıyoruz" dedi.

Törende bir konuşma yapan REC Türkiye ve Karadeniz Ülkeleri Bölge Direktörü Dr. Sibel Sezer Eralp ise, Avrupa Birliği Çevre Ödülleri'nin tam üyelik hedefi doğrultusunda yürüyen ülkemiz ve şirketlerimiz için büyük önem taşıdığını vurguladı. Eralp, işletmelerin sadece çevresel değil aynı zamanda kurumsal vatandaşlık çerçevesinde sosyal değerleri nasıl yönettiğini, sürdürülebilir kalkınma hedefi doğrultusunda çevresel değerlerin ancak sosyal ve ekonomik kazanımlar ile beraber değerlendirildiğinde bir anlam ifade ettiğini belirtti.

EKOIQ olarak, Türkiye'nin en yeşil şirketleri arasına girmek için kıran kırana bir rekabete giren ve ödüllere layık görülen tüm firmaları kutluyor, 2 Haziran'da Brüksel düzenlenecek AB Çevre Ödüllerinde başarılar diyoruz. ○

DOĞAL
JEOTERMAL ENERJİ SİSTEMLERİ

Salon-2 C-13
Sizleri Bekliyoruz

ISK-SODEX
İSTANBUL 2010
05 - 08 Mayıs

NIBE

Isı Pompaları " Bu enerji çok doğal "

- %83 Enerji Tasarruflu
- Akıllı Kart Sistemi
- %100 Çevre Dostu
- -20 / +45 °C 'de Yüksek Performans

ISITMA SOĞUTMA SICAK SU HAVUZ SUYU ISITMA

DOĞAL JEOTERMAL ENERJİ SİSTEMLERİ Makine İnşaat Elektrik Tur. San. Tic. Ltd. Şti.
Uzunçayır Yolu Üzeri No:12 Kat-4 Hasaniye - Kadıköy / İSTANBUL Tel: +90 (216) 340 89 88
www.dogaljeotermalenerji.com info@dogaljeotermalenerji.com

Tabağımızla Gezegenimiz Arasında:

Slow Food®

Tabağımızla gezegenimiz arasındaki yol ne kadar uzun acaba? Bu yolun çok kısa olduğunu bilenlerin bir araya geldiği Slow Food (Yavaş Yemek) Hareketi, İtalya’da doğdu ama 24 yılda tüm dünyalı oldu.

Yazı: *Yonca CİNGÖZ*

Aslında her şey, “Yavaşlama” fikriyle başladı: “Hayatı yavaşlatalım!” Hızın hayatımızı sıkıca saran, tüm duyuşsal hazlarımızı durmadan törpüleyen bir norm haline gelişine toplu bir isyandı bu. İlk ses veren ise Slow Food (Yavaş Yemek) Hareketi oldu. Yer İtalya, tarih 1986’ydı. Ülkede ikinci McDonalds restoranının Roma’da açılacağı duyurulduğunda, ARCI örgütüne üye bir grup insan Slow Food protestosunu başlattı.

Küresel yemek anlayışı ve yemeğin endüstriyelleşmesine karşı yerel gıda üretiminin korunmasını savunan Slow Food, adının aksine kendini dünyaya büyük bir hızla tanıttı ve 1989’da, 15 ülkeden delegelerin Paris’te Yavaş Yemek Manifestosunu imzalamasıyla uluslararası boyuta ulaştı.

Neden yavaş yemek? Manifestonun verdiği cevap, birçoğumuzun hissine tercüman oldu: “Hayatın koşuşturma telaşı bizi köleleştirdi, sinsi bir virüse yenik düştük. Alışkanlıklarımızla aramıza giriyor, evimize, özelimize yayılıyor ve bizi ‘Hızlı Yemek’e zorluyor. Bu telaşın, türünün neslini tüketme tehlikesine karşı ve insan olmanın hakkını vermek adına, Homo Sapiens kendini

kurtarmalı. Hızlı hayatın evrensel çılgınlığına karşı direnmenin tek yolu sakin ve inatçı bir usulde bedensel keyif unsurlarımızı sıkı sıkıya savunmaktır... Bizim bu düzene karşı koyuşumuz, ‘Yavaş Yemek’le sofrada başlamalı. Bölgesel yemeklerimizin lezzetlerini, kokularını yeniden keşfedelim ve ‘Hızlı Yemek’in ezici etkisini kendimizden uzak tutalım... Gerçek kültür; lezzeti yok saymak yerine onu geliştirmektir.”

O gün dillendirilen felsefe, hayatın pek çok başka alanındaki yavaşlama taleplerini bir araya getiren Yavaş Hareketine de yol verdi. Slow Food bugün kâr amacı gütmeyen, gerçek yerel lezzetlerle biyolojik çeşitliliği korumak ve geliştirmek için deneyim ve stratejilerin uluslararası ölçekte paylaşıldığı, sayısız proje alışverişinin sürdüğü bir uluslararası eko-gastronomi hareketi. 132 ülkede varlık gösteriyor, dünya üzerinde toplam 100 bini aşkın üyeye sahip.

Hazı Duy, Sorumluluğu Düşün

Yavaş Yemek savunucuları asla “Hazardan vazgeçin” demiyor. Çabaları bizlere hazlarımızla sorumluluklarımız, bir

Gıda

başka deyişle tabağımızla gezegenimiz arasındaki bağı göstermek. Slow Food yemekle ilgili derinlerini dünyaya duyururken üç temel kavramı sofraya getiriyor: iyi, temiz ve adil. Yediğimiz yemekler yerel kültürümüze uygun, iyi bir tat ve aromaya sahip olmalı; üretiminde çevreye, hayvan ve insan sağlığına zarar getirmeyen temiz teknolojiler kullanılmalı; gıda üreticileri adil koşullarda çalışıp yeterince kazanmalı; tüketiciler de bu ürünleri makul fiyatlara alabilmeli.

Bu üç taşıyıcı kural, Slow Food'un temel etkinlik alanlarını belirliyor. Bunlardan biri biyoçeşitlilik. Masa-

mızdaki yiyecek ve içeceklerin kalitesi, üreticilerin yanı sıra biyolojik çeşitliliğin korunmasıyla da yakından ilişkili. Bu yüzden hareketin bir misyonu daha iyi gıda üreten, bunun için gerekli teknikleri kullanan birey ve toplulukları desteklemek.

Endüstriyel gıdalar ve üretim süreçleri yüzünden yok olmaya yüz tutan sayısız tahıl, sebze, meyve, hayvan ve gıda türünü kurtarmaya yönelik mücadele zaruri. Zira yemek mirasımız yalnızca yaşam kalitemiz için değil, dünya üzerinde yaşamın da teminatı olduğu için paha biçilmez. Hareketin bir parçası olarak Floransa'da 2003 yı-

linda kurulan Slow Food Biyoçeşitlilik Vakfı, kamusal ve özel desteklerle birçok proje yürütüyor. Yine Ark of Taste (Lezzet Kanalı) organizasyonu ile unutulmuş veya risk altındaki hayvansal gıda, meyve ve sebze çeşitleri ile yemek tarifleri arşivleniyor. Presedia Projesinin amacı ise, geleneksel üretim yöntemlerini korumak için yerel üreticileri desteklemek ve onlara yeni pazarlar kazandırmak. Bunun için düşünülen küçük ölçekli projelerin sayısı bugün 270'e ulaşmış durumda.

Slow Food Biyoçeşitlilik Kuruluşunun desteklediği bir girişim de Terra Madre (Toprak Ana) Günü. İki yılda

Slow Food Biyoçeşitlilik Kuruluşunun desteklediği bir girişim de Terra Madre (Toprak Ana) Günü. İki yılda bir düzenlenen Toprak Ana toplantıları, dünyadaki tüm gıda topluluklarını aynı çatı altına topluyor

“Cips mi yemek istiyorsunuz? Gidin en güzel patatesi, arzu ettiğiniz kızartma yağını bulun. Arkasından siz temizleyin mutfağı. Her gün yemeyeceğiniz, yediğiniz zaman da keyfini çıkartacağınız garanti”

bir düzenlenen Toprak Ana toplantıları, dünyadaki tüm gıda topluluklarını aynı çatı altına topluyor. Slow Food’la ilişkilendirilmiş ülkelerden binlerce delegenin aktığı toplantıda, çiftçilerden hayvan yetiştiricilerine, balıkçılardan gıdaları işleyenlere, dağıtıcılardan aşçılara ve tarım uzmanlarına kadar konuyla ilgili herkes tartışarak ortak sorunlarını keşfediyor ve küresel Terra Madre ağına bir halka olarak ekleniyor.

7’den 70’e Tat Eğitimi

Slow Food Hareketinin en önemli araçlarından biri çocuklara, büyüklere, üyelere ve olmayanlara açtığı, duyuları yeniden uyandırmayı ve geliştirmeyi sağlayan “tat eğitimi.” Burada katılımcılar yeme zevkini yeniden keşfederken, yemeklerinin yetiştiği yer, üreticisi ve yapılış biçimine dair farkındalık ve hassasiyete erişiyor. Yemek uzmanlarının rehberliğinde tat deneyimleri yaşatan tat atölyelerine,

Slow Food’un Türkiye’deki Meyveleri

Yavaş Yemek fikri Türkiye’de de irili ufaklı birçok hareketin çıkış noktası oldu. Bugün Slow Food’un bu coğrafyada 17 konvivyumu var: Kars, Alaçatı Çeşme, Ankara, Iğdır, Didim, Ayvalık, Bodrum, Bozcaada, Gaziantep, Gökçeada, Fikir Sahibi Damaklar (İstanbul), Yağmur Böreği (İstanbul), Adapazarı, İzmir Bardacık, Tire, Urla, Samsun.

Yavaş Yemek savunucuları interneti bir buluşma, bilgi paylaşma ve ses yükseltme mecrası olarak yoğunlukla kullanıyor. Türkiye’de Slow Food hareketliliğini takip için faydalı birkaç adres şöyle:

- ☀ Slow Food Gençlik Gıda Hareketi: <http://slowfoodgenclik.wordpress.com/>
 - ☀ Slow Food Anadolu: www.slowfoodanadolu.com
 - ☀ Fikir Sahibi Damaklar: <http://fikirsahibidamaklar.blogspot.com/>
 - ☀ Yağmur Böreği: <http://yagmurboreg.blogspot.com/>
 - ☀ Slow Food Samsun: <http://slowfoodsamsun.blogspot.com/>
- Slow Food’un 2008’deki kongresine katılan gıda üreticilerinden Cem Birder’in Toprak Ana projesi Türkiye’de Slow Food adına değerli girişimlerden biri. Birder, www.toprakana.com.tr adresinde tüketici ile Anadolu’da kaliteli üretim yapan çiftçileri doğrudan buluşturuyor; online satış sistemiyle tekelleşen gıda sektörüne alternatif getiriyor.

Gıda

konvivyumlarca düzenlenen buluşmalara veya okullarda düzenlenen projelere katılarak bu eğitimden pay almak mümkün.

Eko-gastronomi yaklaşımını akademide zenginleştiren ufuk açıcı bir girişim de Slow Food'un kurduğu Gastronomik Bilimler Üniversitesi. Burası öğrencilerine multidisipliner bir akademik programla yemeğin bilimini ve kültürünü sunuyor. Bu da Slow Food için çiftçilerle yemek üreticilerinin ge-

“İyi, temiz, adil” yemek için kendi coğrafyalarında etkinlikler ve bilinç yükseltme çalışmaları yapan Slow Food konvivyumlarının sayısı bini aştı ve her yıl “yavaşça” artıyor.

leneksel bilgilerini akademi ve bilim dünyasının inovasyonlarıyla harmanlamanın bir başka yolu. Yemek hakkında bilgi sahibi insanları, özellikle de üreticiyle tüketiciyi bir araya getirmek, üretici-tüketici kavramlarına eleştirel yaklaşan Slow Food üyeleri için çok önemli. Zira yemeğinin nasıl üretildiğini bilen ve doğru üretim yapanları destekleyen insan, bilinçli seçimleriyle üretim sürecinin bir parçasıdır ve bir “yan üreticidir.”

Çoksesli Bir Örgüt Modeli

Slow Food'un önemli küresel işlevlerinden biri de yerel ve uluslararası ölçekte fuarlar, pazarlar ve etkinlikler düzenleyerek mükemmel gastronomik kaliteye sahip yemekleri vitrine çıkarmak ve üreticilerle Yavaş Yemek fikrini benimseyen tüketicileri buluşturmak, ilişkilendirmek. Yerel toplu-

luklar anlamına gelen konvivyumlar aracılığıyla bir araya gelen üyeler, böylece bilinmeyen tatları hep birlikte fark ediyor, üretimlerin sürdürülebilirliğini desteklemek için daha büyük bir motivasyona kavuşuyor.

Yavaş Yemek Hareketi 20.yaşını devirirken, “konvivyum” adını verdiği temel birimleriyle parçalı, esnek ve çoğulcu bir örgütlenme biçimini sürdürüyor. İlgililer en yakınlarındaki konvivyuma üye olarak Slow Food felsefesini geliştirip yaymak için ilk adımı atabiliyor. Bulunduğu toplumun özelliklerini yansıtan konvivyumların üyeleri, Slow Food ağı içinde bütün yiyecek üreticileriyle iletişime geçme şansına sahip. “İyi, temiz, adil” yemek için kendi coğrafyalarında etkinlikler ve bilinç yükseltme çalışmaları yapan Slow Food konvivyumlarının sayısı bini aştı ve her yıl “yavaşça” artıyor. ○

Fikir Sahibi Damaklar Defne Koryürek:

"Sürdürülebilir Hazlar da Var"

Slow Food İstanbul'daki konvivyumlarından Fikir Sahibi Damakların kurucusu Defne Koryürek'le hayatta ve yemekte yavaşlığın anlamlarını, Slow Food ailesi içindeki özgün üslupları konuştuk.

Söyleşi: Yonca CİNGÖZ
Fotoğraflar: Volkan MERT

Fikir Sahibi Damaklar nasıl bir araya geldi? Slow Food Hareketiyle buluşmanızı anlatır mısınız?

Aşçılım; 2003'e kadar Refika diye bir işletmem vardı. Krizin göbeğindeyken sektör çalışanlarının birbirleriyle konuşmadığı, fazla tecrübe alışverişinin olmadığı gerçeğinden yola çıkarak masa toplantıları olarak başlattık. 2006'da Gastronomi Üniversitesine master eğitimi için giden eski bir elemanın referansı ile Slow Food'un Terra Madre toplantısına Fikir Sahibi Damakları temsilen davet edildim. Orada Türkiye'de dokunmak istediğimiz konuların zaten dünyanın meseleleri olduğunu, toprağa, üretime uzak kalmışlığımızın, sürdürülebilir bir tüketimin ortasında olmamanın rahat-

sızlığının dünyanın bütün büyük şehirlerinde bulunduğunu fark ettik. Carlo Petrini 2007'ye doğru Türkiye'yi ziyaret etti ve onun önerisiyle, Fikir Sahibi Damaklar ismi etrafındakileri bir Slow Food Konvivyumu olarak harekete geçirmeye karar verdik. 2008'de Google grubumuzu kurduk; daha hızlı hareket etmeye başladık. Google grubunda 680 kişi, 140'ın üzerinde Slow Food üyesiyle Fikir Sahibi Damaklar sanıyorum bugün Türkiye'deki en kalabalık ve aktif Slow Food teşkilatına dönüştü. Legal bir yapımız yok. Türkiye'de en büyük problem bir şeyleri sorgulamak ve bir fikriniz olduğunda onu telaffuz etmek. Elimizden geldiği kadar yapıyı muğlak ve katılcı tutalım, insanların sorgulama

kabiliyetlerini destekleyelim, ses birliği edip çözüm sunalım istiyoruz.

Slow Food üslup ve eylem çeşitliliğine izin verecek şekilde örgütleniyor. Siz Türkiye'deki Yavaş Yemek Hareketinin neresinde duruyorsunuz?

Anadolu, üretim ve gelenekler merkezli bakarken biz Slow Food'u çok daha büyük şehir çerçevesinde değerlendiriyoruz, tüketici odaklı gidiyoruz. İstanbul'daki en büyük mesele sürdürülebilir tüketime insanları yönlendirebilmek.

Türkiye'de gıdayla ilgili hangi konulara odaklandınız?

15 milyonluk bir şehirde insanlar ciddi oranda süpermarketlerden alışveriş

Gıda

yapıyor ve girdiğiniz zaman etrafınız paketlenmişle dolu. Bunların arasında gıdayla gıda olmayı ayırma şansı nerdeyse hiç yok. Vaktimizin büyük kısmını gerçek gıda ile “gıdaymış” gibi görünen arasındaki farkı konuşmaya ve tüketici alışkanlıklarını sorgulamaya harcıyoruz. Örneğin anaokullarında beş-altı yaş çocuk grubuna un, su, tuz ve mayayla ekme yapabileceğini öğretiyoruz. “Annemizle beraber bu dört malzemenin içinde olduğu ekmeleki bulun. Evinizdeki ekme paketinde mi geliyor? Siyah mı, kepekli mi, ham buğday mı? Bakkaldan mı geliyor, fırından mı?” gibi sorular sorarak, gıdanın değişik yerlerden gelmesi durumunda farklı özellikler taşıdığına dair bir idrak yaratmaya, yaptığı seçimlerle aslında vücudunu beslediğini öğretmeye çalışıyoruz. Gıdaları ayırt

edememek özellikle yeni kuşağın 20 yaş altının en büyük derdi. Benim kuşağım gerçek gıdayı iyi biliyor. Oysa 15 yaşındaki kızıma anlattığımda, “Tamam, başka bir şey konuşalım” diyor. Kızım benimle beraber büyüdüğü halde buna gözünü deviriyorsa diğer çocukların sahiden uyandırılmaya çok ciddi ihtiyaçları var.

Katkı maddeleriyle ilgili Etiket Hafiyeliği kampanyanız var...

Her şey katkıdır; tuz koyduğunuzda da gıdaya katkıda bulunuyorsunuz ama bazı katkıları var ki 10 bin yıllık geçmişleri var; bir kısmı da var ki son 30-40 yılda girdiler hayatımıza. Gıdaymış gibi görünen şeylerin altyapısında o son yıllarda giren maddeler var; “doğala özdeş lezzetler” gibi. Büyüteçle buna bakılmasını istiyoruz.

Etiketler üzerinde en çok nelere dikkat etmeliyiz?

Öncelikle mısır ve soyadan kaçmak taraftarıyım. Ketçapta mısır olması gerekiyor mu? Niçin her yerde soya lesitini var? Düşündüğünüzde gıdanın ne kadar endüstriyellediğini, sanayi üretimine dönüştüğünü görmeye başlıyorsunuz. Artık gıda tarladan, bahçelerden gelmiyor, fabrikalardan geliyor. Öyleyse bunlar gerçekten bizim daha önceden bildiğimiz gıdalar mı? Bugün Türkiye'nin en çok sevdiği biranın içerisinde mısır şurubu var ve pirinçten yapılıyor. Gerçekten arpa suyu mu içilen, yoksa başka bir şeyin oymuş gibi görünen versiyonu mu? Bunlara bakabilmeniz lazım.

Türkiye’de evlerde yemek pişmeye, esnaf lokantaları işlemeye devam edi-

“Öncelikle mısır ve soyadan kaçmak taraftarıyım. Ketçapta mısır olması gerekiyor mu? Niçin her yerde soya lesitini var?”

yapılar için cilt bakımı

Çok amaçlı duvar temizleyici 5 L ve 2 L
Tali ve seramik temizleyici 5 L ve 2 L
Solventli Su İçli Çözünür Yüzey Koruyucu 5 L
Aly ve Yassı Temizleyici 2 L

Hidroklorik Asit İçeriksiz Ürün

Ecochem Deşir Temizleyici

Önce

Ecochem Aly ve Yassı Temizleyici kullanıldıktan sonra

ECOICHEM

Yapı temizlik ve koruma ile doğayı koruma şimdi bir arada

Ecochem ürün grubu, duvarları ve zeminleri, zararsız formülü ile temizler ve korur. Hidroklorik asit ve solvent içermez; kullanımı ve saklaması güvenli ve kolaydır.

Ecochem yüzeylere zarar vermeden kirleri ve kalıntıları söker, yüzeylerin yıllarca yeni kalmasını sağlar.

Geocel

Setting the Standard

Türkiye Distribütörü: OSİM İnşaat Gıda San. Tic. Ltd. Şti.
Fevzi Çakmak Cad. Tarsa SK. No:11/A 34333 Avcılar - İstanbul
T: 0212 508 8423 K: 0212 590 6484 info@osim.com | www.osim.com

“Farkları ayırt etmeyi öğrendiğimizde bize erişkin diyorlar. O zaman, verdiğimiz kararların neticelerini biliyoruz”

da değil. Michael Pollan diyor ki, “Abur cubur yemeyin demiyorum. Yeter ki siz üretin o abur cuburu. Cips mi yemek istiyorsunuz? Gidin en güzel patatesi, arzu ettiğiniz kızartma yağını bulun. Arkasından siz temizleyin mutfacı. Her gün yemeyeceğiniz, yediğiniz zaman da keyfini çıkartacağınız garanti.”

yor. Yemeğe belli bir vakit ayırmak anlamında alındığında, yavaş yemek kültürü sürüyor diye düşünülebilir. Sizce ‘fast food’a ne kadar alıştık?

Fast food illa ki gidip Mc Donalds’dan yemek değildir. Eğer daha ucuz diye, içinde ne olduğunu bilmediğiniz bir yağ karışımını alıp salatınıza koyuyorsanız bu da çok sıkı anlamda fast food demektir. Hızla pişirilmiş bir şey, kızarmış bir ekmek ve üzerine merada otlamış bir hayvanın yağıysa diyecek lafım yok. Ama bahsettiğimiz, “Aman hızlı olsun” diye buzdolabında tuttuğunuz, anında makinede kızartıp yediğiniz, mideniz yatışsın diye üzerine soda içtiğiniz bir yiyecekse zaten vücut reaksiyonunu veriyor.

GDO’ya karşı çıkıyorsunuz. Bunun çerçevesi nedir?

İnsanın zekâsı vicdanını bir kenara koyduğu zaman vahim sonuçlar doğurabiliyor. Biz kazanma hırsıyla bu teknolojinin vicdandan arı bir biçimde kullanılmasına karşıyız. GDO’nun dünyanın gündemine, hayatına, pratiğine çok kolayca girdiğini düşünüyoruz ve bundan endişe duyuyoruz. Bu

gün Türkiye’nin soya üretimi 60-70 milyon tonsa, bunun çok daha fazlasını Arjantin, Brezilya ve Amerika’dan alıyor. Üçü de GDO’lu soyaı üretmelerin başında gelen ülkeler. Bu soyaları biz hayvanlarımıza yediyoruz, bütün paketli gıdalarda kullanıyoruz. Markette yerli bir ürünün üzerinde “GDO’suz soyadan lesitindir” diyor. Demek ki bunun GDO’lusu da var sistemde ve bütün bunların yarattığı komplikasyonlar çok net biliniyor. Bu şekilde gidersek, benim torunum benden en az 10 yaş daha az yaşayacak. Burada bir yanlışlık var; bunun altında da yeme içme alışkanlıklarımız var.

Yeme alışkanlıklarımızı gözden geçirmek yeterli mi?

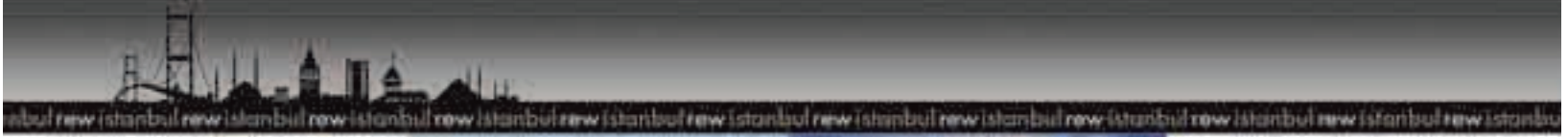
Her türlü tüketim alışkanlıklarımızı toptan sorgulamamız lazım. Tabii gıda çok önemli çünkü türümüzü devam ettirmek için bir üretiliyor, bir de yemek yiyoruz. Farkları ayırt etmeyi öğrendiğimizde bize erişkin diyorlar. O zaman, verdiğimiz kararların neticelerini biliyoruz. Gıdayla ilgili tercihlerimiz ne kadar hızlı erişkin olursa, o kadar iyi. Bu illa ki eğlenceden uzaklaşmak

Slow Food yavaş yemekle birlikte yavaş bir yaşamı da savunuyor. Bir Slow Food destekçisi olarak “hız” sizin için ne anlama geliyor? Siz günlük hayatınızı hangi stratejilerle yavaşlatıyorsunuz?

Aslına bakarsanız ben çok hızlı yaşayan biriyim. Günde 4,5-5 saat uyuyorum ve aynı anda bir sürü şey var hayatımda ama zihninizin hızıyla gıdanın hızını eş tutmanız gerekmiyor. Gıda bir süre istiyor, hiçbir yemek zıp diye pişmiyor, hiçbir ürün zıp diye tarlada yetişmiyor. Bunların her birinin süresi var ve o süreyi ve dikkati verdiğinizde, vücudunuza yarayan bir şeye dönüşüyor. Günlük hayatın ritmini değiştirmek şart değil. “Vaktim yok, ekmeği süpermarketten alıyorum” diye bir şey yok. Ben de çok meşgul bir kadıyım, ben de bir annemim, şehirde yaşıyorum. Araba da kullanmayan biriyim. Akşam eve geldiğimde kendi ekmeğimi pişirebilmeyi, iki değişik şeyin lezzetine bakmayı çok seviyorum. Ekmek olmaz da bitkilerinizle uğraşsınız. Herkes TV seyrediyor şimdi, ona vakit buluyorsa kendisi için de yavaşlama fırsatı bulabilir. ○

ULUSLARARASI 6. GERİ DÖNÜŞÜM, ÇEVRE TEKNOLOJİLERİ VE ATIK YÖNETİMİ FUARI

katı atık

atık su

atık gaz

yeşil enerji

10-13 Haziran 2010

Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi İstanbul

Fuar Ziyaret Saatleri: 10-11-12 Haziran 10:00/18:00 - 13 Haziran 10:00/17:00

www.rewistanbul.com

Организацйон

İstanbul Fuar Hizmetleri A.Ş.
İstanbul Fair Organization

Destekçileri

Sistem Mücadele

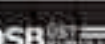

Uluslararası Mücadele

Finans Hizmetleri A.Ş.

Destekçileri

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) İZİNİ İLE DÜZENLENMEKTEDİR.

İmkânlar, Fırsatlar ve Zorluklar

KOBİLER ve YEŞİL DÖNÜŞÜM

KOBİ'lerin yeşil dönüşümdeki yerine iki noktadan bakmakta fayda var: Birincisi, çevre tahribatı/çevre korunmasında oynadıkları/oynayabilecekleri rol, ikincisi ise yatırımcı olarak yeşil ekonomide aldıkları yer. Ama her koşulda ciddi bir kamu desteğine ihtiyaçları var.

Yazı: Kıvanç DÜNDAR

Dünya ekonomisi ve şirketler uzunca bir süredir büyük bir dönüşüm geçiriyor. Bilgi teknolojisinde benzeri görülmedik gelişmelerin yanı sıra, ekonominin çevreci ve yeşil bir nitelik kazandığına tanık oluyoruz. Şirketler bir yandan alternatif enerji alanlarına yatırım yaparak yeni kâr alanları keşfederken, öte yandan da tüketicilerin tercihleri doğrultusunda çevre dostu ve enerjiden tasarruf eden ürünleri piyasada kullanıma sokuyor. Elbette bu dönüşüm büyük ve çokuluslu şirketlerden başlıyor ama yeşil ekonomi devrimi tabana, yani ekonominin belkemiğini oluşturan küçük ve orta ölçekli işletmelere doğru da hızla yayılıyor. Bu, yapısı itibarıyla, “yukarıdan aşağıya” doğru bir devrim. Yönetim teknikleri, finansal zorluklar, organizasyon yapısı, kamunun getirdiği düzenlemeler, tüketicilerin ve sivil toplum örgütlerinin baskısı gibi nedenlerle yeşil dönüşüm önce -daha fazla göz önünde olan- büyük şirketlerde şekilleniyor ve giderek küçük işletmelere sirayet ediyor. Gelecekte bütün işletmeler, boyutları ve faaliyet alanları ne olursa olsun, bu ye-

şil dönüşüme (hem organizasyon ve üretim prosesi anlamında, hem de bir yatırım alanı olarak) ayak uydurmak zorunda kalacak. Şunun da altını çizelim; artan çevre duyarlılığı, yasal düzenlemeler ve toplumsal baskı nedeniyle büyük şirketler, iş ortaklığı yaptıkları küçük işletmelerden üretim sürecinde çevrenin korunması ile ilgili konulara karşı daha duyarlı olmalarını talep ediyorlar.

Tercih Değil, Zorunluluk

Yeşil dönüşüm bir noktadan sonra artık KOBİ'ler için bir tercih değil zorunluluk haline gelecek. KOBİ'lerin yeşil dönüşümdeki yerine iki noktadan bakmakta fayda var. Birincisi, çevre tahribatı/çevre korunmasında oynadıkları/oynayabilecekleri rol, ikincisi ise yatırımcı olarak yeşil ekonomide aldıkları yer.

KOBİ'lerin ekonomik hayat içindeki yeri ve ağırlığı tartışma götürmez;

dünyada işletmelerin yüzde 90'ı küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluşuyor ve toplam istihdamın yüzde 50-60'ını sağlıyor. Bir TÜİK araştırmasına göre ise KOBİ'ler Türkiye'de imalat sanayinde toplam istihdamın yüzde 76,7'sini, toplam yatırımların yüzde 26,5'ini ve yaratılan katma değerinin yüzde 38'ini oluşturuyor. Ne var ki, ekonomik hayatta bu kadar büyük bir yer tutan KOBİ'lerin faaliyetleri sebebiyle çevreye verdikleri zarar büyük şirketlerinkine kadar göze batmıyor. Fakat çevre üzerindeki etkileri azımsanmayacak düzeyde; meselâ Hindistan'da küçük ve orta ölçekli şirketler toplam sanayi atığının yüzde 65'inden fazlasını üretiyor. KOBİ'ler genellikle yoğun biçimde doğal kaynakların kullanıldığı ve zararlı gaz emisyon salımının yüksek düzeyde olduğu sektörlerde (metal, dericilik, boyama, tekstil, gıda işleme, kimya gibi) faaliyet gösteriyorlar.

KOBİ'lerin ekonomik hayat içindeki yeri ve ağırlığı tartışma götürmez; dünyada işletmelerin yüzde 90'ı küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluşuyor ve toplam istihdamın yüzde 50-60'ını sağlıyor.

Ekonomi

Sosyal ve çevre sorumluluğunu dikkate alan şirket daha iyi bir imaja sahip olacak, rakiplerinden bir adım öne geçecektir.

Yasal düzenlemeler, baskı gruplarının etkisi gibi dışsal faktörler yanında, şirketleri yeşil dönüşüme adapte olmaya zorlayan içsel sebepler, ekonomik rasyoneller de var ve bu rasyoneller büyük şirketler için olduğu kadar KOBİ'ler için de geçerlidir. Bunların başında yenilenebilir enerji kaynaklarının klasik enerji girdilerine göre daha ucuz olması, yeşil dönüşümün verimliliği artırması, girdi maliyetlerini ve dolayısı ile masrafları azaltması, firmayı daha kârlı kılması geliyor.

Küçük Olmanın Avantajları ve Dezavantajları

Her ticari işletme elbette kâr amacı ile kurulur ve faaliyet gösterir. Kârı maksimize etmek, maliyetleri minimuma indirerek gırtlak gırtlığa, acımasız bir rekabetin yaşandığı küresel ekonomide varlığını sürdürmek, ölçeği ne olursa olsun her şirketin veri aldığı bir durumdur. İşte böylesi bir dünyada yeşil dönüşüm, maliyetlerin düşürülmesi, üretim prosesinin daha verimli bir ha-

le getirilmesi noktasında şirketlere büyük fırsatlar sunuyor. Ellerindeki finansal kaynaklar, modern işletme ve yönetim anlayışları, araştırma departmanlarının sağladığı avantajlar nedeni ile büyük şirketler bu değişime öncülük ediyor. Fakat KOBİ'lerin yapıları itibarı ile -geçmişte dünya ve ülke ekonomisindeki radikal değişimlere nasıl uyum gösterdi iseler- bu dönüşüme de ayak uyduracağını söyleyebiliriz. Bu tezi temellendiren argümanlar şunlar olabilir; küçük, çalışanı az bir şirketi re-organize etmek çok daha kolay ve daha az masraflıdır. Birimler arasındaki ilişki daha yakındır, değişime uyum daha az sancılı bir süreçtir. Bir de bunun yanına KOBİ'lerin doğaları itibarı ile rekabetçi olmalarını, girişimci ruhu ve cesareti yüksek insanlar tarafından kuruldukları ve işletildikleri gerçeğini koyun, ortaya başarı için mükemmel bir formül çıkar.

Ancak ilk bakışta böyle görünse bile, yine tam da bu yapısal özelliklerin, paradoksal bir şekilde, yeşil dönüşümü

zorlaştıran, geciktiren faktörler olarak karşımıza çıkacağı gerçeğini de göz ardı edemeyiz. Yukarıda da değindiğimiz gibi KOBİ'ler bir araştırma departmanına, değişimleri takip edecek araştırmacı ve uzman kadrolara sahip değiller. Üstelik finansal kaynaklara ulaşmakta güçlük çekerler. İlk başta Yeşil Ekonomi için yatırımı gereksiz ve masraflı görerek uzak durmaları ihtimal dahilindedir. Ancak bilmedikleri ama öğrenmek zorunda oldukları şey kendi bünyelerinde gerçekleştirecekleri bu dönüşümün orta vadede maliyet baskılarını azaltacağı ve piyasadaki itibarlarının da yükseleceği gerçeğidir. Yeşil dönüşümün yaratacağı ikili bir etki olacaktır. Çevre düzenlemelerine uyum, şirket ölçeğinde daha iyi organizasyon, çalışma koşullarının iyileşmesi, daha sağlıklı bir çalışma ortamı demektir. Daha düzgün ve sağlıklı bir ortamda çalışan personelin şirkete katkısı ve verimliliği artacaktır. Sosyal ve çevre sorumluluğunu dikkate alan şirket daha iyi bir imaja

sahip olacak, rakiplerinden bir adım öne geçecektir.

KOBİ'lerin müşteriler ile birebir ilişkisi içinde olmaları, büyük şirketlerin sahip olmadığı bir avantajdır. Ancak bir bütün olarak iş yapılan piyasa ya da ekonominin geneli mevzu bahis olduğunda durum değişir; piyasa ve ekonomi ile ilgili verilerin takibi, değerlendirilmesi, işlenmesi KOBİ'ler için zordur. Uzman istihdam etmek genelde söz konusu bile olmadığından şirketin yolu karanlıkta, el yordamı ile çizilir. Ekonomi ve sektörde yaşanan gelişmelerin işletmeye ne kazandıracığı sağlıklı ve profesyonelle bir süzgeçten geçirilerek uzun vadeli bir planlama yapılamaz. Kalifiye eleman çalıştır-

makta zorlanırlar ve yeşil dönüşüm noktasında yetkin ve konuya hâkim personel eksikliği can yakıcı bir sorun haline gelir. KOBİ'ler, büyük şirketlere göre, profesyonellikten ve modern işletme tekniklerinden genelde daha uzaktırlar. Kararlar, planlamalar profesyonel birim ya da uzmanlar tarafından değil, şirketin sahibi ve/veya ortakları tarafından alınır ve uygulanır.

Kamu Desteği Şart!

Bütün bu beşeri, yönetsel, finansal zorluklar KOBİ'leri yeşil dönüşüme uyum konusunda zorlar. İşte bu noktada devreye kamu desteği/teşviki girer/girmelidir. KOBİ'lerin sahiplerinin büyük bir çoğunluğu yeşil dönüşümü

Piyasa ve ekonomi ile ilgili verilerin takibi, değerlendirilmesi, işlenmesi KOBİ'ler için zordur. Uzman istihdam etmek genelde söz konusu bile olmadığından şirketin yolu karanlıkta, el yordamı ile çizilir.

YEŞİL KOBİLER BAŞARIYOR!

InfoDEV'in "Climate Technology Innovator Success Stories" yarışması yeşil ekonomi alanında global ölçekte başarı öyküleri yazan küçük ve orta ölçekli işletmeleri mercek altına alıyor. Başarı öykülerinden bazıları şöyle; Hindistan'daki, alt gelir gruplarının aydınlatma, ısıtma maliyetlerini azaltan çevreci ürünler sunan Serval Automation firması. Enerji faturalarını yüzde 25'e varan oranda düşüren ürünler imal eden KML Grid Solutions. Firma pazarlama stratejisini ürünlerini yerel yönetimler ve belediyelere satmak üzerine kurmuş.

Avrupa

AB, yeşil, çevre dostu projelere 105 milyar Avro ayırmış. Bu miktarın büyük bir kısmı üye ülkelerin AB'nin çevre müktesebatına uyumlarını gerçekleştirmelerini sağlamak maksadı ile kullanılıyor. AB, 2020'ye kadar toplam enerji tüketiminin yüzde 20'sini yenilenebilir kaynaklardan karşılamayı hedefliyor. AB, aktif olarak küçük ve orta ölçekli işletmelerde eko-inovasyon ve yeşil istihdam programlarını da destekliyor. Küçük ve orta ölçekli işletmelerde çevreye duyarlı ürünlerin imalatını özendirmek ve teşvik etmek için 3 milyar Avro ayırmış. Yeşil araştırma geliştirme faaliyetleri için de 3,9 milyar avro harcanacak.

Brezilya

Latin Amerika'nın en büyük ekonomisi Brezilya'da da, Birleşmiş Milletler ile ortak yürütülen bir program çerçevesinde KOBİ'lerde daha temiz üretim süreçlerini teşvik çalışmaları sürüyor. 1999-2002 yılları arasında program için 3,3 milyon Real harcanmış ve 79 şirket çalışmalara dahil olmuş. Programa katılan şirketlerin enerji harcamalarında yılda toplam 18 milyon Real tasarruf ettikleri rapor edilmiş.

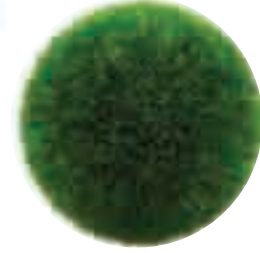
Hindistan

Birçok Amerika ve Avrupa şirketi Hindistan'da yeşil ekonomi alanında (biyolojik tarım ilacı, çevre-dostu klima üretimi, düşük maliyetli otomasyon sistemleri ve organik ürünler) faaliyet gösteren işletmeye yatırım yapıyor. Birçok Hintli küçük ve orta ölçekli şirket enerji tasarrufu sağladığı için çevreye duyarlı teknolojileri kullanmaya hızlı bir şekilde başladı.

Ekonomi

Yeni enerji alanlarına, yeşil ekonomiye yatırım yapan şirketler tedarikçisi durumunda olan KOBİ'leri kolaylıkla bu alanda çalışmaya ikna edebilir ve yönlendirebilirler.

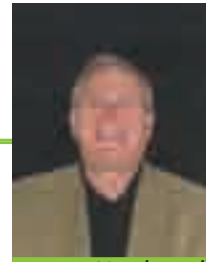
şu anda bir lüks, belki de gereksiz bir duyarlılık olarak görüyor olabilirler. Ancak bu dönüşümün aslında şirketlerinin faaliyetlerini ve dolayısı ile kârlılıklarını nasıl olumlu yönde etkileyeceklerinin farkına varsalar sahip oldukları dinamizmi bu yönde mobilize etmekten bir an bile olsa kaçınmayacaklardır. KOBİ'ler genelde vizyon sahibi, dinamik yapılardır ancak bu potansiyeli harekete geçirmek için bazen dışarıdan devlet desteği ve teşviki gibi bir müdahaleye ihtiyaçları vardır. Ancak sorun dediğimiz üzere birinci olarak farkındalık yaratmak, ikinci olarak da finansal destektir. Bugün dünyada birçok devlet yeşil ve çevreci teknolojiler kullanan her ölçekte şirkete farklı düzey ve şekillerde teşvikler sunuyor. Ancak, bilgi eksikliği nedeniyle KOBİ'ler kendilerine sunulan teşviklerden, imkânlardan ve düzenlemeler-

den habersiz durumdadır.

İşin ikinci kısmına, yani KOBİ'lerin yeşil ekonominin üreten tarafında olmalarına gelince. Burada da devreye, KOBİ'lerin iş ortakları olan büyük şirketler ve devlet, yönlendirici olarak girer. Yeni enerji alanlarına, yeşil ekonomiye yatırım yapan şirketler tedarikçisi durumunda olan KOBİ'leri kolaylıkla bu alanda çalışmaya ikna edebilir ve yönlendirebilirler. Fakat dediğimiz gibi KOBİ'lerde dönüşüm bir mentalite ve vizyon sorunu olduğu kadar finansal bir sorundur da. KOBİ'ler tek başlarına profesyonel danışmanlık hizmeti alamazlar; kendi başlarına ARGE faaliyeti yürütemezler; personellerine dönüşüm için gerekli teknik eğitimi sunamazlar. Burada planlayıcı, destekleyici olarak kamunun oyuna dahil olması,

personale eğitim, şirketlere kredi sağlaması; örneğin organize sanayi bölgelerinde gerekli altyapıyı oluşturması gerekiyor. Türkiye'de de bu yönde bir uyanış söz konusu. Örneğin,

Birleşmiş Milletlerin Global Impact projesine dahil olan çok sayıda firma var. Global Impact'in amacı şirketlerin uygulamalarını insan haklarına, çevreye duyarlı hale getirmelerinde onlara yardımcı olmak, stratejiler ve politikalar belirlemek. En son verilere göre Türkiye'den Global Impact programına katılan toplam 173 şirket var ve bunların çok büyük bir kısmı küçük ve orta büyüklükte işletmeler. Devlet, büyük sanayi şirketleri ve KOBİ'lerin bu türden işbirliğinden hem dünya hem de ekonominin kazanacağı çok şey olacak. ○

Zülfü DİCLELİ

Paradigma Değişimi ve "Yeşil İş ve Yaşam Perspektifi"

Geçtiğimiz Aralık ayında toplanan Kopenhag Zirvesinden küresel ısınmanın önüne geçilmesi konusunda insanlığa umut verecek bir sonuç çıkmaması bir ölçüde karamsarlık kaynağı oldu. Şimdi gözler Meksika Zirvesinde. Ama bunun da ötesinde geleceğe yönelik olarak iyimser olmak için nedenler artıyor.

Bugün bir geçiş aşamasında yaşıyoruz. İnsanlık ulusal sınırlar içinde örgütlenmiş sanayi toplumundan küresel bilgi toplumuna geçiyor. Bu aşamanın tamamlanması daha birkaç onyıllık gibi görünüyor. Her çağ dönüşümü bakış ve düşünüş tarzlarında da köklü dönüşümler getirir, bir paradigma değişimini zorunlu kılar.

Şimdilerde de böyle temel bir paradigma değişimi yaşıyoruz. Yaşama ve çalışma tarzları değişikçe, düşünme tarzları da değişiyor; dünyayı, evreni, toplumu, örgütleri eskisinden farklı görmeye başlıyoruz. Eskiden, ulusal sanayi toplumlarının yapısına benzer şekilde, her şeyi hiyerarşik, merkezi, piramit benzeri yapılar olarak görürdük. Her şeyi, yukarıdan aşağı yönetebileceğimizi, istediğimiz gibi biçimlendirebileceğimizi sanırdık. Newton'ın mekanik ilişkiler dünyasında her şey bilim temelinde açıklanabilir ve önceden hesaplanabilirdi. Her şey yönetilebilirdi.

Hiyerarşik, merkezi, piramit benzeri yapılar, sınırları belli yapıları ve bu sınırlar geçirgen değildi; bağımsız, kapalı yapılar söz konusuydu ve tüm insan faaliyetinin amacı bu belli sınırlar içinde mümkün olan en fazlayı biriktirmek olarak belirlenmiş gibiydi. Rekabet esastı ve her koyun kendi bacağından asılırdı.

Şimdi, geri döndürülemez bir süreç olarak küresel bilgi toplumuna geçişle birlikte piramit benzeri hiyerarşik yapıların yerini yatay ağ yapıları alıyor; ilişki ve bağlantılar üzerinden işleyen küresel bir ağ toplumuna doğru gidiyoruz. Bütün örgütlenmeler giderek ağ örgütlenmelerine dönüşüyor; âdemi merkezi, karşılıklı bağımlılık temelinde işleyen ağlar. Sınırlar geçirgenleşiyor. Açık topluma gidiyoruz. İnternet bu ilişki ve bağlantı ağları için iyi bir metaforudur.

Akışları Kapatmayın

Ağ toplumuna geçişle birlikte insan beyninin de nöron ağlarından oluşan, merkezsiz, kendi kendini örgütleyen, sürekli uyarlanan bir sistem olduğunu keşfediyoruz. İnternet sayesinde beynimiz küresel kolektif aklın bağlantılı bir parçası haline geliyor. Ve bunun da ötesinde doğanın varoluş tarzının da tıpkı öyle olduğunu görüyoruz. Doğal ekosistemlerin, tüm biyosferin, kendi kendine örgütlenen ve sürekli uyarlanan ağ sistemlerinden oluştuğunu anlamaya başlıyoruz. Hayatın birikmelerden değil akışlardan oluştuğunu, enerji, enformasyon ve ilişki akışlarından ibaret olduğunu ve bu akışların önünün kapatıldığı yerde ölümün, yok oluşun, çürümenin boy attığını öğreniyoruz.

Sanayi toplumunun doğaya her müdahalesinin doğayı kendi çıkarları doğrultusunda kontrol altına almaya yönelik olduğunu ve bunun da doğal ekosistemlerin karşılıklı bağımlılık temelindeki işleyişinde akışların önünü kesmeyi, akışları kapatmayı getirdiğini anlıyoruz –dolayısıyla çürümenin, ölümün, yok oluşun boy atmasını. Çevre kirliliği, türlerin yok

oluşu, ekolojik problem, doğal dengenin bozulması, iklim değişikliği, küresel ısınma hepsi de insanın doğaya bencil müdahalesinin dolaysız sonuçları, aynı olgunun farklı görünüş biçimleri.

Doğa Biriktirmez, Paylaşır

Doğanın işleyişinde atık yok, bir türün atığı, çıktısı, başka türlerin girdisi, varlık temeli oluyor. Doğada biriktirme yok, paylaşma var. Doğada bağımsızlık yok, karşılıklı bağımlılık var.

Şimdi, insan toplumlarının varoluş tarzının doğanın varoluş tarzına benzemeye başlaması bir umut kaynağıdır. Paradigma değişimi, giderek daha çok sayıda insanın doğayla uyum içinde bir yaşam ve doğal dengeleri bozmayacak sürdürülebilir bir gelişme fikrine, Yeşil İş/Yeşil Yaşam felsefesine ulaşmasını kolaylaştıracaktır. Yarın internet akışlarının sekteye uğradığı yerde beynimizin kesinlikle çalışamayacağını kolaylıkla öngörebiliriz, öyleyse aynı şekilde doğal ekosistemlerdeki akışların sekteye uğradığı yerde nefes alamayacağımızı da kavramalıyız.

Ve ne mutlu ki küresel ağ toplumuna, dijital bağlantılı mobil topluma doğru gidiş, aynı zamanda devletlerden, partilerden, şirketlerden ve merkezi medyadan bağımsız olarak, her insana, yerkürenin herhangi bir yerinden her şeyi ve her yeri ve her insanı etkilene olanağı kazandırıyor.

Küresel ısınmadan, doğal ekosistemlerin tıkanmasından hepimiz, her birimiz sorumluyuz, ama bu durumu tersine çevirebilecek köklü dönüşümleri gerçekleştirmeye de hepimiz, her birimiz aktif katkılarda bulunabiliriz.

5 Haziran Dünya Çevre Günü'nde Çalışanlarınıza ve Çocuklarına Kitap Hediye Edin!

Tarih boyunca yaşanan en büyük çevresel krizle karşı karşıyayız. Dünyada ve Türkiye'de halkın çoğunluğu, küresel ısınmayı dünyanın başına gelen en ciddi sorun olarak görüyor. Şirketler ve sanayinin iklim değişikliği ile mücadele için yeterli önlem almadığı düşünülüyor.

Dünyanın tek bir geleceği var ve insanlar bu ortak geleceği birbirleriyle paylaşacaklar. Çalışma ve üretim biçimleri, tüketim kalıpları ve yaşama kültürü değişmek zorunda.

Birikimimizi yeni bir uygarlık yönünde kullanmak zorundayız. Peki, bu değişimi nasıl yaratacağız? EKOIQ Kitaplığı, bu sorunun yanıtını arayanlara çevre konusunda dünyada en çok ilgi gören kitapları sunuyor.

5 Haziran Dünya Çevre Günü'nde şirketinizin yöneticilerine, tüm çalışanlarına ve onların çocuklarına "kalıcı, faydalı ve değerli" bir hediye sunun, sürdürülebilir bir dünyaya katkıda bulunun. İşte Dünya Çevre Günü için EKOIQ Kitaplığı'ndan seçebileceğiniz eserler

Tüm çalışanlar için:
Ekolojik Zekâ – Daniel Goleman
Sosyal Zekâ ve Duygusal Zekâ'nın kitlelere mal olmasını sağlayan Daniel Goleman, bu defa bizleri Ekolojik Zekâ ile tanıştıyor. İş ilkelerini değiştiren Ekolojik Zekâ, ürettiğimiz ve satın aldığımız şeylerin gizli çevresel etkilerini gözler önüne seriyor.

Gençler için:

Tercih Sizin – Al Gore

Kitap, genç okurları özellikle enerji tasarrufu ve temiz enerji kaynakları konusunda aydınlatmayı amaçlıyor. Herkesi sorumluluğa davet eden Al Gore, birçok mühendis ve iklim uzmanıyla yaptığı görüşmelere dayanarak oldukça aydınlatıcı bir kitap ortaya koyuyor.

Çocuklar için:

Dikkat, Eriyorum! Küresel Isınmayı Soğutma Önerileri – Laurie David, Cambria Gordon

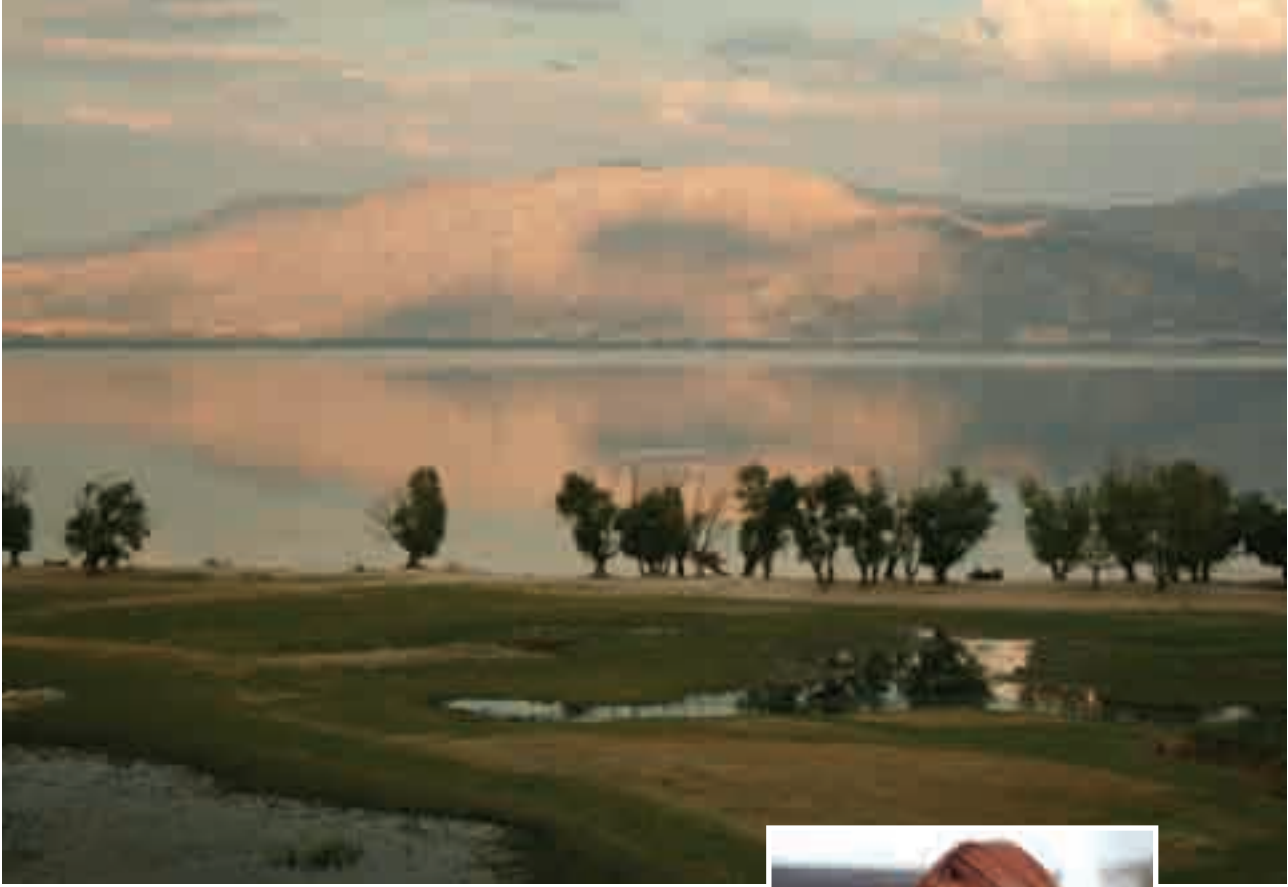
Dünyamız bizden kahramanlıklar bekliyor. Küresel ısınmayı durdurabilir, soyu tükenmek üzere olan bir milyon canlının çoğunu hâlâ kurtarabiliriz! Bu kitapta çocukların kendi başına yapabileceği öyle çok şey var ki! Üstelik bunları belki büyüklere de öğretebilirler...

Toplu alımlarda, EKOlQ okurlarına indirim yapılacaktır.

Kurumsal

Aklımıza Gelen En Güzel Fikir: *Yedi Renkli Göle Yedi Renkli Hayat*

wwf-Türkiye ile Siemens Ev Aletleri'nin ortaklaşa yürüttüğü Yedi Renkli Göle Yedi Renkli Hayat Projesi, Türkiye'nin en büyük ikinci büyük tatlı su kaynağı olan Eğirdir Gölünün kirlenmesine dur demeyi amaçlıyor. Yakın bir zamanda kamuoyuna açıklanan Eğirdir Gölü Kirlilik Raporu ile ilgili sorularımızı Siemens Ev Aletleri Pazarlama Müdürü Ayşe Özkaya yanıtladı.

“Yedi Renkli Gölde Yedi Renkli Hayat Projesi” ne zaman başladı? Ve genel olarak ne amaçlanıyor?

WWF-Türkiye işbirliği ile yürüttüğümüz Yedi Renkli Gölde Yedi Renkli Hayat projesinin çalışmalarına 2008 yılında başladık. Projemiz, Türkiye'nin en büyük ikinci büyük tatlı su kaynağı olan Eğirdir Gölünü kapsıyor. Göl, bazı gün ve saatlerde değişik renklere büründüğü için halk arasında “yedi renkli göl” olarak biliniyor.

Yedi Renkli Gölde Yedi Renkli Hayat projesi kirlilik tespiti, balıkçılık araştırması, yöre halkının çevre bilinci kazanması için eğitimler, eko-turizmi destekleyici çalışmalar gibi çok ayaklı olarak sürdürülüyor. Projede ilk olarak Eğirdir, Gelendost, Gençali, Barla, Büyük Kabaca ve Tırtar yerleşimlerinde faaliyet gösteren 12 balıkçılık kooperatifine üye yaklaşık 180 balıkçıya yönelik “Sürdürülebilir Balıkçılık Eğitimleri” düzenlendi. Eğitimlerle balıkçılara Eğirdir Gölünde balık faunası, ötrofikasyon, av araçları, kerevit biyolojisi ve avcılığı, stoklama, sirküler uygulamaları ve Avrupa Birliği Ortak Balıkçılık Politikaları konularında bilgi verildi

Daha sonra Eğirdir Gölü Havzası'ndaki tarım sektörü temsilcileri ile birlikte Kuşadası'ndaki organik tarım alanlarına bir bilgilendirme gezisi düzenledik. Kuşadası, organik tarım uygulamaları açısından ülkemizdeki önemli örnekler arasında yer alıyor. Düzenlediğimiz gezi ve etkinliklerde katılımcıları, organik tarım uygulamaları, organik ürünlerin sertifikalandırılması, pazarlanması ve tarım-turizm bağlantısı hakkında bilgilendirdik.

2010 Şubat ayının sonlarına doğru Isparta'da “Küresel İklim Değişikliği Paneli” düzenledik. Panelde iklim değişikliği ve etkilerine ilişkin bilimsel gerçekler, küresel ve ulusal senaryolar

“wwf-Türkiye ile hayata geçirdiğimiz Yedi Renkli Gölde Yedi Renkli Hayat Projesi ile Türkiye'nin ikinci büyük tatlı su kaynağı olan bu önemli gölde kirliliğe “dur” demeyi hedefliyoruz”

ortaya konuldu. İklim değişikliği ile mücadelede sorumluluklar ve atılması gereken adımlar tartışıldı.

Proje kapsamında en son Eğirdir Gölünde yaşanan kirlenmeye dair somut verilerin yer aldığı “Eğirdir Gölü Kirlilik Raporu” yayınlandı.

Eğirdir Gölünün gelecekte sağlıklı bir şekilde var olabilmesi, sürdürülebilir tarım ve balıkçılık faaliyetleri, bölgedeki kirlilik unsurlarının bertarafı ve yöre halkına alternatif geçim kaynağı sunacak faaliyetlere bağlı. WWF-Türkiye ile hayata geçirdiğimiz Yedi Renkli Gölde Yedi Renkli Hayat Projesi ile Türkiye'nin ikinci büyük tatlı su kaynağı olan bu önemli gölde kirliliğe “dur” demeyi hedefliyoruz. Projemiz Eğirdir Gölünde kirliliğin azaltılması, sürdürülebilir balıkçılığın sağlanması, eko-turizmin geliştirilmesi, doğa dostu tarımın yaygınlaştırılması, sorunların çözümünde yerel

ortaklıklar oluşturulması, suyu kullananlar ve yönetenler için eğitimler verilmesi ve akılcı doğal kaynak kullanımının sağlanması açısından önemli bir adım oluşturuyor.

Eğirdir Gölü Kirlilik Raporu ile ilgili biraz daha ayrıntı verebilir misiniz?

Eğirdir Gölü Kirlilik Raporu, gölün su kalitesi üzerine bugüne kadar yapılmış araştırmalardaki bulgularla hazırlandı. Eğirdir Gölü bugüne kadar birçok araştırma ve incelemeye konu oldu. Son 25 yılda başta TÜBİTAK, çeşitli üniversiteler ve kamu adına yapılmış muhtelif kirlilik araştırmaları bulunuyor. Eğirdir Gölü Raporu gerek kirlilikte geline düzeyin somut verilerle tanımlanması, gerek içerdiği önlem önerileri ile gölün geleceği açısından önem taşıyor.

Raporda ayrıca Eğirdir Gölü ve havzasının çevrenin ve doğanın sürdürü-

Kurumsal

lebilirliği açısından taşıdığı değer, bilimsel rakamlarla desteklenerek tanımlanıyor, bölge ile ilgili bilgilere yer veriliyor.

Eğirdir Gölü Kirlilik Raporunda çok özet olarak başta içme ve sulama suyu temini, balıkçılık ve turizm gibi faaliyetlerini uzun yıllar sürdürebilmesi için gölün korunmasına yönelik çabaların mutlaka bilimsel bir çerçevede ele alınması gerektiği dile getiriliyor. Ayrıca diğer sulak alanlar gibi Eğirdir Gölünün de çevresi ile beraber, havza ölçeğinde ele alınmasının kaçınılmaz olduğu raporda yer alan bir diğer önemli nokta.

Gerekli önlemlerin alınmaması halinde ne olacak?

Rapora göre önlem alınmaması halinde Eğirdir Gölü ve havzasında kirlilik etkisi ile daha ciddi sorunlar ortaya çı-

kabilecek. Önümüzdeki dönemde bölgede yoğun olarak kullanılan sentetik gübrelerden azot, fosfor ve pestisitlerin göle ulaşması önlenmezse, içme suyu kalitesinin düşmesi ve arıtma maliyetlerinin artması gibi sıkıntılar ortaya çıkabilecek. Ayrıca gölün ekolojik dengesinin bozulması, su ürünlerinde verimin azalması, zehirli ya da zehirsiz çeşitli alg türlerinin göl yüzeyini kaplaması gibi sorunlarla karşılaşılacak. Göl suyunun sulama suyu özelliğini yitirmesi durumunda, bölge için sosyal ve ekonomik anlamda bir

“Sentetik gübrelerden azot, fosfor ve pestisitlerin göle ulaşması önlenmezse, içme suyu kalitesi düşecek ve arıtma maliyetleri yükselecek”

yıkım yaşanması olası. Gelecekte bölge halkında çeşitli sağlık sorunlarının ortaya çıkma ihtimali ise düşündürücü.

Biz tüm bu tehditleri bir bütün olarak, çarpıcı bir şekilde ortaya koymayı hedefledik. Geleceğimize hepimiz sahip çıkmalıyız ve Eğirdir Gölü havzası geleceğimiz için kaybedemeyeceğimiz bir değere sahip.

Siemens Ev Aletleri olarak tüm dünyada sadece son teknoloji ürünlerimizle değil, aynı zamanda sosyal sorumluluk projelerimiz, sponsorluklarımız ve çeşitli platformlara verdiğimiz desteklerle de insanların doğayla uyum içinde yaşayacağı bir gelecek için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Yedi Renkli Göle Yedi Renkli Hayat projesine de bu anlayış ile destek veriyoruz. WWF-Türkiye ile birlikte başlattığımız projeyi sonuna kadar sürdürece-

“Eğirdir Gölü Yönetim Planına destek sağlıyoruz. İki yılda tamamlamayı planladığımız proje sonunda bölge için somut adımların atılmasını sağlamış olmayı hedefliyoruz”

ğiz. Isparta Valiliği ve İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'nün öncülüğünde hazırlanarak, 2008 yılında yürürlüğe giren ve gölün sürdürülebilir kullanımı açısından hayati önem taşıyan Eğirdir Gölü Yönetim Planına destek sağlıyoruz. İki yılda tamamlamayı planladığımız proje sonunda bölge için somut adımların atılmasını sağlamış olmayı hedefliyoruz.

WWF-Türkiye ile Siemens Ev Aletleri nasıl bir araya geldi bu proje bağlamında?

Çevrenin korunması konusunda 164 yıldır teknolojiler üreten Siemens Ev Aletleri olarak, doğayı ve geleceğimizi korumak için, karmaşık sorunlara yaratıcı çözümler üretebilmeyi, sosyal sorumluluklarımızın başında görüyoruz ve bu alanda kuracağımız güçlü işbirliklerinin bizi sonuca daha hızlı ulaştıracağına inanıyoruz. Bu nedenle WWF-Türkiye ile ortak çalışmayı tercih ettik. WWF-Türkiye, dünyada 100'ün üzerinde ülkede çalışmalar yürüten uluslararası doğa kuruluşunun bir parçası. Bir başka deyişle sadece ülkemizde değil, dünya çapında yaşanan çevre sorunlarına çözümler bulmaya çalışıyor, Doğa koruma konusunda önemli bir bilgi birikimi var ve çalışmalarında ortaklıklara inanıyor.

Siemens Ev Aletleri olarak WWF-Türkiye ile gerek konuya profesyonel yaklaşımımız, gerekse farklı açılardan sahip olduğumuz deneyimlerle verimli bir sinerji yakaladık. Benzer çalışma-

ları kuşkusuz gelecekte de sürdürmeyi hedefliyoruz.

WWF, çevresel koruma üzerine çalışan en büyük uluslararası STK'lardan biri. Peki, Siemens'in bu konuya ilgisi nereden kaynaklanıyor? Bir sosyal sorumluluk projesi olarak mı görüyorsunuz?

Sürdürülebilir bir çevre ve doğaya karşı sorumluluklarımız sadece doğal kaynakları en az düzeyde kullanan, çevre dostu ürünlerimizle sınırlı değil. Gerçekleştirdiğimiz, içinde yer aldığımız ya da sponsorluklar yolu ile destek verdiğimiz projelerle sorumluluk anlayışımızı bir adım ileri taşıyoruz. Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin etkilerini her geçen yıl daha fazla hissettiğimiz bir dönemde, herkesin üzerine düşen görevleri yerine getirmesi gerektiğine olan inancımızla biz de şimdi harekete geçme zamanı diyoruz. Yedi Renkli Göle Yedi Renkli Hayat projesinin de bu çağrımız, anlayışımız içinde özel ve önemli bir yeri var.

Siemens Ev Aletleri, üretim süreçlerinde de sürdürülebilirlik konusunda çalışmalar yapıyor mu? Bu konudaki ça-

lışmalarını ve bakış açısını biraz anlatabilir misiniz?

Siemens Ev Aletleri olarak çevreye olan saygımızı çevreyle dost, yüksek verimli, son teknoloji ürünlerimizle ortaya koyuyoruz. “Ne kadar ihtiyaç, o kadar tüketim” mantığıyla ortaya koyduğumuz ecoPlus yaklaşımımız, ürün geliştirme çalışmalarını sonucunda soğutma, yıkama, durulama ve pişirme alanlarının tümünde tüketim değerlerini mümkün olan en az seviyeye çekiyor ve maksimum tasarruf sağlıyor. Çevrenin korunması ve tüketimin azaltılmasıyla aile ekonomisine katkı mantığıyla hareket ediyor, “Gelecek evinizde” vizyonumuzla üstün ve çevreci teknolojiyi evlere götürüyoruz.

Yerinde kullanılan yenilikçi teknolojilerin ve geleceğe yönelik tutarlı materyal-işleme tekniklerinin devreye alınması, Siemens Ev Aletlerinin karakteristik özelliğini oluşturuyor. “Çevreyi korumak aklımıza gelen en güzel fikir” sloganıyla geleceğin teknolojisini bugünden kullanıyoruz. Ürün geliştirme faaliyetlerimizi ecoPlus yaklaşımıyla geliştirmeye devam edeceğiz. ○

Araştırma

Yeşil Pazar Büyüyecek

Market raflarında yeşil ürünlerin artışı en nihayetinde satın almacıların kararlarına bağlı. Amerika ve Kanada'da çevreci pazarlama konusunda danışmanlık hizmeti veren Terrachoice üç yıldır satın almacılara yönelik, Ecomarket isimli bir araştırma hazırlıyor. 2009 araştırmasına göre küresel krize rağmen yeşil tüketim talebi hız kesmiyor. Peki Türkiye? Ne yazık ki bu konuda hiçbir ciddi ve güvenilir veriye sahip değiliz...

Araştırma

Önce iyi haber: Ekonomik krize ve piyasalardaki daralmaya rağmen yeşil yatırımlar hız kesmemiş durumda. Tabii bu veri Türkiye'ye ait değil (bu konuda bu toplarlarda hiçbir ciddi araştırma daha yok ne yazık ki; Araştırma şirketlerine ve yeşil üreticilere duyurulur!) Bilgi, Amerika ve Kanada'ya ait. Araştırmanın sahibi ise oldukça güvenilir bir kurum: Terrachoice. Kuzey Amerika'da uzun zamandır çevreci pazarlama alanında danışmanlık hizmeti veren Terrachoice'un son araştırması 2009 Ecomarket Raporu, geçtiğimiz günlerde kamuoyuna açıklandı. 2007'den beri üç yıldır tekrarlanan araştırma, şirketlerin satın alma sorumluları ve tedarikçilerinin katılımıyla gerçekleştiriliyor. Ee ne de olsa nihai tüketicinin market raflarında ne göreceğini tedarikçiler belirliyor!

Terrachoice bu yılki araştırmada, öncekilerden farklı olarak satın alma departmanlarının daha üst düzey yöneticilerine ulaşmayı da başarmış. Araştırmaya katılanların yüzde 81'i çalıştıkları şirketlerin satın alma stratejilerinden doğrudan sorumlu. ABD'de yarım milyondan fazla personel satın alma departmanlarında çalışıyor. Ecomarket anketine bunlardan 182'si katılmış. Kanada'da ise 124 bin satın alma çalışanından 387'si araştırmaya dahil olmuş.

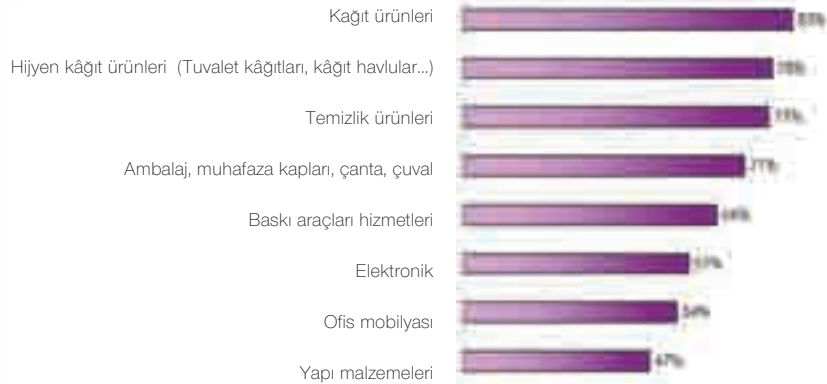
Araştırmanın en ilginç ve umut verici sonuçlarından başlayalım isterseniz: Ankete katılanların yüzde 84'ü, ekonomik krizin daha uzun süre etkisini sürdüreceğini düşünüyor ama buna rağmen yeşil tüketimin artacağına inanıyorlar. Gelelim şimdi, aralarında şeytanın dolaştığı anketin ayrıntılarına...

Çevresel Etki Dördüncü Sırada

Araştırma, tedarik uzmanlarının ve satın almalarının birinci önceliğinin performans olduğunu açık bir şekilde

Ürün Kategorisine Göre Alım

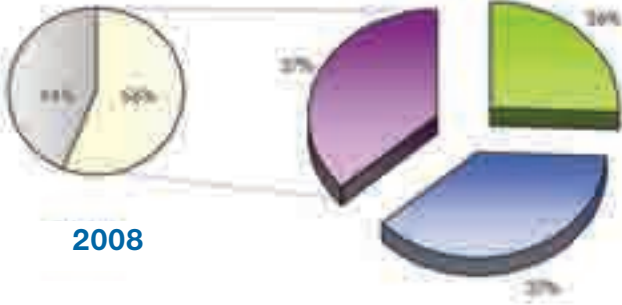

Yeşil Ürün Talebi İstikrarlı Büyüyor

Ecomarket araştırmasına göre, yeşil ürün alım hedeflerini belirlemiş olan şirketlerin oranı 2008 yılında yüzde 63 iken 2009 yılında yüzde 72'ye kadar yükselmiş. Henüz yeşil alım politikasını oluşturmamış yüzde 28'lik dilimin yüzde 54'ü ise, yakın zamanda bu konuda uygulamaya geçmeye hazırlanıyor. Şirketlerin yeşil alım hedeflerini saptamada temel motivasyonu firmaların sürdürülebilirlik politikalarını ciddiye almaları (yüzde 80) ve çevreye

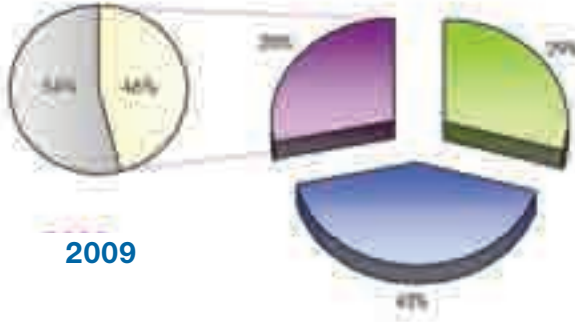
duyarlılık (yüzde 78). Şirketlerin yüzde 14'ünde alım bütçeleri belirlenirken çevre koşulları da dikkate alınıyor. Firmaların genel alım bütçeleri artsa da düşse de yeşil alım faaliyetlerindeki hareketlilik devam ediyor. Büyük kuruluşların yüzde 21'i alım bütçelerini yükseltmişler. Söz konusu yüzde 21'lik dilimin yüzde 57'sinde yeşil ürünlere ağırlık veriliyor. Aynı şekilde bütçelerini düşüren yüzde 60'lık dilimin de yüzde 57'sinde yeşil ürünlerden taviz verilmemiş.

Yeşil Alım Politikalarının Yaygınlığı

2008

- Hayır, yakın gelecekte planlamıyoruz.
- Evet, resmi bir politikamız var
- Hayır, ama yakın gelecekte planlıyoruz.
- Evet, gayri resmi bir politikamız var
- Hayır, yeşil alım politikamız yok

2009

ortaya koyuyor. Çevresel etki ise, erişim kolaylığı, dayanıklılık, fiyat gibi değişkenlerin ardından ancak dördüncü belirleyici faktör olarak yer alıyor.

Ancak tedarik uzmanlarının yeşil ürün tercihinden ne anladığını kavrayabilmek için çevresel faktör maddesini belki biraz açmak gerekiyor. Terrachoice'un 2007 yılından beri düzenli olarak her yıl yaptığı ankette çevre sorunlarına olan duyarlılığın artmasında birinci sebep "sağlığa olan etki." Doğaya yönelik hassasiyeti pekiştiren ikinci en önemli sebep ise enerji tasarrufu. 2008 yılında zehirli atıklar ve geri dönüşebilirlik gibi sorunlar ilk beşe girerken, geçen yıl yapılan incelemede su kirliliği ve sürdürülebilirlik gibi başlıkların daha üst sıralara tırmandıkları görülüyor.

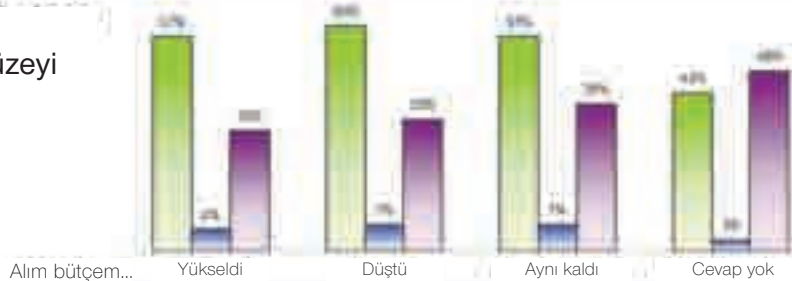
Terrachoice'un 2007 yılından beri düzenli olarak her yıl yaptığı ankette çevre sorunlarına olan duyarlılığın artmasında birinci sebep "sağlığa olan etki"

Çevresel Faktörlerden Etkilenen Satın Alma Bütçelerinin Oranı

Yıllık Bütçeler İçinde Yeşil Satınalma Bütçelerinin Düzeyi

- Yeşil alım daha aktif
- Yeşil alım daha az aktif:
- Yeşil alım oranı sabit

Araştırma

Peki, şirketlerin yeşil kıstasları en fazla kullandıkları ürün kategorileri hangileri? Kâğıt, kâğıt temizlik ürünleri ve kimyasal temizleyiciler. Ecomarket araştırmacıları firma yetkililerinden bu kategorilerde yer alan yeşil ürünlerin performanslarını diğerleriyle karşılaştırmalarını da istemiş. Katılımcıların çoğu, ürün performanslarının genelde aynı olduğunu, fiyatların da çok fazla oynamadığını düşünüyor. Kâğıt ürünlerini değerlendirenlerin yüzde 70'i bu kategorideki muadilleriyle aralarında performans açısından bir fark olmadığını düşünüyor.

Kâğıt temizlik ürünlerinde ise (mendil, tuvalet kâğıdı, kâğıt havlu) araştırmaya katılanların yüzde 65'i doğa dostu ile klasik versiyon arasında bir fark olmadığını düşünüyor. Yüz-

Türkiyeli tüketicilerin ve satın almalarının eğilimlerini öğrenmek bakalım ne zaman nasip olacak ve hangi araştırma şirketi bu konuda önderlik edecek!

de 34'lük bir kesim ise doğa dostu kâğıt temizlik ürünlerinin daha pahalı olduğunu belirtiyor.

Kimyasal temizleyicilerin, genel olarak dünyayı en çok kirleten ürün kategorilerinden biri olduğu kabul edilir. Öte yandan hijyenik temizlik ürünleri bütün evlerin vazgeçilmezleridir. Araştırmaya göre satın almaları doğa dostu temizlik maddelerinin yüzde 50'sinin muadilleriyle aynı kalitede olduğunu düşünüyorlar. Ama aynı katılımcıların diğer yarısı da çevreye duyarlı hijyen ürünlerinin pahalı olduğunu ifade ediyorlar.

Temel Sorun: Fiyat ve Eğitim

Dünya piyasasında yeşil ürünlerin hacminin ve sayısının artabilmesinin büyük oranda tedarikçilerin tercihlerine bağlı olduğunu herkes vurguluyor. Terrachoice'un 2009 Ecomarket araştırmasının bu tercihlerin değiştirilmesinde son derece kritik tespitleri mevcut. Eğer bu karar vericileri ikna etmek istiyorsanız iki temel şeye dikkat etmeniz

ABD'li Yeşil Yatırımcılar: Umudumuz Obama!

Hiç kuşkusuz yeşil yatırımların yol alabilmesi ve genişleyebilmesi için devletlerin tavrı ve yaklaşımı da büyük önem taşıyor. Terrachoice'un araştırması bunu açık bir şekilde gösteriyor.

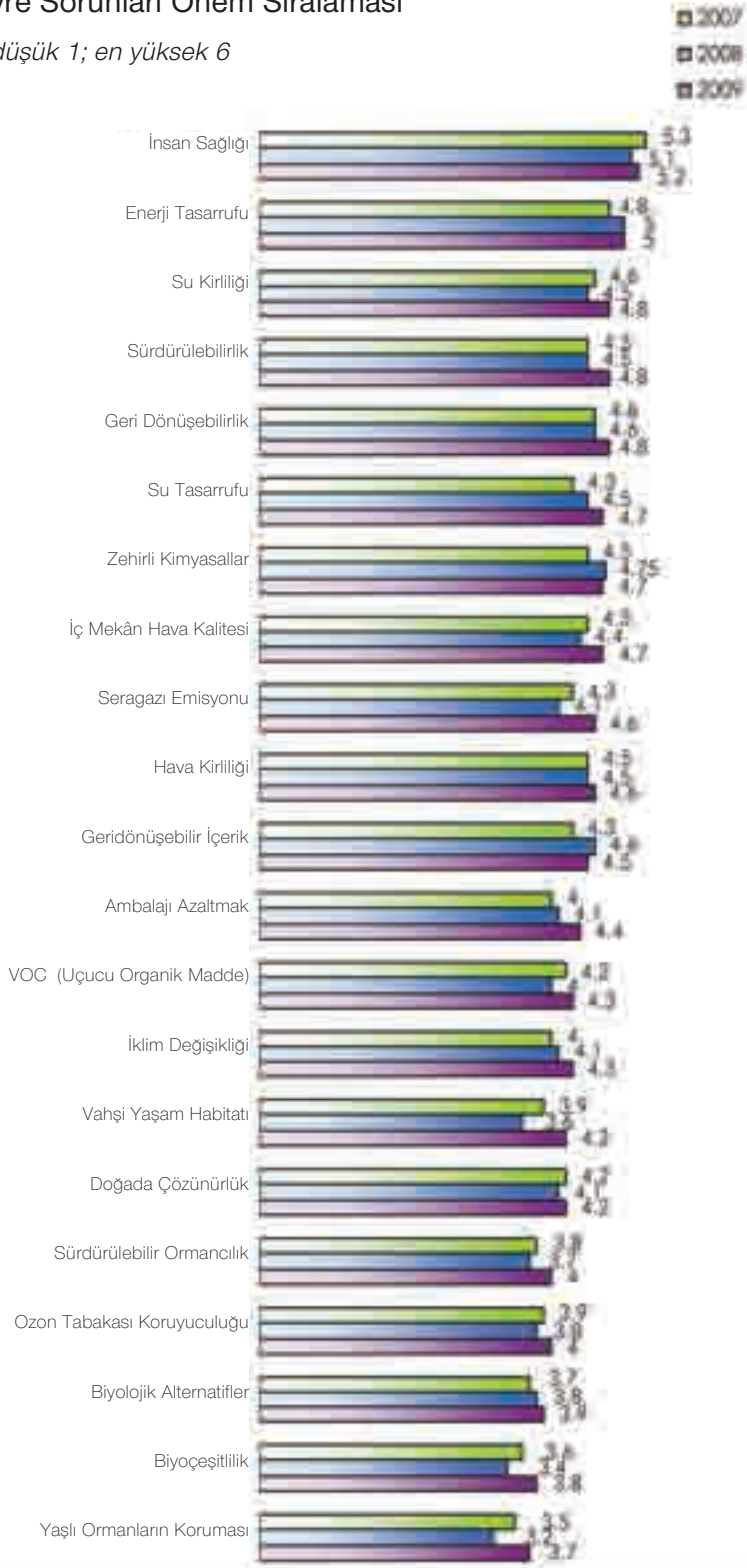
Şöyle ki; ABD'li katılımcıların yüzde 76'sı ABD Başkanı Barack Obama'nın yeşil yatırımlar için gerekli teşviki sağlayacağına inanıyor.

Öte yandan Kanada'da kamu politikalarına güven bu kadar yaygın değil. Kanadalı tedarikçi ve satın almalarının yüzde 42'si Harper hükümetine bu konuda fazla bel bağlamamış durumda.

Çevre Sorunları Önem Sıralaması

En düşük 1; en yüksek 6

gerekiyor: Birincisi fiyat ve performans ilişkisine; ikincisi satın almaçların bilgilendirilmesine.

Bir kere, fiyat rekabeti konusunda adım atmadan yeşil ürün pazarlaması konusunda uzun boylu yol almak neredeyse mümkün değil. Araştırmanın bütün verileri, satın almaçların yeşil ürün alımının artırılabilmesi için alınacak en önemli tedbirin rekabetçi fiyatlandırma olduğunu ortaya koyuyor.

Kriz ve Çevre Dostu Fırsat

Yeşil pazarın geliştirilmesi için ikinci en önemli öneri ise satın almaçların eğitilmesi. Zira çevre dostu mallar tüketmek isteyen müşteri için en önemli tehlikelerden biri de, Türkçeye “Yeşil Badana” olarak çevirebileceğimiz Greenwash. Dolayısıyla doğru bilgiye ulaşmak büyük önem arz ediyor. Kuruluşlar, doğru bilginin en güvenilir kaynağı olarak üniversiteleri, tedarikçi kuruluşları ve yeşil etiketleri görüyorlar. Özellikle sertifikalı yeşil etiketlerin markalara büyük itibar kazandırdığı açık bir gerçek. Satın almaçların yüzde 88’i en az bir etiketi tanıyor.

Terrachoice’un Ecomarket 2009 araştırması bizlere yeşil ürünlerin krize rağmen yerini koruyacağını gösteriyor. Yakın gelecekte köklü kuruluşların çoğunun kendi yeşil satın alma ve sürdürülebilirlik politikalarını ilan etmesi bekleniyor. Fiyatlandırma konusundaki pürüzler giderilir, tedarikçilere ihtiyaç duydukları eğitim verilir ve gerekli bilgi akışı sağlanabilirse şirketlerin yeşil ürünlere daha fazla yatırım yapabileceklerine hiç kuşku yok. Bu noktada devletlerin tavrı da büyük önem kazanacak. Bütün Kuzey Amerika çapındaki katılımcıların yüzde 74’ü yaşanan küresel krizin büyük bir depresyon olduğunu düşünmelerine rağmen yeşil harcamalarını arttırmışlar. Ne dersiniz? Belki kriz gerçekten çevre dostu bir fırsata çevrilebilir. ○

Oralar

Viyadüktü, Park Oldu *High Line*

New York'ta yirmi yıldır kullanılan bir demiryolu viyadüğüydü. Limana yük getir-götür için 1934'te yapılmıştı. Şehrin endüstriyel (tatsız, turistsiz, çirkin) Batı Yakası'ndaydı. 1980'lerde terk edilmişti. Öylece duruyordu. Kentin aydınları, burayı "adam etmek" için projeler hazırladılar. Belediye ilgilenmedi. Hatta şimdikinden bir önceki Başkan Rudy Giuliani "yıkılım" bile dedi. Aydınlar, "daha geniş düşünelim, buraya bir işlev kazandıralım" diye diretti. (Evrensel kural: Aydın korur; yönetim yıkar.) Sonraki belediye başkanı Bloomberg'in aklı yattı. Para arandı. Bulundu. Mutlu son: Viyadük renove edildi. Aaaa! Bir de baktılar ki dünyanın başkentinde yine yenilikçi bir proje olmuş burası meğerse! 2,3 kilometrelik viyadüğün bir kısmı, sivil toplum+belediye+devletin 172 milyon Dolar ödemesiyle yepyeni bir park alanına dönüştürüldü. İnşaatin tümü bitmedi. 2009'da açılan yenilikçi parkın 2 milyonuncu ziyaretçisi 1 Nisan'da sayıldı.

Yayaların 10 metre üzerinden geçen demiryolu hattı "Yüksek Yol"u (High Line) Kıska adlı Ankaralı inşaat şirketinin adam etmesi konuya "Türk boyutu" katıyor. Şirket, dört aşamalı ihalenin üç aşamasını kazandı. "Field Operations ve Dillier Scofidio + Renfro" firmalarından oluşan ekibin projesini Kıska uyguladı:

- 1930'lardan beri el değmemiş demir her şey değiştirildi. Kurşun kısımlar törpüldü. Yeniden boyandı. Çevreye zararsız hale getirildi. Bu, renovasyonun en zahmetli, en pahalı, en uzun kısmını oluşturdu.

- Her biri 350 kiloluk 6 bin beton dö-

şeme yerleştirdi.

- Çevre düzenlemesi, yürüyüş yolları, su akan kısımlar, özel oturma birimleri, bitkilendirme yapıldı.

- Bazı kısımları korunan demiryolu üzerinde, dört tekerlekli güneşlenme kaydıraqları konuldu. İsteyen, buna yatıp/oturup ray üzerinde ileri geri hareket edebilecek (oynayacak!).

- Bisiklet ve "mangal" yasağı. Sadece yürümek ve jogging için.

- Gece aydınlatma, parkın yan korkuluklarından gizli ışıklarla yapılıyor. Bu sayede gece gökyüzü "görülecek." Dünya başkentinin ışık selinde yapılamayacak bir şeydi bu.

İşlevi bitmiş eski yapılara yeni işlev

kazandırmak (kentsel dönüşüm) için sadece para yetmiyor. Dünya görgüsü, bilgisi, vizyonu ve şehir sevgisi lazım. New York'taki bu örnek, son örnek olmayacak. Londra, Paris gibi şehirlerde 1970'lerde başlayan "Eskiye Yeni Form" girişimlerini başka şehirler de izliyor. Hatta bizde bile örneklerini görüyoruz. Bkz: İstanbul Silahtarağa Elektrik Santrali. Tophane Beşinci Anıtrepo. İzmir Havagazı Fabrikası. İzmir Gümrük Binası.

High Line, çevresindeki gayrimenkul değerlerini aniden artırdı. Eskiden kaplarıyla, et işleme ve dağıtımıyla tanınan sanayi bölgesi canlanıverdi. Turistler "buralara kadar" gelmeye başladı. Yeni parkın üzerinde Amerikan otel tasarımcısı Andre Balasz'ın hiç de standart olmayan ikonik "The Standard" oteli... Daha önemlisi, süper star mimar Renzo Piano, şehrin gizli hazinelerinden Whitney Sanat Müzesinin bir uydu binasını buraya dikmekten söz ediyor.

Edip Emil ÖYMEN

Ayaktaki Sebze ve Natalie Portman

Dünyaca ünlü güzel bir star olsa. Ama, “duruşu” da olsa. Örneğin, hayvan hakları ve çevre için yirtinsa. Hatta kılık kıyafeti, sebze ve ot kökenli maddelerden olsa.

Var: Starımız vejetaryan bile değil -ötesi... O bir vegan. Yumurta, süt, balık, et, hiçbir hayvansal gıdayı yemez, kullanmaz. Kim? Natalie Portman. Üç “Star Wars”da üç başrol hani...

Bir kadın ayakkabı firması, sayıca çok az ve sadece bir kerelik tasarım ayakkabılar üretse. O kadar az üretse ki millet bunları bulmak için delirse. Ama onlar taneyle yapmaya devam etse. Şirketin adını Katalanca “Kadının Yolu” anlamına “té casan” koysalar. Bu egzotik isim milleti daha da çıldırtsa.

Vivien Westwood, Dolce&Gabbana, Alexander McQueen gibilerle çalışmış yedi tasarımcı sıradışı işler yapsa.

Şirket, vegan hanımı, yeni koleksiyonunu tanıtmada kullansa. Koleksiyona onun adını verse. Hepsi pasta gibi gayet modasal nefis iskarpinler. Vegan materyalle üretilmiş. Deri yok, başka şeyler var. Topuklar çevre dostu üretim plastik. Ama basit görünümlü değil.

Alan memnun: Natalie Portman’ın tercih ettiği çevre dostu ve sıradışı ürünü kullanıyorum. Satan memnun: Vegan milletine bir selam çaktık. Natalie memnun: Çevre sorunlarına duyarlılığımı bir de bu şekilde gösterdim.

Onlar ermiş muradına, bu yenilikçi girişimi düşünemeyenlere de haset ve kıskançlık kalmış.

Kayığın Yenisi: Sloepdelen

Amsterdam’dayız... Kanallarıyla ünlü şehir hani. Bugün kanallar turizm için. Eskiden iş içinmiş. Düz şehirde kolay ulaşım. Kolay nakliyat. Şimdilerde turistler keyfini çıkartıyor. Turizmin sağladığı talebi yeşil girişimciliğe dönüştürmeyi birisi akıl

edecekti. Etti... Son dönemde Avrupa kentlerinde “moda” bir uygulama, buraya da sıçradı: Arabanızı paylaşın. Bisikleti paylaşın. Şimdi de nehir botunu paylaşın.

“Sloepdelen” adlı şirket, alüminyum teknelere elektrik motoru taktı. Kanallara saldı. Ayda 25 Euro öderseniz ve her gün 10-22 arasında internet sitesinden rezervasyon yaparsanız, en az 2 saatliğine tekne sizin. Rezervasyonu sms ve e-postayla doğruluyorlar. Size özgü bir şifre veriyorlar. Bu şifreyi kodlayarak teknenin motorunu açıyorsunuz. Başka biri sizden sonra tekneyi istemediyse süreyi uzatabilirsiniz. Saati 30-35 Euro kadar bir ücreti var uzatmanın.

- Pratiklik: Trafiğe girmeden kanaldan.
- Keyif: Turistlere ve vakti bol olanlara.
- Tekne bakımı, sigortası, kışın nerede saklayacağım derdi yok.
- Tekneler her gün temizleniyor.
- Çevreye katkı: Egzoz üretimi yok. Sessiz.

Doç. Dr. Etem Karakaya:

"Türkiye NAMA Stratejisini Benimsemeli!"

Türkiye'nin karbon salımları konusunda 2012 sonrası koyacağı hedefler bağlamında NAMA stratejisini ülkeye ilk öneren kişi olan Etem Karakaya, "Bugüne kadar hep geride kaldık ancak bugün mutlaka aktif olmamız lazım" diyor. "Son şansımız mı? Doğru pozisyon bu mu?" Biraz teknik ama ülkemizin geleceği için oldukça hayati bir konu: Okuyun öyle karar verin!

Kopenhag İklim Zirvesine kadar gelen süreci özetleyebilir misiniz?

Bilindiği gibi Kyoto dönemi 2012 yılında bitiyor. 2012 yılından sonra oluşacak yeni iklim değişikliği rejiminin ne şekilde olacağı konusu 2005 yılında Montreal'de düzenlenen 11. Taraflar Konferansından bu yana konuşuluyor. Yeni oluşacak iklim değişikliği anlaşması son yayınlanan IPCC Değerlendirme Raporu rehberliğinde oluşturulmaya çalışılıyor.

Ancak IPCC, 2012 sonrası için çok daha derin azaltım yapılmasını belirtiyor

ve bu azaltımın sadece Kyoto döneminde hedef koymuş ülkelerle sınırlı olmamasını, bazı gelişmekte olan ülkelerin de artık elini taşın altına koymasını istiyor. Bu konuda 2012 sonrası için yol haritası 2007'de yapılan 13. Taraflar Konferansı ile oluşturuldu. Bali Yol Haritası'na göre ülkelerin '2012 Sonrası' için ne kadar azaltım hedefi belirleyeceğine yönelik müzakerelerin 2009 yılında Kopenhag'da yapılacak olan 15. Taraflar Konferansında nihayetlenmesi öngörülmüştü.

Peki, Kopenhag'da ortaya çıkan durum hakkında neler söylersiniz?

Kopenhag Zirvesi sonucunda tüm tarafların kabul edebileceği bir anlaşmaya varmanın mümkün olmadığı görüldü. Bunun temel nedeni, '2012 sonrası' iklim rejiminin konuşulduğu Kopenhag toplantısından beklenen daha fazla ülkenin daha fazla emisyon azaltımına gitmesi, daha fazla sektörün azaltıma konu olmasıdır. Dahası, gelişmiş ülkelerin, gelişmekte olan ülkelerin mitigasyon ve adaptasyon politikalarına önemli derecede teknoloji

transferi ve finansal desteklerle katkıda bulunması gerekiyor. Bu durum, Kopenhag Zirvesinin başarıya ulaşmasının ne kadar güç olduğunu gösteriyor. Zirvenin son gününe kadar, sürekli birbirlerini suçlayan, gelişmekte olan ve gelişmiş ülkeler arasında bir ilerleme kaydedilemedi; aksine yükümlülük alma bağlamında görüş farklılığının oldukça derin olduğu görüldü.

Zirvenin son günü ABD, Çin, Hindistan, Brezilya ve Güney Afrika ülkelerinin anlaşarak geliştirdikleri bir metin 'Kopenhag Mutabakatı' (Copenhagen Accord) olarak Barack Obama tarafından kamuoyuna sunuldu.

Kopenhag Mutabakatının içeriği hakkında biraz bilgi verir misiniz?

Anlaşmaya varılan beş sayfalık metne göre, gelişmiş ülkeler 2020 yılına kadar kendi belirleyecekleri bir baz yılını esas alarak seragazi emisyonlarını ne kadar azaltacaklarını; ileri gelişmekte olan ülkelerin ise 2020 yılı için 'Ulusal Koşullara Uygun Azaltım Faaliyeti' (NAMA) hedeflerini beyan etmeleri gerekiyor. Gelişmiş ülkeler seragazi azaltımı ve adaptasyon maliyetlerini

“Gelişmiş ülkelerin, gelişmekte olan ülkelerin mitigasyon ve adaptasyon politikalarına önemli derecede teknoloji transferi ve finansal desteklerle katkıda bulunması gerekiyor”

karşılıklı olarak az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere 2020 yılına gelindiğinde yıllık 100 milyar Dolar finansal yardım sağlayacaklar. Çin ve ABD arasında en fazla tartışmaya yol açan ancak sonuçta anlaşmaya varılan diğer önemli bir maddeye göre ise, ülkelerin emisyon azaltımı faaliyetlerinin titiz, tutarlı ve şeffaf bir şekilde yapılacak denetim sürecine tabi olması kabul edildi.

Kopenhag Mutabakatı ile bir başarıdan söz edilebilir mi?

Her ne kadar iklim müzakereleri sonuçta Kopenhag Mutabakatını doğurmuş olsa da, İklim Zirvesinin amaçlanan hedefler açısından başarısızlıkla sonuçlandığını söyleyebiliriz.

İlgili taraflarca önemli bir ilerleme olarak görülen Kopenhag Mutabakatı-

na, duyurulmasının hemen sonrasında ülke temsilcileri ve uzmanlar tarafından ciddi eleştiriler getirildi. Getirilecek en önemli eleştirilerden biri şöyle: Mutabakat bilimin öngördüğü 2CO'lik ısınma sınırını aşmamayı amaç olarak kabul ediyor ama bu hedefe ulaşmak için bilimin dikte ettiği gelişmiş ve ileri gelişmekte olan ülkelerin yapmaları gereken azaltım miktarlarını dikkate almıyor. Ülkelerin gönüllülük esasına göre belirledikleri emisyon azaltımı hedeflerini yeterli görüyor. Kopenhag Mutabakatı yakın gelecekte şekillenecek bağlayıcı bir anlaşma için önemli bir aşama olarak kabul edilebilir ancak mevcut haliyle oldukça yetersiz ve birçok noktanın belirsiz olduğu da görülmektedir.

Kopenhag Mutabakatının resmi statüsü bugün itibarı ile nedir? Ülkelerin ne kadarı Mutabakata katılım sağladı?

Birleşmiş Milletler çatısı altında Kopenhag Mutabakatı tüm taraflarca kabul edilirse resmîyet kazanabilecek. Ancak, Latin Amerika ülkelerinden oluşan ALBA grubu ve bazı Afrika ve Küçük Ada ülkeleri, ilgili Mutabakatı yeterli olmaması ve diğer ülkeleri dışlayarak karara varılması nedeniyle kabul etmiyorlar. Bu nedenle UNFCCC Sekreteryası Kopenhag Mutabakatını kabul edilmiş resmî metin olarak sunmamış, onun yerine not ettiğini (take note) belirtti. Sekreteryaya, Ocak 2010 sonuna kadar tarafların 2020 yılı için alacağı gönüllü emisyon hedeflerini belirleyen iki Appendiks listesi içinde beyan etmelerini istedi.

Bugün (Nisan Ortası) itibarı ile Kopenhag Mutabakatına yaklaşık 110 ülke dahil oldu. Bu kadar yüksek sayıda ülkenin Mutabakatı desteklemesi aslında önemlidir. Sekreteryaya sunulan ülke metinlerine baktığımızda, 41 gelişmiş ülkenin 2020 yılına kadar, baz aldıkları yılı esas alarak emisyon azal-

Söyleşi

tımı taahhüdüne girdikleri; 35 gelişmekte olan ülkenin ise emisyon artırımının sınırlandırılması yani NAMA hedefi aldıkları görülebilir. Bu bilgilere göre toplam Dünya emisyonlarının yüzde 80'ine karşılık gelen ülkeler şu ya da bu şekilde bir emisyon azaltımı taahhüdüne girmişlerdir. Bu yönüyle önemli bir aşama olarak görülebilir. Ancak, görüldüğü kadarıyla, ülkelerin deklare ettikleri emisyon azaltım hedefleri Kopenhag Zirvesi öncesi belirledikleri hedeflerin neredeyse aynısıdır. Yani Kopenhag Mutabakatı ile ülkelerin ilave bir azaltım sağlaması başarılammış, sadece Zirve öncesi duyurulan hedeflerin yazılı metne eklendiği görülmüştür. Dahası bu hedef belirleme tamamen gönüllülük esasına göredir, bağlayıcılığı yoktur.

Mutabakata dahil olan ülkelerin hedefleri hakkında biraz bilgi verir misiniz?

Gelişmiş ülkeler, baz alınan yıla göre 2020 yılındaki azaltım hedeflerini verdiler. Mesela ABD ve Kanada- 2005 seviyesinin yüzde 17 altına inmeyi hedef olarak belirledi. Ancak ABD'nin belirlemiş olduğu hedef, henüz yasal olarak Kongreden geçmemiştir ve kabulü ciddi bir muhalefetle karşılaşabilir. Olumsuz bir sonuçta, bu yıl veya sonrasında küresel bağlayıcı bir anlaşma tümüyle imkânsız hale gelebilir.

Gelişmekte olan ülkeler ise hiçbir önlemin alınmadığı durumda sonuçlanacak emisyon miktarından (buna business as usual-BAU deniyor) aşağıya inmeyi amaçlayan NAMA hedefleri belirlemektedir.

Kopenhag Mutabakatı konusunda Türkiye'nin tutumu nedir?

Türkiye şu ana kadar Kopenhag Mutabakatına dahil olmamıştır. Bu konuda sanıyorum henüz resmi bir beyanat verilmedi. Öncesinde ve Kopenhag'da iklim değişikliği ulusal stratejisini açık-

Doç. Dr. Etem Karakaya kimdir?

Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü öğretim üyesi olan Doç. Dr. Etem Karakaya, 2005-2008 yılları arasında, Danimarka merkezli Avrupa Çevre Ajansında iklim değişikliği ve enerji bölümünde proje yöneticisi olarak çalıştı. Üç yıl boyunca Türkiye masası sorumluluğunu üstlenen Karakaya, şu an Çevre ve Orman Bakanlığı ve UNEP tarafından ortak yürütülen Rio Sözleşmeleri Kapsamında Türkiye'nin Ulusal Kapasitesinin Değerlendirilmesi Projesinin İklim değişikliği ulusal uzmanı olarak çalışmalarnı sürdürüyor.

ladı. Kopenhag öncesi bazı azaltım rakamları da konuşuluyordu ancak bugün itibarıyla Mutabakata herhangi bir planla henüz dahil olmamıştır.

Türkiye'nin Kopenhag Mutabakatı'na katılmaması konusunda ne düşünüyorsunuz?

Ben Türkiye'nin Kopenhag Mutabakatı'na dahil olması gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda ciddi bir fırsatı kaçırmak üzereyiz. Ben aslında Mutabakatın bir başarı olarak görülmeyeceğini düşünüyorum. Ancak kişisel düşünceme göre Türkiye, Kopenhag Muta-

batının Appendikslerinden EK1-Dışı ülkelerin listesine yönelik planını deklare etmelidir.

Ülkelerin en son 31 Ocak itibarıyla planını sunması isteniyordu ancak bu tarih geçti. Bu bir sorun olmaz mı?

Sanıyorum sorun olmaz, çünkü UNFCCC Genel Sekreteri Yves de Boer tarih konusunda esnek olacaklarını beyan etmişti. Yakın bir zamanda atılacak bir adım sanıyorum Sekreteryaya tarafından kabul edilecektir.

Peki Türkiye niçin Kopenhag Mutabakatına dahil olmalıdır?

Türkiye bildiği gibi -talihsiz konumlandırılması nedeniyle- iklim değişikliği müzakerelerinde, gerek BMİDÇS'de gerekse de Kyoto Protokolünde sürekli geride kaldı, sürece geç dahil olan bir ülke konumuna düştü. Bu süreçte artık aktif davranması gerekmektedir. Mutabakat ülkelerin gönüllü hedeflerini belirledikleri ve yaptırım olmayan bir metin ancak ülkelerin ne tür hedefler almaya niyetlendiklerini net, açık bir şekilde göstermesi açısından çok önemli. Bizim belirleyeceğimiz bir NAMA hedefiyle farklı Appendikte olmamız müzakerelerde nerede duracağımızı net bir şekilde dünya kamuoyuna gösterme fırsatı sunacaktır. Bu şekilde bir deklarasyon, COP toplantıları esnasında veya ulusal medyada tartışılan "bizim özel şartlarımız var, bunları yapabiliriz, bunları yapamayız" argümanlarından çok daha etkili olacaktır. Taraflar Türkiye'nin net tutumunu görmüş olacaklar. Bu deklarasyonun sonucunda bizim belirlediğimiz konum neyi gerektiriyorsa sonrasında ona uygun strateji belirleyebiliriz. Yani EK-1 ülkesi bu listede olamaz itirazı gelirse, bu sayede EK-1 listesinden çıkmayı tartışmaya açabiliriz. Veya EK-1 ülkesi olarak 7. Taraflar Konferansında 26/CP.7 kararı ile kabul edilmiş olan özel şartları-

12-13-14
Mayıs/May
2010

WOW Convention Center
Istanbul-Turkey

Yenilenebilir Enerji Rüzgar

İccli® 2010

16. Uluslararası Enerji ve Çevre Fuarı ve Konferansı
16th International Energy and Environment Fair and Conference

Yenilenebilir Enerji-Rüzgar
ve Daha Fazlası ▶

Yenilenebilir Enerji
Yenilenebilir Enerji Pazarı
Yenilenebilir Enerji Politikaları
Yenilenebilir Enerji Üretimi
Yenilenebilir Enerji Yatırımları
Yenilenebilir Enerji Üretimi
Yenilenebilir Enerji Pazarı
Yenilenebilir Enerji Üretimi
Yenilenebilir Enerji Yatırımları
Yenilenebilir Enerji Üretimi

Yenilenebilir Enerji
Yenilenebilir Enerji Pazarı
Yenilenebilir Enerji Politikaları
Yenilenebilir Enerji Üretimi
Yenilenebilir Enerji Yatırımları
Yenilenebilir Enerji Üretimi
Yenilenebilir Enerji Pazarı
Yenilenebilir Enerji Üretimi
Yenilenebilir Enerji Yatırımları
Yenilenebilir Enerji Üretimi

SEKTÖREL
Pazarlar

Söyleşi

Çin ve Hindistan: Düşük Maliyetli Hedefler

Emisyon yoğunluğu bir birim ekonomik çıktı başına salınan emisyon miktarı anlamına gelmektedir ve toplam emisyonların Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya bölümü yoluyla hesaplanır. Çin ve Hindistan'ın almış olduğu hedefler Meksika, Brezilya gibi ülkelerin aldığı spesifik hedeflerden daha kolay ulaşılabilir, düşük maliyetli hedeflerdir. Çünkü ilgili ülkelerin böyle bir hedef alması spesifik bir azaltım rakamından kaçınmaları anlamına gelmektedir. Artışın kesin bir üst sınırı yoktur. Dahası Çin ve Hindistan'ın geçmiş verilerine baktığımızda emisyon yoğunluklarını azaltma trendinde oldukları ve büyük ihtimalle bu hedefle 2020 yılına geldiklerinde normal seyrin pek de altına inmeyecekleri söylenebilir. Aslında şu sıralar bu konu üzerine çalışıyorum ve gördüğüm kadarıyla Çin ve Hindistan için çok avantajlı olan "emisyon yoğunluğunu iyileştirme" hedefi bizim için oldukça problemli olabilir.

“Türkiye yüzde 20-No Lose’u, yani hiçbir önlem almadığı durumdaki emisyon seviyesinin yüzde 20 altına inilmesini strateji olarak benimsemelidir”

mızın bu şekilde bir hak doğurduğunu ileri sürüp buna göre pozisyon aldığımızı artık netleştirmiş oluruz. Kısacası, Kopenhag Mutabakatı ülkemizin şimdiye kadar karşı karşıya olduğu talihsiz konumlandırma ve belirsizliği aşmada önemli bir fırsat sunmaktadır. Türkiye ilk defa sürece ‘aktif’ olarak müdahale etmiş olacaktır.

Türkiye Kopenhag Mutabakatına taraf olacaksa, nasıl bir strateji ve hedefle taraf olmalıdır?

Türkiye Appendiks 2 listesine bir NAMA stratejisi ile dahil olmalıdır. NAMA stratejisi aslında benim ilk olarak ülkemize tavsiye ettiğim bir öneri olarak son bir yıldır tartışılıyor ve resmi kurumlarca da kabul görüyor. Nedir bu strateji kısaca açıklayalım: Bali Eylem Planı geliştirmekte olan ülkeler için ‘Ulusal şartlara uygun emisyon azaltımı eylemi’ (Nationally Appropriate Mitigation Actions-NAMA) hedefi belirlemelerini istemektedir. NAMA hedefi ülkelerin bir baz yılını esas alarak azaltım yapmasını değil, emisyon artışının yavaşlatılmasını esas almaktadır. Bu bağlamda, ülkeler enerji ya da emisyon yoğunluklarından bir iyileştirmeye gidebilirler, yenilenebilir enerjinin payını yükseltmeyi amaçlayabilirler. Bütün bunlar bir çeşit NAMA stratejisidir ve nispeten daha kolay ulaşılabilen hedeflerdir. NAMA stratejisinden bir diğeri “No Lose Target” (cezasız hedef) stratejisidir ve nispeten daha zor bir hedefdir. No-Lose hedef uygulamasında ülkeler örneğin 2020 yılına kadar seragazi emisyonları için hiçbir önlem almadan ulaşacakları seviyeyi belirleyip bu trendin ne kadar altına düşeceklerine ka-

rar verirler. Eğer hedeflerini tutturabilirlerse çok güzel, daha altına inerlerse azalttıkları miktarı karbon piyasasında satabilirler ve belli bir gelir kazanırlar. Eğer hedeflerini tutturamazlar ise bunun hiçbir cezası yoktur. Bu nedenle cezasız hedef denmektedir. Ben Türkiye’nin yüzde 20-No Lose hedef belirlemesini öneriyorum. Bu şu anlama gelmektedir; Türkiye hiçbir önlem almadığı durumda ulaşılacak emisyon seviyesinin yüzde 20 altına inilmesini strateji olarak benimsemelidir. Hedefini tutturduğunda sorumluluğunu yerine getirmiş olacaktır. Hedefine ulaşamadığı takdirde ise hiçbir cezası olmayacaktır. Tabii ki esas amaç bu hedefi tutturmak olmalıdır ve ona göre azaltım stratejileri belirlenmelidir. Türkiye ayrıca kendi çabası ile azaltacağı emisyon azaltımı haricinde uluslararası destekle ilave azaltım hedefi de belirleyebilir.

Daha önce de söylediğim gibi bu görüş ülkemizde ciddi olarak tartışılıyor. Yaptıkları çalışmalar sonrasında resmi hedef olarak ülkemiz, yüzde 11 NAMA azaltım stratejisini birçok kez gündeme getirdi. Başlangıç olarak bu rakam da makul olarak kabul edilebilir. Ancak size daha önce belirttiğim, Mutabakata katılan geliştirmekte olan ülkelerin NAMA hedefleri çok daha yüksektir. EK-1 listesinde olan ülkemizin de benzer bir hedefle sürece dahil olması daha gerçekçi olacaktır. Örneğin, Meksika, Brezilya, Güney Afrika ve Güney Kore’nin azaltım hedefleri yüzde 30 ve üzerindedir. Bana göre ülkemizin enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji teşvikleri ile (ve uluslararası finansal desteklerle) bu hedeflere düşük maliyetle ulaşım potansiyeli vardır. ○

12-13-14

Mayıs/May

2010

WOW Convention Center
Istanbul-Turkey

Yenilenebilir Enerji GÜNEŞ

16. Uluslararası Enerji ve Çevre Fuarı ve Konferansı
16th International Energy and Environment Fair and Conference

Yenilenebilir Enerji-Güneş
ve Daha Fazlası ▶

Yatırım ve Finansman
Sıkça Sorulan Sorular
Dünya ve Yerel Pazarlar
Sıkça Sorulan Sorular
Yeni Ürünler
Yenilenebilir Enerji Pazarı
Yenilenebilir Enerji Etkisi
Yenilenebilir Enerji Üretimi
Yenilenebilir Enerji Yatırımları
Yenilenebilir Enerji Politikaları

Yenilenebilir Enerji Politikaları
Ulusal Kurumların Gözlemleri
Enerji Hukuku
Ulusal Kurumlar
Eğitim ve Araştırma
Akademi Kurumları
Çevre
Kurumlar
Enerji Hukukçuları
Kurum ve Kurumlar

Masamızın üzerinde sessiz, sakin duran şu kişisel bilgisayarlarımızın, toplam karbon emisyonlarımızın yüzde ikisinden sorumlu olduğuna inanmak zor ama ne yazık ki gerçek böyle ve bu rakam havayolu uçuş emisyonlarına eşdeğer (üstelik giderek de artıyor). Neyse ki birçok kurum ve araştırmacı bilgi işlem alanının nasıl yeşilleneceği üzerine uğraşıp duruyor ve umut verici sonuçlar da birer birer ortaya çıkıyor...

Yazı: Balkan TALU

Çevreye duyarlı, doğa dostu iş araçları diyince belki de aklımıza ilk olarak bilgisayarlarımız gelmeli. Sabah ofise gittiğimizde, ne iş yapıyor olursak olalım, ilkönce bilgisayarımızı açıyoruz ve bütün gün kapatmıyoruz. Belki de bu yüzden bilgi işlem, enerji sarfiyatında en hızlı yükselişe sahne olan sektör olarak görülüyor. Dünyada bilişim sektörü karbon salımlarının yaklaşık yüzde 2'sinden sorumlu. Yüzde 2 deyip geçmeyin; bu rakam küresel ısınmada en büyük günahkârlardan biri olarak anılan havacılık sektörünün toplam emisyon oranıyla aynı. Gelişmiş ülkelerdeki bilgisayar şirketleri söz konusu olduğunda bu pay yüzde 5'e 6'ya kadar çıkabiliyor. Kurumsal danışmanlığın marka şirketlerinden McKinsey'in tahminine göre bilgisayarlarımızın karbon ayak izi 2010'dan 2050 yılına kadar üç kat büyüyecek.

Bir Saatli Bomba Olarak Bilgisayar

Avustralya merkezli yeşil bilişim sitesi greenitreview.com, kişisel bilgisayarlarımızı bir tür zaman ayarlı bomba olarak tanımlıyor. Öncelikli olarak bütün standart bilgisayarlarda bir kilo kurşun var. Greenitreview tarafından "şahane kokteyl" olarak anılan kimyasallar arasında antimon, arsenik, nitrik asit, hidroflorik asit gibi maddeleri saymak da mümkün.

Bilgisayarlarımız, mineraller açısından da epey bir "zengin." Dünya altın üretiminin yüzde 10'unu elektronik sektörü tüketiyor. Bu altının sadece yüzde 30'u hurdadan geri dönüştürülüyor. Bilgisayarın diğer önemli hammaddelerinden biri olan bakır için de esas ironi şu ki, bakırın yüzde 90'ı geri dönüştürülebilecekken sadece yüzde 10'u geri dönüştürülüyor.

Elektronik atık sözcüğü tam da bu tehlikeli karışımdan türüyor. Bilgisayarlarımızın ve aklımıza gelebilecek her türlü elektronik cihazın, çalışmayan ya da güncelliğini yitiren her parçası elektronik atık olarak tanımlanıyor. Bu atıkları depolamak şimdiden küresel bir sorun haline almış durumda. Elektronik atıklar genellikle ikinci ve üçüncü dünya ülkeleri tarafından depolanıyor. Depolama so-

rununu en yakından yaşayan Çin'in Guiyu şehrinin nehirleri devasa bir çöplüğe dönüştü. O kadar ki, Guiyu sakinleri içme suyunu dışarıdan taşımak zorunda kalıyorlar.

Halbuki elektronik atıkları geri dönüştürmenin çok çeşitli yöntemleri var. Örneğin HP ve Apple gibi elektronik devleri, hiçbir ek ücret talep etmeden eski bilgisayar parçalarını topluyor. Eski bilgisayarları hayır kuruluşlarına dağıtan birçok gönüllü organizasyon da mevcut.

Yeşil bilişimin önünde duran sorunlar enerji verimliliği dayanıklılık, güncellenebilirlik, modülerite ve geri dönüşüm olarak sayılıyor. Güncellenebilirlik, bilgisayarı tamamen çöpe atmadan eskimiş, miadını doldurmuş parçalarının -başta RAM'ler olmak üzere- değiştirilebilmesi anlamına geliyor. Modülerite ise sistemler üzerinde yapılacak de-

Bilgisayarlarımız, mineraller açısından da epey bir "zengin." Dünya altın üretiminin yüzde 10'unu elektronik sektörü tüketiyor ve bu altının sadece yüzde 30'u hurdadan geri dönüştürülüyor.

Bilgi İşlem

HP'den Dünyanın En Yeşil Veri Merkezi

Sonunda olanlar oldu. Dünyanın en yeşil data merkezi HP tarafından kuruldu. 747 jumbo jetinin sığabileceği 33443 metrekaarelik bir alana kurulan Wynyard, dünyanın yeşil data merkezlerinden biri olarak anılıyor. HP'nin yeşil bilişim stratejistlerinden Ed Kettler, enerji giderlerinin giderek artmasıyla bu sorunu en etkili nasıl çözülebileceğini belirleyebilmek için özel bir tasarımcı ekibi kurduklarını söylüyor. Kettler, "tabiatın bize sağladığı avantajları tekrar keşfetmek yerine onları kullanmayı hedefledik" diyor. Wynyard'ın en önemli özelliklerinden biri, Kuzey Denizi'ne olan yakınlığı sebebiyle, soğutma işlemlerinin yüzde 97'sini doğal yollardan yapabildiği. Tesislerin içinde bir dizi hava düzenleyicisi kurulmuş. Programlama alanında kurulmuş düşük devirli fanlar ise yaklaşık

3,5 metre yüksekliğindeki bir alana hava üflüyor. Kettler'e göre bu özellikler Wynyard tesisini dünyanın en verimli çalışan bir ya da iki tesisinden biri yapıyor. HP bu tesisi yapabilmek için eski bir depoyu geri dönüştürmüştü. Şirket, aydınlatmada da verimlilik sağlayabilmek için hafif renkli server rafları inşa etmiş. Binanın dışına yansıtıcı çatılar kurularak tesisin içine giren sıcak havanın derecesini düşürüyorlar. HP, özgün tasarımlarıyla Eco2 standartlarını (ekolojik sürdürülebilirlik ve uygulanabilirlik) tutturabilmeyi hedefliyor. Bu yüzden Wynyard tesislerinin tasarımlarında, Rocky Enstitüsünden tanınmış bir isim olan Amory Lovins de var.

ğişikliklerin, sistemin en baştan yazılmasına gerek kalmadan yapılabilmesi anlamına geliyor. Saygın bilişim araştırma ve danışmanlık şirketlerinden biri olan Gartner, bir PC'nin yaşam döngüsü boyunca kullandığı doğal kaynakların yüzde 70'inin üretim sürecinde harcandığını belirtiyor.

Server Odalarında İsraf

Baştan söyleyelim: Server odalarında kullanılan elektriğin yüzde 30 ila 60'ı boşa gidiyor. Bu israfı engellemenin yöntemlerinden biri de entegre planlama ve yeni teknolojileri kullanarak veri merkezlerindeki güç kullanımını yüzde 50-80 oranında düşürmek.

Bilgi işlem sektörünün üzerine en çok kafa patlattığı sorunlardan biri enerji tasarrufu. Ofis düzenlemelerinde binaların enerjilerinin yüzde 20'sini bilgisayarlar tüketiyor. Bazı işyerlerinde söz konusu miktar yüzde 70'e kadar çıkabiliyor. Örneğin geçtiğimiz aylarda Google, enerji masraflarının server giderlerini aştığını açıkladı. Yeşil bilgi işlem konusunda çalışanların üzerine en çok kafa yordukları konulardan biri tehlikeli kimyasal kullanımını azaltmanın ötesinde enerji verimliliğini artırmak.

ABD Çevre Koruma Kurumu EPA'nın Ağustos 2007'de Kongreye sunduğu Veri Merkezi Etkinliği raporuna göre veri merkezlerinde en kaliteli enerji yönetim mekanizmalarını devreye sokarak güncel enerji kullanımlarını yüzde 30 düşürebilirler. Soğutma ve güç ekipmanlarındaki son yenilemeler ve sanallaştırma sayesinde, artık yüzde 70'lik bir tasarruf mümkün.

Hızlı Program, Rahat Bilgisayar

Bilgisayarlarımızın yeşillenmesi için artık programcılar da daha fazla mesai harcamaya başladı. Yazılımların algoritmik tasarımlarının doğru yapılması da dünyayı kurtarabilecek adımlardan bir olarak görülüyor. Programların komut dizinlerinde gereksiz satırların kalkması, kullandığınız programın daha hızlı çalışması ve bilgisayarınızın daha az zorlanması anlamına geliyor. Ayrıca, mesela işletim sisteminizin komut dizini düzgün ya-

zılmışsa topu topu üç dört tane pencere açtığınızda bilgisayarınız zorlanmaz, yavaşlamaz veya donmaz. Siz de kazanırsınız dünya da. Bu o kadar önemli bir konu ki Harvardlı fizikçi Alex Wissner-Gross, Google arama motorunda yapılan standart bir aramanın atmosfere 7 gram karbondioksit saldığını hesaplamış. Öte yandan Google, sunucularını sanallaştırarak bu rakamı 0,2 grama düşürdüğünü açıkladı.

Sanallaştırma sayesinde büyük şirketler lüzumsuz sunuculardan kurtulabiliyor ve gerekli verileri, tek bir ana server bünyesinde toplayabiliyorlar. Gereksiz sunuculardan kurtulmanın en güzel yöntemlerinden biri de terminal sunucular. Terminal sunucular sayesinde işyerinizdeki bilgisayar kasası sayısını azaltabilir, tek bir terminal sayesinde kullanıcılar için gerekli programları paylaşma açabilir, bilgisayarların hafızalarının rahatlamasını sağlayabilirsiniz. Terminal sunucular normal bir PC kasaının sadece sekizde biri oranında enerji harcıyor.

Bilgisayarlarımızdaki en fazla güç harcayan parçalardan birinin de video kartları olduğunu unutmayın. Hızlı çalışan bir grafik kartı demek aynı zamanda bilgisayarınızın

Bilişim Sizi Nasıl Yeşil Banka Yapar?

Bu yılın sonunda Citigroup standart masaüstü bilgisayarlarında enerji tasarrufu atılımını tamamlamış olacak. Citibank, yeni serverlarının güç kaynaklarından yüzde 85 verimlilik sağlayacağını belirtiyor. Bu çalışmalar kapsamında beş yıl içinde Citibank, 52 veri merkezini 24'e indirdi. Yürütülen büyük sanallaştırma operasyonu sırasında şirket güç kaynakları ve

soğutma ekipmanlarında yüzde 73'lük bir tasarruf sağlamayı da başarmış. Sözkonusu yatırımlarıyla karbon ayak izinde 300 tonluk bir düşüş sağlamayı başaran Citibank, sürdürülebilirlik konusunda attığı bu adımlarla Bank Technology News ve finansal araştırma kuruluşlarından Riskmetric tarafından oluşturulan Amerika'nın En Yeşil Bankaları listesinde ilk sırada yer aldı.

fahiş miktarda güç tüketmesi demek. Halbuki hiç ekran kartı kullanmanıza gerek olmayabilir (tabii oyun düşününü değilse veya hâlâ tetrisle idare ediyorsanız!). Yine ortak bir terminal, ortak hafif sunucu kullanılabilir ya da yine de video kartı gerekliyse masaüstünde paylaşılan bir yazılımla sorunu çözebilirsiniz. Bütün bu uygulamaların dışında ana kartınızdaki video göstericisinin performansını üç boyutlu ve düşüğe geçirerek daha az güç harcayabilirsiniz.

Harvardlı fizikçi Alex Wissner-Gross, Google arama motorunda yapılan standart bir aramanın atmosfere 7 gram karbondioksit saldığını hesaplamış.

Ford'un Hibrid Yazılımı Microsoft'tan

Hibrid araba kullanıcılarına müjde. Microsoft, tüketiciler için enerji yönetimi yazılımı olan Hohm'u Ford'un hibrid arabaları geliştirecek Güncellenmiş Hohm yazılımları sayesinde hibrid araba sahipleri araçlarını ne zaman şarj etmeleri gerektiğini takip edebilecekler.

Microsoft CEO'su Steve Ballmer, enerji talebinin giderek artacağına işaret ederek bu talebin nasıl akıllı ve hesaplı bir şekilde karşılanabileceği çok önemli olacak. Enerji ekosistemine destek olabilmek için bilişim teknolojileri büyük rol oynayacaklar diyor.

Görüntü aksamalarındaki elektrik sarfiyatını azaltmanın da çeşitli yöntemleri var. Örneğin normalde LCD ekranlar görüntü için gerekli ışığı soğuk katot flüoresanlarla sağlarken şimdi artık elektrik tasarrufu yapabilen ışık emici diyotlar kullanılabilir.

Diğer her türlü yeşil üründe olduğu gibi yeşil bilgi işlem ürünleri de yeşil etiketler (ecolabel) aracılığıyla denetleniyor. En bilindik ecolabel etiketlerinden biri olan Energystar 1992 yılından beri hizmet veriyor. Energystar, 18 senedir, başta monitörler olmak üzere, bilgisayar aksamalarının enerji verimliliği konusundaki başarılarını test ediyor. Bu arada bilgisayarlardaki uyku modu seçeneği de Energystar'ın çabaları sayesinde uygulanmaya başlamış.

Katılımcıların Üçte ikisiyle Canlı Bağlantı

Yeşil bilişim çalışmalarının, son iklim kriziyle beraber nasıl bir inisiyatif alacağı da büyük önem kazandı. Ekonomik gelişimin küresel standartları konusunda en belirleyici kurumlardan biri olan OECD geçen yılın Mayıs ayında "Bilişim Çevre ve İklim Değişikliği" başlıklı bir konferans düzenledi. Konferansta 200'den fazla katılımcı konuştu. Katılımcıların üçte ikisi konferansın yapıldığı Danimarka'ya gelmeyerek tele-konferans yoluyla (bu arada uzaktan iletişimin de karbon emisyonunu azaltmada en geçerli yöntemlerden biri olarak kabul edildiğini de belirtmeden geçmeyelim) tebliğlerini sundular.

Toplantıda OECD Genel Sekreteri Angel Gurría, küresel sanayinin içine yeşil bilişim teknolojilerinin zerk edilmesiyle, şu anda harcanan enerjinin 10 katından fazla tasarruf edilebileceğini belirtti.

Gurría ayrıca, akıllı elektrik şebekesi tasarımları sayesinde tüketicilerin elektriği pil işlevi gören akıllı uygulamaların içinde depolayabileceklerini de hatırlattı. Ülkesinin bilişim stratejisi hakkında konuşan Güney Kore İletişim Komisyonu Başkanı Taegun Hyung, kablosuz ağların yaygınlaşması ve internet bandının genişlemesiyle yeşil ekonominin canlanabileceğini söyledi. Gerçekten de internet ekonomisinin belkemiği sayılan yüksek hızlı geniş bant teknolojileri, müşteriler ve şirketler arasında çift taraflı enformasyon akışını sağlayabiliyor.

Konferansın katılımcılarının uzlaştıkları en önemli konular arasında, özellikle elektrik şebekelerinin düzgün çalışabilmesi için, özel, kompleks yazılım sistemlerinin geliştirilmesi de var. Söz konusu yazılımları kurulabilmesinde eğitim de kritik bir rol oynayacak.

Küresel ısınmada yüzde 2'lik paya sahip olan bilişim sektörü, görüldüğü üzere sorunun epeyce büyük bir parçası. Öte yandan bilişim, belki de çözümün en aktif parçası olacak sektörlerin başında geliyor. Teknolojiler hafifledikçe hepimizin yükü giderek hafifleyebilir. Tabii dünyanınki de... ○

Yeşil Canavar Emrinize Amade GREENWASH

Yazı: Balkan TALU

Yeşil Badanacılar olarak Türkçeye çevirebileceğimiz Greenwash'cular, yeşil olmayan ürünleri yeşilmiş gibi göstererek sadece tüketicileri kandırmıyorlar, yeşil ekonominin geleceğini de tehlikeye atıyorlar. İşte Greenwash'ın nedeni ve nasılı...

Odev buz parçasının üzerinde kalakalan kutup ayısından mı etkilendik, yazı susuz geçirdikten sonra nihayet kasım ayında güneş görmenin aslında ters bir durum olduğunu mu anladık nihayet bilinmez ama artık çevreye daha duyarlı, bilinçli tüketicileriz. En azından öyle bir vehmimiz var. Tehlikeli kimyasalları hayatımızda istemiyoruz. Çarşı, pazarda doğal ürün arıyoruz. Heyhat, maalesef alıcı uyanıksa satıcı her zaman daha uyanık olmuştur tarih boyunca. Üzgünüz ama acı gerçek bu. Siz yine de müsterih olunuz, derin bir nefes alınız. 1988 yılında Kanada hükümeti tarafından kurulmuş olan köklü bir ecolabel (yeşil etiket) kuruluşu Ecologo'nun biz fani tüketiciler için hazırladığı Greenwashing (yeşil badana) Günahları raporunu okuyunuz. Kurumun ilk Yeşil Badana Günahları araştırması 2008 yılında yayınlanmış ve sadece Kanada ve ABD ile sınırlı tutulmuş. 2008 yılında 1018 ürün tarandıktan sonra açıklanan sonuçlarda şirketlerin altı büyük günahı tespit edilmiş. Öte yandan 2008-2009 sezonunda yürütülen çalışmada Avustralya ve İngiltere'nin ülke profilleri de var. En son 2009 yılının sonunda basılan metinde günahlar altıyken yedi olmuş. Son araştırmada taranan Kuzey Ame-

Pazarlama

rika'da yeşil ürün sayısı 2219'a çıkmış. 2009 raporunda ortaya çıkan en önemli verilerden biri de Kuzey Amerika'da tetkik edilen "yeşil" ürünlerin yüzde 98'inin yedi günahtan en az birini işlediğinin ortaya çıkması. ABD ve Kanada'da sadece 25 ürün tamamen günahsız bulunmuş.

Yeşil badana en çok çocuklara yönelik ürünlerde, kozmetik ve temizlik malzemelerinde görülüyor. Yeşil badanacıların en çok kullandığı sıfatlardan biri doğallık. Halbuki cıva da doğaldır, arsenik de. Dolayısıyla "yüzde 99 doğal bebek kremi" şeklinde bir tanımlama yapmanın çok da bir manası yok. Pazarlamacıların yeşil badana yaparken kullanmayı en çok sevdikleri sıfatlardan biri de "doğada çözünürlük." Tüketiciler, temizlik malzemelerinde sıkça anılan bu özelliği test eden OECD, ISO ve ASTM (Amerika Madde Test Derneği) gibi saygın kuruluşların mühür ve işaretlerini görmedikleri müddetçe bu sığata çok da itibar etmemeliler.

Domino Tehlikesine Dikkat!

Yeşil badanacı, tüketiciler için olduğu kadar üreticiler için de büyük bir tehlike. Sorun sadece iyi niyetli ve hassas tüketicilerin kazıklanması değil. Cıvalanmış, sahte ürünlerin gerçek yeşil ürünlerin önünü tıkama ihtimali söz konusu. Unutmamak lazım ki duyarlı tüketici aynı zamanda kırılğan tüketicidir. Aldığı ürünlerden birinin doğaya uyumlu olmadığını fark eden müşteri birdenbire hiçbir ürünün çevreci olduğuna inanmamaya başlayabilir. Ecolo-go yetkilileri böylesi kafa karışıklıklarının domino etkisi yaratıp, piyasa içindeki sürdürülebilirlik dinamiğinin sekteye uğramasından korkuyorlar. Bu nedenle Greenwash'ın yedi ölümcül günahı hakkında fikir sahibi olmak ve üretici de tüketici de olsanız gözleri dört açmak gerekiyor. ○

Yeşil 7 Ölümcül Günahı

"Yedi ölümcül günah" derken, konumuz tabii ki David Fincher'ın şahane filmi değil. Ama Türkçeye Yeşil Badana olarak çevrilen Greenwash'un günahları da pek masum sayılmaz.

Saklı Ödün

Bu günahı işleyen arkadaşlar, biraz tembel olduklarından olsa gerek, yeşil kıstaslardan sadece bir ikisini karşılamının yeterli olduğuna vehmetmişler. Örneğin kâğıt ürünlerinizin geri dönüştürülebilir olduğunu iddia ediyorsunuz. Şahane, ama birçok peçete ya da tuvalet kâğıdı markasının hava ve su emisyonlarına ve dünyanın ısınmasına olan katkısı ne kadardır? Bu konuda diğer bir muhteşem örnek de ev yalıtım malzemeleri. Yalıtım firmalarının favori reklam sloganlarından biri de iç mekânlardaki hava sirkülasyonunun ne kadar kaliteli olduğu ile ilgili. Ancak bu firmalar nedense, üretim süreçleri ve geri dönüşüm gibi başlıklar hakkında pek fazla doyurucu bilgiyi paylaşmıyorlar sosyal paydaşlarıyla.

Desteksiz Atış

Gelin bu günahı işleyen arkadaşlara "bana belgelerle gel" diye haykırılım hep beraber. Daha doğrusu sertifikalarla... Şimdi elinizdeki ampulün ambalajını evirip çevirip enerji tasarrufu yaptığına dair bir ışık, bir işaret aradığınızı görür gibi oluyoruz. Şimdiden cevap verelim, hayır bakarkör değilsiniz ve hayır o işareti bulamayacaksınız çünkü az enerji harcadığı iddiasında olan birçok elektrik-aydınlatma firmasının bu konuyla ilgili bir sertifikası yok. Aynı sorun kişisel bakım ürünlerinde de yaşanıyor. Birçok şampuan markası ürünlerinin hayvanlar üzerinde denenmediğine dair yeminler edebilir ama bunu destekleyecek herhangi bir elle tutulur kanıt veya veriye sahip değiller.

Belirsizlik

Tamamen yuvarlak laflarla müşteri yanlış yönlendiriliyor. Misal geri dönüşüm işareti hepimiz tanıyoruz ve seviyoruz değil mi? Çünkü bu işareti görünce ürünümüz geri dönüşümlü anlamına geliyor iyi ama ürünün neresi geri dönüşümlü? Esas tuzak soru bu. Ürünün kendisi de geri dönüştürülebilir olabilir ambalajı da. Hani mutfaklarınızda kullandığınız mumlu kâğıtlar var ya. İşte onların sadece binde biri geri dönüştürülebilir. Hadi biraz daha fesatlık yapalım. Mesela yazar "kimyasal yok" derken ne demek istiyor? Su da bir kimyasal değil midir? Öyledir, ama haşere ilaçları değilmiş biz de yeni öğrendik. Zehirli olmasın bari diyeceksiniz ama bu tanım için de aynı şey geçerli. Hem suyun hem de tuzun içinde eser miktarda da olsa zehir vardır.

Ne Gereği Vardı Şimdi?

Bu günahı işleyen arkadaşları kısaca "Kod Adı CFC" olarak anabiliriz. "CFC ne ola ki?" diye soran bakışlarınızı görür gibiyiz, kloroflorokarbonun kısaltması oluyor kendileri. Haşere ilaçlarından, deodorantlara, temizlik maddelerine her türlü üründe kloroflorokarbonlar takriben otuz yıldır yasak. Anneleriniz, babalarınız falan hatırlayabilir belki o zaman buralar dutluktu. Daha açık bir ifadeyle bunu kimsenin söylemesine gerek yok. Dünya üzerinden silinmiş çiçek mikrobuna karşı aşılama kampanyası yapmakla aynı şey.

Kırk Katır Kırk Satır

Bu taktik ile ürününüzün yeşil özelliklerinden birini gün yüzüne çıkarıp tüketicinin dikkatini dağıtarak daha önemli sorunları örtbas edebilirsiniz. Maksat aksiyon olsun deyip müşteriye organik sigara satabilirsiniz. "E ne mahsuru var?" diyorsunuz da, hani diyoruz ki sigarayı bırakmayı düşünseniz. Bu kategorideki diğer favorimiz de yeşil haşere ve zararlı ot ilaçları. Zorunluluk halinde bu ilaçlara başvurabilirsiniz. Diğer seçenekler arasında yeşil olanı da tercih ediyor olabilirsiniz. İyi ama ya bunların hiçbirine gerek yoksa?

Alenen Palavra Atmaca

Allahtan bu günahı işleyenlerin sayısı nispeten az çünkü burada sertifika suiistimali söz konusu. Örnek vermek gerekirse organik sertifikası sahibi olduğunu söyleyen birçok şampuan markası böyle bir sertifikaya sahip değil. Ünlü yalıtım markalarından biri, Energystar sertifikasına sahip olduğunu söylüyor ama Energystar'ın bundan haberi yok.

Sahte Etiket Kondurmaca

Yeşil badana araştırmacıları ilk defa bu yıl boyanın altını kazıdılar ve birçok markanın olmayan yeşil etiketlerin işaret ve mühürlerini yarattığını tespit ettiler. Sahte etiket kondurmaca günahı ilk defa bu yıl ortaya çıktı. Örneğin Kanadalı bir kâğıt havlu markası kendi kendine küresel ısınmayla savaşan bir etiket uydurmuş. Bu yüzden tüketicilerin yeşil etiketler (ecolabel) konusunda uyanık olması gerekiyor.

Biz günahkâr yeşil badanacılarla dalgamızı geçeduralım, sürdürülebilirlik büyük tehlike altında. Tüketicilere düşen en büyük görevlerden biri asla pes etmemek.

Yeşil badanacılara kanmamak için en iyi yöntemlerden biri malların üstünde gerçek yeşil sertifikalar aramak. Yedi günahı aklında tutmayı başaran alıcılar yeterince şeffaf davranmayan markaları anında fark edeceklerdir. Yeterince sabırlı olup gerçekten yeşil olan ürünleri tercih etmekte ısrar ederse piyasayı da daha yeşil olmaya zorlayabiliriz. Sabır, sadece biraz daha sabır...

Henkel'den Temiz Dağ Projesi

Henkel çalışanlarından Özgür Konya, “yarına bir etki yaratmaya” karar verdi. İstanbul Dağcılık Kulübü yöneticisi de olan Konya, bir İran gezisinde dağlarda gördüğü çöp yığınlarından etkilendi ve Türkiye'nin dağlarını temiz tutmayı amaçlayan bir proje geliştirdi. Şimdi yüzün üzerinde Henkel çalışanı hem doğa gezileri yapıyor, hem de doğa parkurlarını temiz tutmak için uğraşiyor.

Röportaj: Barış DOĞRU
Fotoğraf: Artür BÜYÜKTAŞÇIYAN

Öncelikle kendinizden biraz bahseder misiniz?

İsmim Özgür Konya. 1999 yılında çalışma hayatına atıldım. Aynı dönemlerde, doğa sporlarına da ilgi duymaya başlamıştım. 2001 yılında Henkel'de çalışmaya başladım ve doğa sporları da paralelinde devam etti. İlk başlarda ticari turlarla bir yerlere giderken, bir süre sonra dernekler, kulüpler vasıtasıyla gitmeye başladım. 2001-2003 yılları benim için hazırlık aşamalarıydı. Daha sonra çıtamı biraz daha yükselttim. Trekking'lerden, kamplardan biraz daha yüksek irtifa dağlarına yöneldim Türkiye'de. Türkiye'de çıkmadığım bir tek Kaçkarlar kaldı. 2007'de Ağrı Dağı'na da çıktım.

Ardından 2008'de bir proje yaptık. Türkiye'ye yakın noktalarda, biraz daha yüksek noktaları hedefledik. İran bu konuda bizi çok cezbetti, faaliyet raporlarını okuduk ve sekiz kişilik bir ekiple İran'a gittik. Ekip İstanbul Dağcılık Kulübü üyelerinden oluşuyordu. Ben aynı zamanda İstanbul Dağcılık Kulübünün (İDAK) kurucu üyelerindenim ve bu dönem de başkanlığı yapıyorum. İDAK ile beraber İran'a gittik. Savalan Dağı (Tebriiz-4871 metre) ve Demavend Dağına (Tahran-5670 metre) çıktık.

Döndükten sonra yurtdışı faaliyetler konusunda biraz daha ufkumuzu genişletmeye karar verdik. Ekibimiz 2009 senesinde Gür-

cistan'a gitti. Seviyemizi de bir kademe yukarıya çıkartmaya başladık. Artık hedefimiz 6000 metrelik yüksekliklerdi. 2010'da da hedefimiz 7000 metrelik dağlara tırmanmak istiyoruz.

Bu çalışmalarımızda da Henkel'den çok büyük destek aldık. Biz de orada çektiğimiz fotoğrafları, yaptığımız tırmanışların belgelerini derledik ve bir sunum haline getirdik; şirkete sunduk. Şirkete sunduktan sonra, yavaş yavaş şirketteki arkadaşlarımız "Biz de bir şey yapabilir miyiz?" diye sormaya başladılar.

Siz o zamana kadar bireysel faaliyet gösteriyordunuz...

Bireysel ve İDAK ile beraber. İran'dan döndükten sonra, birkaç tane trekking yaptık ve buna Henkel'den çok büyük katılım oldu. 2008'de böyle iki tane faaliyet yaptık; birine 50'nin, diğerine de 80'in üzerinde kişi katıldı. İstanbul'a yakın coğrafyalardaki bu trekking faaliyetleriyle, daha önce dağa çıkmamış, doğayı tanımayan arkadaşlarımızı konuya ısındırmak ve biraz da neler yapabileceğimizi görmek istedik. Ama insanlar bizim düşündüğümüzden çok çabuk benimsediler faaliyetleri. Daha evvel, ben gider gelir yazardım raporlarımı, şirketten arkadaşlara da atardım; pek fazla insan ilgilenmezdi. Ama o güne kadar "Ne işin var dağlarda?" diyen arkadaşlar bile işe ısınmaya başladılar.

Peki, Temiz Dağ Projesi nasıl ortaya çıktı?

İran'dan döndükten sonra, izlenimlerimizi toparlarken, oradaki riskleri de gündeme getirmeye karar verdik. İran'ın çok güzel bir doğası var. Doğa sporları konusunda çok ilerideler bizden, Çok iyi dağcıları var. Ayrıca dağları çok güzel organize edilmiş. Dağ evleri, çıkış parkurları... Bunlar çok güzel kitapçık haline getirilmiş, federasyon her yere dağ evleri yapmış ki, bu Türkiye'de sadece Niğde Aladağlar ve Erçiyese'te vardır. Ağrı Dağı'nda bile daha yoktur.

Çok güzel şeyler gördük İran'da ama çok büyük de bir kirlilik gördük. Dağlar çöplerle dolmuştu. Öyle ki, yolunuzu kaybetmeniz çöpleri takip ederek zirveye ulaşabilirsiniz veya kampa dönebilirsiniz.

Henkel çalışanlarının etkinlikleri, İran Dağlarından Aladağlara, Adapazarı yaylalarından İstanbul Adalarına kadar uzanıyor...

Türkiye'ye geldikten sonra, bunun üzerine düşündük. Bizde daha böyle bir kirlilik yok ama dağcılığa ilgi giderek artıyor. Dolayısıyla kirliliğin de artacağı açık. Bunun önüne şimdiden nasıl geçebiliriz diye düşündük ve bir proje hazırladık. İDAK zaten dağlara faaliyet düzenliyor; bu faaliyetlerden dönüşte rotalardaki çöpleri toplayalım dedik. İkincisi yakın yerlerde, insanların çok gittiği Kerpe sahili, Büyüka-da gibi yerlerde denizden gelen veya denize atılmış çöpleri toplamak gibi kendimize bir hedef koyduk.

Nasıl başlattınız Projeyi?

Henkel'in, tüm dünyada uygulamaya başladığı, MIT projeleri (Make an Impact on Tomorrow-Yarına Bir Katkı Sağla) var. Bu projeye çalışanlarının hazırladığı çeşitli Sosyal sorumluluk girişimlerine destek sağlıyor. Biz de bu çalışmamızı MIT kapsamında şirketle paylaştık ve Henkel de bizim bu projemizi desteklemeye karar verdi. Ancak burada önemli nokta

Sosyal Sorumluluk

“Gezi dönüşlerinde rotalardan çöp toplamaya da devam ettik. Ve bu, şirkette bir kültür haline geldi”

şirketten bu olaya katılım olup olmayacağıydı. Tamam, biz kulüp olarak gideceğiz ama şirketten faaliyete bir katılım olacak mı bakalım?

Biz de bir takım faaliyetler düzenlemeye başladık. Gördük ki, katılım çok fazla. İnsanlar şirket içerisinde çok önem verdiler bu konuya, çok destek verdiler. Ve işin şekli de biraz değişti.

Nasıl değişti?

Şimdi biz sizinle birlikte Kerpe'ye gidelim, bir saat içerisinde çok rahatlıkla 70-80 çuval çöp toplayabiliriz. Bunlar temiz çöpler, denizden gelmiş, yıkanmış falan... Atık, pet şişeler falan. Çok fazla insan gücüne de gerek yok, iki kişi yüzlerce çuval toplayabiliriz bir iki saat içerisinde. Fakat bu bir bilinç yaratmayacak, yani biz topladığımızla kalacağız. Çöpler de gelmeye devam edecek. “Tamam, biz bunu yapalım ama aslında önemli olan mümkün olduğu kadar çok insanı doğaya götürmek” diye düşündük. Şimdiye kadar doğaya gitmemiş insanlar oraları görsünler; çevre kirliliğini, doğa kirliliğini sadece gazete sütunlarında okuyan insan-

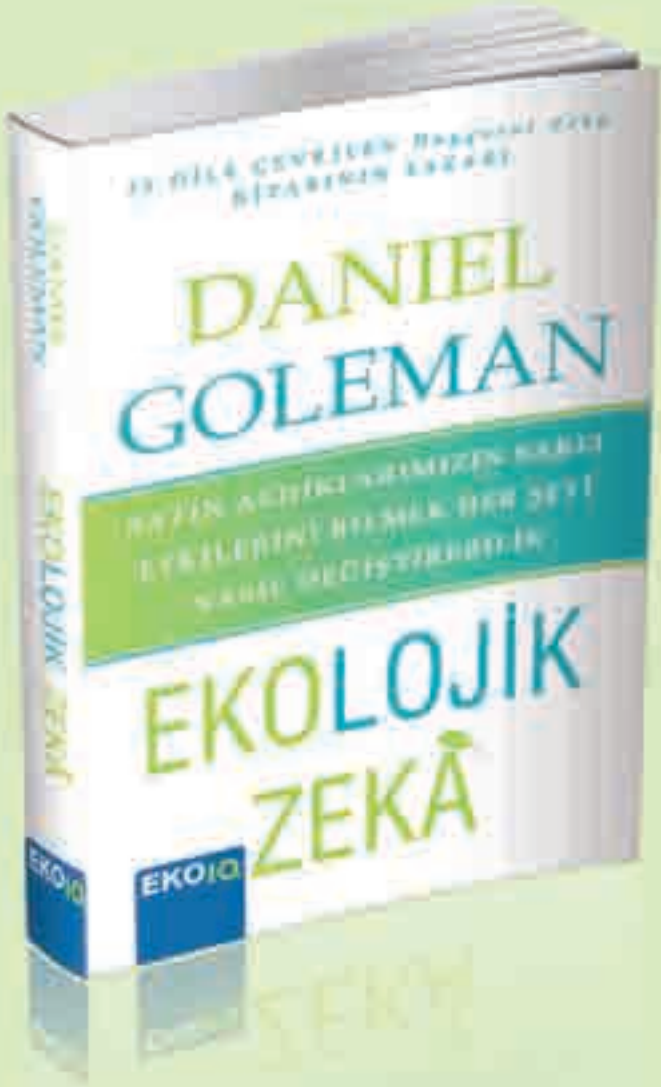
lar olayın biraz farkına varsınlar. Kirlenen ne, neresi, niçin kirleniyor? Dolayısıyla biz faaliyetler koymaya başladık, trekking sayılarımızı çoğalttık, katılımlar da arttı. Gezi dönüşlerinde rotalardan çöp toplama olayına da devam ettik. Ve bu, şirkette bir kültür haline geldi. Bizim en önem verdiğimiz sürdürülebilirlik olayı burada devreye girdi, faaliyetler birbirini ardını doğal olarak takip etti. Bir faaliyetten dönüşte, “bir sonraki ay nereye gidiyoruz?” diye sormaya başladı insanlar. Dolayısıyla on iki ay içerisinde, on üç tane doğa faaliyeti yaptık. Bunların içerisinde trekking de var, bisiklet de var, Niğde Aladağlar'da yüksek irtifa tırmanışı da var.

2010'da neler yapacaksınız?

Bu sene bir hedef daha koyduk: Bu da çocuklara yönelik. Bu sefer de şirket çalışanlarının çocuklarını doğaya götürmeye karar verdik. 23 Nisan'da başlıyoruz. Kirliliği biraz da çocuklara anlatalım. Sahayı onlara açalım, onlar çöpleri toplasınlar, biraz daha işi yaparak sorumluluk üstlenirler istedik. Bunu gerçekleştireceğiz bu yıl. Bu yılki hedeflerimizden bir tanesi de Ağrı Dağı tırmanışı. Yüksek irtifalı dağlara tırmanabilecek 10'un üzerinde arkadaşımız var. Henkel çalışanları olarak, Ağrı Dağı'na çıkmaya karar verdiler. Dolayısıyla ağustos ayında böyle bir niyetimiz var, ki bu konuda insan kaynakları ve kurumsal iletişim bölümlerimizden de çok büyük destek alıyoruz. ○

EKOIQ
KİTAPLIĞI

Yeşil İş ve Yaşam Kitapları...

*Sosyal Zekâ ve
Duygusal Zekâ*
kitaplarının yazarı
Daniel Goleman'dan
yeni bir başyapıt:

Time dergisi tarafından 2009 yılında dünyayı
değiştirecek 10 fikirden biri olarak gösterilen
Ekolojik Zekâ, **EKOIQ** Kitaplığında...

EKOIQ

Alemdağ Caddesi, Yanyol Sokak,
No.5, SBK İş Merkezi, B Blok, Kat.3
Kısıklı - Üsküdar 34692
İSTANBUL

T: +90 216 412 72 13
F: +90 216 521 10 64
www.ekoiq.com
kitap@ekoiq.com

Yağmacıdan Kurtarıcıya Ray Anderson

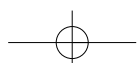
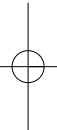
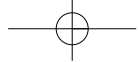
Paul Hawken'in "Ticaretin Ekolojisi" kitabı, daha birçok kişi gibi, Ray Anderson'un da hayatını değiştirdi. Anderson'un "Yeni Hayat", tamamen sürdürülebilirlik ve ekoloji ilkeleri üzerine kurulacaktı...

Ray Anderson, hayatının 54 yılını iş ve endüstri dünyasının içinde geçirmiş bir mühendis ve işadami. Hikâyesinin neden ilginç olduğunu anlamak içinse en başa dönmek gerekiyor. 1956 yılında Georgia Teknoloji Enstitüsünden endüstri mühendisi olarak mezun olan Anderson, 14 yıldan uzun bir süre boyunca pek çok şirkette çalışır. 1976 yılında girişimciliğe el atmaya karar verip, işletmeler ve konutlar için modüler halılar üreten şirketi Interface'i kurar. Rekabetin yüksek, kâr payının düşük olduğu bu endüstri dalında, milyar dolarlık bir şirkete sahip olma hayaliyle yola çıkan Anderson o yılları kendisi anlatıyor: "Tek istediğim ayakta kalmaktı. Dünyaya neler yaptığımız hakkında tek bir kere bile kafa yormamıştım." Halı imalatında dünya birincisi olma hedefinden başka bir şey düşünemez bir halde, üretimin yüzlerce galon atık suya ve çevre kirliliğine yol açan dokuz yüze yakın maddeye mal olmasını pek de umursamaz.

1994 yazında şirketinin çevreye dair vizyonu ile ilgili bir konuşma yapması gereken Anderson, birkaç parlak fikir bulma umuduyla Paul Hawken'in The Ecology of Commerce (Ticaretin Ekolojisi) kitabını okumaya başlar. Yıllar boyunca dünyanın dört bir tarafında yaptığı yüzlerce konuşmasında bahsettiği, kendi deyimiyle, göğsüne bir mızrak gibi saplanan, gözlerini açan, ayaklarının altındaki

İlk bakışta hikâyenin hiç de ilginç bir tarafı yok; pek de matah olmayan bir filmin özeti gibi neredeyse. Üniversiteden yeni mezun olan mühendis genç, hayatının 14 yılını farklı şirketlerde çeşitli pozisyonlarda çalışarak geçirdikten sonra, günün birinde kendi şirketini kurmaya karar verir. Aradan 20 yıl geçer. Bir gün bir kitap okur ve dünyaya bakışı tümünden değişir.

Yazı: İdil ÇETİN

Yeşil Guru

Ray Anderson'ın şirketi Interface, halıların nakliyatında kullanılan araçların yarattığı çevre kirliliğini telafi etmek için ağaç dikme çalışmalarında bulunuyor.

“Radikal Bir Sanayicinin İtirafı”

Ray Anderson her yıl dünyanın dört bir yanında 100'ün üzerinde konuşma yaparak, kendi serüvenini ve sürdürülebilirlik için neler yapılabileceğini anlatıyor.

Konuşmalarından sağlanan geliri, gelecek kuşakların okullarında sürdürülebilirlik hakkında eğitim görebilmeleri için çalışan Interface Çevre Vakfına bağışlıyor. Bu konuşmalar

neticesinde yazmış olduğu iki de kitabı var: Mid Course Correction: Toward a Sustainable Enterprise: The Interface Model (Yolun Ortasında Islah: Sürdürülebilir Bir Girişimcilğe Doğru: Interface Modeli) ve Confessions of a Radical Industrialist: Profits, People, Purpose – Doing Business by Respecting the Earth (Radikal Bir Sanayicinin İtirafı: Kâr, İnsanlar, Amaç – Dünyaya Saygı Duyarak İş Yapmak)

toprağı yerinden eden ve bütün hayatını değiştiren kitap işte budur. Hawken'in argümanının ilk kısmı tanıdık: iş ve endüstri dünyası yaşadığımız gezegeni mahvetmektedir. Argümanın Anderson'ı derinden etkileyen kısmı ise ilkini takip eden cümlede gizlidir: Dünyayı bu karmaşadan kurtarabilecek kadar güçlü olanlar sadece iş ve endüstri dünyasının liderleridir. Hawken kitabında Anderson'ı dünyayı yağmalamakla itham etmekten de geri kalmaz.

Anderson kitabı okuduktan sonra Interface'te köklü bir değişim yapmaya karar verir.

1995'te şirket çalışanlarıyla beraber yeni bir plan hazırlarlar. İşe, Interface'in o zamana kadarki özelliklerini belirlemekle başlarlar. Buna göre Interface, topraktan hammadde çıkaran, “al-yap-israf et” çizgisel işleyişine sahip, fosil yakıtlardan elde edilen enerjiyle çalışan, işgücü verimliliği odaklı bir şirkettir. Hazırladıkları yeni plana göreysen, Interface'i, topraktan hammadde çıkarmak yerine yenilenebilirliğe yönelmiş, çizgiselden ziyade dögüsel, fosil yakıt enerjisi yerine güneş gibi yenilenebilir bir enerjiyle işleyen, israfta bulunmayan, işgücü verimliliğinin yerine kaynak verimliliğini koyan bir şirkete dönüştürmeye karar verirler. Bütün bu sürecin en ilginç yanıysa, Anderson'ın ve diğer Interface çalışanlarının bir kitaptan bu kadar etkilenip bir hevesle yepyeni bir düzen kurmaya karar veren romantikler olarak kalmaktansa (ne de olsa modern dünyada böylesi çok daha tanıdık bir görüntü), bu planı bunca yıldır uygulamalarındaki ısrar olabilir.

Sürdürülebilirlik Dağı

1995'te hazırlanan yeni planın ardından sürdürülebilirlik Interface için başlı başına bir amaca dönüşür. Anderson, sürdürülebilirliği “yerkürenin hızla ve doğal yollarla yenileyemediği hiçbir şey almamak ve biyosfere hiçbir zarar vermemek” olarak tanımlıyor. Interface'in sürdürülebilirliğe dair ulaşmak istediği ve Mission Zero (Görev Sıfır) olarak

adlandırdığı nihai hedef, yerküreye sıfır etki-
de bulunup, sıfır iz bırakmak. Bu hedefe ulaş-
mak için belirledikleri yedi aşamalı bir Sür-
dürülebilirlik Dağı şeması var. Anderson'a
göre bu dağı tıpkı Everest'e benzese de, tir-
manılması çok daha zor. Dağın ilk aşamasın-
da israfı işleyişin her alanında tamamen or-
tadan kaldırmak bulunuyor. Bu aşama, kulla-
nılan kaynak miktarının azaltılması ve basit-
leştirilmesi, böylece daha önceden israf olan
şeylerin yeni kaynaklara dönüştürülmesi
için, ürünlerin ve üretim süreçlerinin en baş-
tan tasarlanmasını içeriyor. İkinci aşama
emisyon hakkında. Bu aşamada ürünler,
araçlar ve tesisler, içerdikleri bütün zehirli
maddelerden arındırılırken, bacası ve atık su
boruları olmayan ve tehlikeli atıklar üretme-
yen fabrikalar yapılıyor.

Ticareti Yeni Baştan Tasarla!

Dağın üçüncü aşamasında yenilenebilir
enerji var. Interface bütün tesislerini sadece
güneş, rüzgâr, çöplük gazı, biokütle, jeoter-
mal, gelgit gibi yenilenebilir enerjilerle işler
hale getirmeyi hedefliyor. Döngü tamamlama-
kla ilgili olan dördüncü aşamayla, sentetik
malzemelerin geri dönüşümünü sağlama-
mak, atıkları değerli hammaddeler haline ge-
tirmek ve organik malzemeleri, doğal sis-
temlerine geri dönebilmeleri için saf halde
bırakmak amacıyla ürünleri ve üretim süreç-
lerini yeniden tasarlamak kastediliyor. Be-
şinci aşama, atıkları ve emisyonları ortadan
kaldırmak için kişilerin ve ürünlerin ulaşımı-
nı verimli bir biçimde sağlamayı kapsıyor.
Bütün ilgili tarafları konuya duyarlı hale ge-
tirmekle ilgili olan altıncı aşama, çalışanlar-
dan ortaklara, tedarikçilerden müşterilere,
yatırımcılardan topluluklara herkesin yaşa-
mını iyileştirmek için, sürdürülebilirlik ilkele-
riyle işleyen bir kültür yaratmayı hedefliyor.
Yedinci ve son aşamaysa, ticaretin yeni baş-
tan tasarlanmasıyla ilgili. Buna göre Interfa-
ce, kendini bir halı imalatçısı yerine hizmet
sağlayıcısı olarak yeniden tanımlıyor ve sür-
dürülebilirlik temelli bir ticaret oluşturabil-
mek için müşterileriyle olan ilişkisini yeni
baştan şekillendiriyor. Interface'in, 'sonu ol-

mayan ihtiyaçlar' algısı yaratmayı hedefle-
yen klasik bir şirket olmaktan çıkıp, müşteri-
lerinden eski halılarını toplayarak bunlardan
yeni halılar imal etmesini buna örnek olarak
göstermek mümkün.

Anderson Sürdürülebilirlik Dağı'nın zirvesi-
ne ulaşip sıfır iz bırakmakla ilgili amaçlarına
ulaşmak için 2020 yılını hedef belirledikleri-
ni söylüyor. Planın uygulanmaya başlanma-
sından itibaren başarılanırsa oldukça etki-
leyici. 1995'ten bu yana yürürlükte olan bu
plan sayesinde, su kullanımı yüzde 74, sera
gazı emisyonları ton başına yüzde 71, fosil
yakıt enerjisi yüzde 60 ve üretim birimi başı-
na toplam enerji kullanımı yüzde 44 azalmış
durumda. Bunun yanı sıra, fabrika bacaları-
nın üçte biri ve atık su borularının yüzde 70'i
kapatılmış. Üretimde kullanılan toplam
enerjinin yüzde 30'u yenilenebilir enerji
kaynaklarından, hammaddelerin yüzde
35'iyse geri dönüştürülmüş malzemelerden
sağlanıyor. Çöpe atılan malzeme miktarı ise
yüzde 80 oranında düşmüş. Anderson, sıfır
israf peşindeki bu yolculukları sayesinde, In-
terface'in daha önceki işleyişine göre 400
milyon dolarlık sarfiyatı önlemiş olduklarını,
bunun Interface'i dönüştürmek için yapılan
bütün masrafları karşıladığını, üstüne üstlük
satışların üçte iki oranında artması ve kârın-
sa ikiye katlanması sayesinde, piyasadaki di-
ğer halı imalatçılarının önüne geçtiklerini
anlatıyor. Anderson'ın finansal başarısı, çev-
recilik ve kazanç arasında tercih yapmakla il-
gili miti de böylece yalanlamış oluyor.

Anderson,
sürdürülebilirliği
"yerkürenin hızla ve
doğal yollarla
yenileyemediği hiçbir
şey almamak ve
biyosfere hiçbir zarar
vermemek" olarak
tanımlıyor.

Bir Çevre Kahramanı: Anderson

Ray Anderson gösterdiği başarılar neticesinde 1996 yılında Milenyum Ödülünü Mihail Gorbaçov ve Global Green'den aldı. Ernst&Young ve Forbes dergisi tarafından Yılın Girişimcisi ilan edildi. 1997'de, Beyaz Saray'a çevre politikalarıyla ilgili tavsiyeler veren Bill Clinton'ın Sürdürülebilir Kalkınma Danışma Kuruluna eşbaşkan olarak atandı. Şirketi Interface, Fortune dergisi tarafından 1997 ve 1998'de 'Çalışmak İçin

Amerika'daki En İyi 100 Şirket" arasında gösterildi. 2001 yılında iki saygıdeğer üniversiteden aldığı fahri doktora unvanının yanı sıra, George ve Cynthia Mitchell Sürdürülebilir Kalkınma Uluslararası Ödülüne layık görüldü. 2007'de adı TIME Uluslararası tarafından "Çevrenin Kahramanları" arasında anıldı. Anderson, Obama yönetimine sunulan 100 günlük bir eylem planı olan Başbakanlık İklim Eylem Planı'nın da mimarı...

"Küstahlık olsun diye söylemiyorum; ancak endüstriyel sistem, etrafınızda görebileceğiniz harikulade modern ürünlere rağmen o kadar çağdışı bir halde ki, her şeyi 300 yıl önce yapıldığı gibi yapmaya devam ediyorlar"

Ezber Bozan İşadamı

Ray Anderson'ı, kelimelerin dokunuşuyla bambaşka bir insana dönüşürmüş, işadamı kimliğini bir kenara atıp ellerini toprağa daldırılmış bir çevreci olarak romantikleştirmek pek doğru olmaz. Anderson, Hawken'in kitabını bitirip kapağını kapattığında hâlâ tam bir işadamıydı, çünkü ilk fark ettiği şeylerden biri halı imalatında ortaya çıkan ve çevreye zarar veren bütün o atıkların aynı zamanda maddi birer israf da olduğuydu. Interface'te gerçekleştirdiği bütün o dönüşümlerin neticesinde kurtulduğu masrafları ve elde ettiği kârları gördükten sonra, sürdürülebilirlik

gayretinin sadece yapılması doğru olan değil, aynı zamanda yapılması akıllıca olan şey olduğunu söyleyen de yine kendisiydi.

Ancak, çevrecilikle maddi kazanç arasında kurduğu bu ilişki, Anderson'ın ezber bozan bir tarafı olmadığı anlamına gelmiyor. "Yarının çocukları" tabiri her ne kadar dillere pelesenk olmuş olsa da, kendisi gibi insanların bir gün hapse atılacağını, çünkü hırsızlığın bir suç olduğunu, çocukların geleceğinden çalmanın da bir gün hırsızlık olarak tanımlanacağını söylerken, o çocukların yüzüne bakarak konuşuyor. Bir işadamından hiç beklenmeyeceği üzere, zenginlik ve refah kavramlarının içeriğinin değişmesinin ve "daha az eşyayla daha fazla mutlu olmak" algısının yaygınlaşmasının bütün bir uygarlığı ve ekonomik sistemi nasıl da yeniden şekillendireceğini anlatırken heyecanlanıyor. Bu güzel mavi ve yeşil gezegene yaptığımız kısacık ziyarette ya ona zarar verebileceğimizi ya da yardım edebileceğimizi, meselenin sadece insanlığın sürekliliği değil, bütün bir yaşamsal ağ örgüsüyle ilgili olduğunu üstüne basa basa anlatıyor. Dünyanın ve insanlığın geleceği hakkında söylediği bütün bu güzel sözler, rakipleri arasında birinci sıraya yerleşmiş bir şirketin patronu olarak duyduğu özgüveni gölgelemiyor pek tabii. Günümüzde çevrecilik kimi iş çevreleri tarafından inatla ilerlemenin zıddı olarak algılansa da, Anderson onlarla bir nevi alay ediyor: "Günümüzde etrafa bir göz atmak ve yapmaya çalıştığımız şeyle ilgili rol modelleri bulmak çok zor. Sanırım benim bir rol modeli olmam çok daha muhtemel. Bunu küstahlık olsun diye söylemiyorum; sadece, endüstriyel sistem, etrafınızda görebileceğiniz harikulade modern ürünlere rağmen o kadar çağdışı bir halde ki, her şeyi 300 yıl önce yapıldığı gibi yapmaya devam ediyorlar."

Paul Hawken ise bir zamanlar dünyayı yağmalamakla itham ettiği Ray Anderson için artık şunları söylüyor: "Bu dünyada umuda ölesiye ihtiyacımız var. Ama eğer umut inandırıcı ve güven verici olmalıysa, gerçeklikle doğrudan temasa geçmelidir. Bunu kimse Ray Anderson'dan daha iyi yapamaz." ○

THE FUTURIST

Geleceğe Dair Trendler, Uzgörümler ve Fikirler

futurizm.org

İş insanları, girişimciler, öğrenciler, akademisyenler ve aslında herkes; içeriği "GELECEK" olan **İLK ve TEK Türkçe kaynak** The FUTURIST'e abone olun, geleceği hep beraber güzelleştirelim...

The FUTURIST; 1967'den bu yana basılmakta olan;

- Sosyal ve teknolojik trendler hakkında araştırma, makale ve raporları,
- Bunların nereye doğru gidebileceğine dair tahminleri,
- Geleceğe dair karar vermek için olasılıkların nasıl kullanılacağına dair metotlarını,
- Gelecekte daha başarılı olmak isteyen birey ve kurumların ilgilenebilecekleri değişik konuları yayınlayan dünyanın alanındaki en önemli *Fütürizm Dergisi*dir.

Artık Türkiye'de Türkçe yayınlanıyor. İlk sayısı Mayıs'ta sizlerle. Şimdi abone olun Dünya Küresel Isınma Haritanız ilk sayı ile adresinize ulaşsın.

ÇEVRE VE DEMOKRASİNİN GELECEĞİ

GEO-MÜHENDİSLİĞİN RİSKLERİ

İKİ KUTUPLU DÜNYA: DEVLET KAPİTALİZMİ & SERBEST PAZAR

GELMİŞ GEÇMİŞ EN BÜYÜK TİCARİ PATLAMA YAKINDA!

ÖNCE ÇİNİ - ÇİN'İN GELECEĞİ

VE ÇOK DAHA FAZLASI...

+90 212 314 08 88

www.abonet.net

Güneş Enerjisinde Dünya Beşincisi

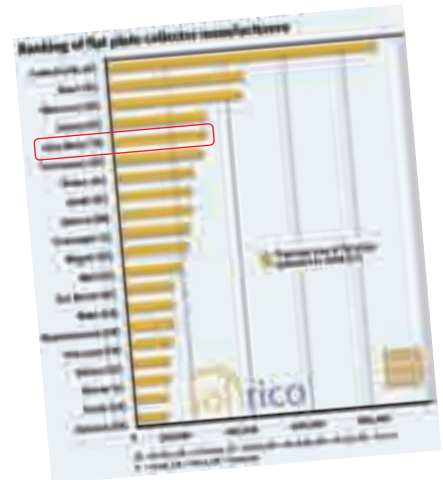
EZİNÇ METAL

Kayseri'den bir firma bu yıl güneş kolektörlerinin 3 milyonuncu metrekaresini üretti ve dev uluslararası firmaları geçerek bu alanda dünya beşinciliğini elde etti. Tam 80 ülkeye ihracat yapmayı ve ulusal pazara da liderlik etmeyi başaran Ezinç Metal, tabii ki EKOIQ'nun nazarından kaçmadı. Okuyun, sevinin, gurur duyun...

Elimizdeki dokümana dönüp dönüp bir daha bakıyoruz. Kayseri'den bir Türk firması, güneş enerjisi sektöründe, dünyanın en büyük 20 şirketi arasına girmiş; dahası beşinci olmayı başarmış. Gözlerimizi ovuşturup tekrar bakıyoruz: Evet doğru. Listede güneş enerjisi alanında dünya liderliklerini ispatlamış Danimarka, Yunanistan, Brezilya, Avustralya, Çin ve İsrail'den firmalar var. Ve hepsi de Ezinç Metal yazısının altında.

İnsanın inanası gelmiyor ama doğru. Hayır, Türk firmalarının rekabet güçlerine, ülkemizin insanının yeteneklerine inanmamaktan değil şaşkınlığımız. Evet, bir güneş ülkesiyiz;

evet hızlı, dinamik bir ekonomiye sahibiz. Anadolu'dan çıkan "kaplanlara" da aşınayız ama güneş enerjisi alanında bu tür bir başarı bizi yine de şaşırtıyor. Çünkü bu ligde başa oynayan hemen tüm ülkelerde devlet desteği ve

sübvansiyonu bulunuyor. Yenilenebilir enerji alanı olarak görülen güneşle ilgili çalışmalar özel bir ilgiyle destekleniyor. Bizde ise, yasa uzun zamandır Meclisteki bir dosyanın içinde yatıyor. Firmalar, yatırımcılar daha ne kadar süre bekleyebileceklerinin hesabını yapıyor. Ama Kayserili bir firma kalkıyor, toplam kolektör üretimini üç milyonuncu metrekaresine taşıyor. Gerçekten biraz şaşırtıcı, biraz da cesaret verici bir haber.

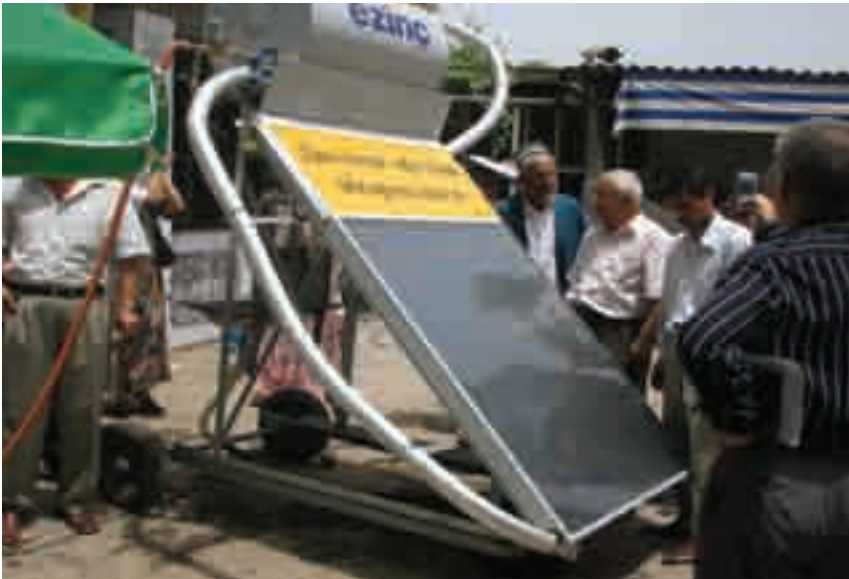
2009'da 10 Yeni Ülke

Ezinç A.Ş. yeni bir firma değil. 1978 yılında Nurullah Ezinç tarafından temelleri atılmış ama asıl kuruluş tarihi olarak 1983 yılı geçiyor. Ve adam olacak çocuk misali hızla büyümüş; ilk güneş kolektörü ihracatını da çok geçmeden, 1994 yılında gerçekleştirmiş. Bu sadece Ezinç'in ilk ihracatı olarak değil, Türkiye'nin de ilk güneş kolektörü ihracatı olarak tarihe geçmiştir.

O günden bu yana Ezinç Metal istikrarlı büyümesini sürdürmüştür. Yurtiçi pazarda lider konumdaki şirketin yetkilileri, yıllara göre değişmekle birlikte, yıllık üretimin yüzde 60'ının yurtiçi pazara gittiğini belirtiyorlar.

Ezinç Metal Genel Müdürü Hakan Alaş, yıllık üretim kapasitelerinin bugün 400 bin metrekaresine kolektör ve 55 bin adet sıcaksu tankını bulduğunu söylüyor.

Şu anda ulusal pazarı büyük oranda yönlendiren konumdaki Ezinç Metal, ihracat yaptığı ülkelerin sayısını da durmadan artırıyor. 2009 yılında 10 yeni ülkenin eklenmesiyle bu sayının 80'i bulunduğunu söylesek, şaşırır mısınız? İhracat kalemleri içinde ise sadece güneş kolektörleri değil, boyler, güneş pili ve panel radyatör de bulunuyor.

Peki, nerelere ihraç ediyor Ezinç Metal bu ürünleri? Şirketin Genel Müdürü Hakan Alaş, bu sorumuzu şöyle yanıtlıyor: "Ağırlıklı olarak AB üyesi ülkelere ihraç etmekle birlikte, ABD, Ortadoğu ve Afrika ülkelerine de her yıl artan bir ihracatı hacmimiz var." Alaş, "Güneş ışınımı bizim ülkemizde azaldığında başka ülkelerde artıyor. Yenilenebilir enerji kaynaklarından olan güneş enerjisinin çevresel ve ekonomik açıdan önemi de artıyor. Güne-

Başarı Öyküsü

Eziñç, 31 Bin Ton CO₂'ya Karşı

Eziñç'in ürettiği yıllık 400 bin metrekare kolektörün, bir yılda sağladığı çevresel fayda ve tasarruf çok çarpıcı rakamlar ortaya koyuyor.

• 400.000 m² güneş enerjisi panelinin ürettiği enerji 49 bin ton odun tasarrufuna eşit. Bu da 38 bin yetişkin çam ağacının kesilmekten kurtarılması demektir.

• 400.000 m² güneş enerjisi panelinin ürettiği enerji ile 27.500 ton linyit kömürü kullanımı engellenmiş oluyor.

• 400.000 m² güneş enerjisi paneli kullanımı ile 10.000 ton fuel-oil ya da 10.400.000 m³ doğalgaz ya da 7.800.000 m³ LPG (bu da 665.000 adet 12 kilogramlık mutfak tüpü demektir) tasarrufu yapılabiliyor.

• 400.000 m² güneş enerjisi paneli ile 9.300 ton motorin tasarrufuna denk geliyor.

• En önemlisi 400.000 m² güneş enerjisi paneli 31 bin ton karbondioksit salımını önleyerek küresel ısınma konusunda ciddi bir pozitif etki yaratıyor.

şi Batmayan' bu sektörde Eziñç olarak etkinliğimizi korumak adına Ar-Ge çalışmalarına yatırım yapmaya devam ediyoruz" diyor.

2010 ilk çeyreğinde yüzde 12 oranında büyüyerek bu alandaki pazarını daha da genişleten ve 350 çalışana sahip olan Eziñç Metal bu yıl güneş kolektörlerinin tam 3 milyoncu metrekaresini üretmiş. Bu inanılmaz rakam da şirketin, saygın uluslararası sektörel yayınlardan Sun&Wind Energy Dergisi'nin 56 ülkeyi kapsayan araştırmasında dünyanın 5. büyük güneş enerjisi şirketi olmasını sağlamış.

Ama Eziñç'in başarıları bunlarla da sınırlı değil. Şirket, geçtiğimiz aylarda

dünya literatüründe büyük öneme sahip olan ABD Enerji Bakanlığının Energy Star programı çerçevesinde sertifikalandırılmaya da hak kazanmış. Çevre korumaya ve enerji tasarrufuna önem veren ürünlere verilen Energy Star sertifikasını doğal sirkülasyonlu ürünler kategorisinde dünyada ilk alan şirket olmuş. Eziñç, Türkiye'de de bu sertifikayı alan ilk güneş enerjili su ısıtma sistemleri üreticisi olmuş.

Başarının Sırrı: Doğru Pazar Konumlandırması

Peki, bu başarının arkasında ne var? Kayseri'den çıkan bir şirket nasıl dün-

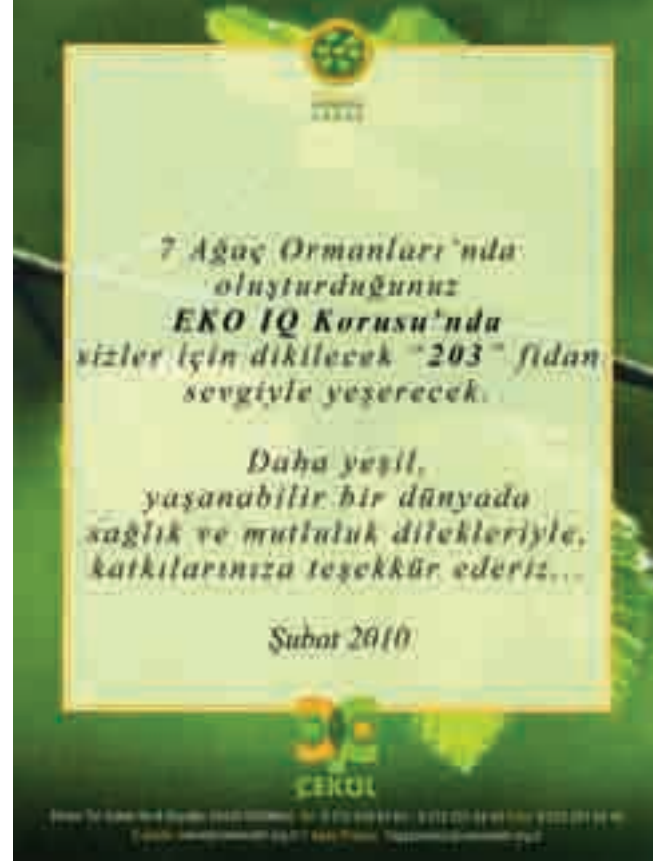
ya liginde başa güreşebiliyor? Şirketin Genel Müdürü Hakan Alaş, öncelikle ürünlerinin dünya pazarında başarılı konumlandırılmasına vurgu yapıyor. “Her ülkede farklı iklim şartları vardır ve bu nedenle aynı ürün farklı ülkelerde başarılı olamıyor. Öncelikle ülkenin şartlarına en uygun olan ürünü belirlemek veya böyle bir ürünü daha önce üretmediyse tasarlayıp üretmek gerekiyor.”

Peki, teknoloji kendilerinin mi? Yoksa transfer mi ediyorlar? Hakan Alaş, “Teknoloji transferi yapma ihtiyacını hissetmiyoruz” diyor, “çünkü yeterli know-how firmamızda mevcut. Bununla birlikte sahip olduğumuz tecrübelerimizi de yeni pazarlara uyguluyoruz.”

Bildiği yolda gerçekten istikrarlı şekilde yürüyen ve düzenli bir büyüme ivmesi yakalayan şirketin bundan sonraki hedefleri ne? Alaş, bu sorumuza da vizyoner bir yanıt veriyor: “Azalan enerji kaynakları ve artan çevre problemleri gezegenimizin en büyük iki derdi. Her ikisinin de çözümü tek kelime ile ‘alternatif enerji.’ Biz dünyanın geleceğine çözüm olan alternatif enerjinin her dalında büyümeye devam etmeyi hedefliyoruz. Kısa ve orta vadeli hedeflerde ise yeni üretim yatırımları ile kapasite artırımını var.”

Eskiden güneş batmayan imparatorluklardan bahsedilirdi. Şimdi ise “Güneşi Hiç Batmayan” sektörlerden ve şirketlerden konuşmaya başlamış durumdayız. Dünya için temiz enerji, insanlık için barış ve refah üreteceğini düşündüğümüz yenilenebilir enerji alanında böylesine önemli başarılarla imza atan bir firmamız olmasından gurur hissetmemek olanaksız. Son söz: Her zaman para kazanılıyordu ama belki insanlık ilk defa, ürettiklerinin para, atık ve çevresel kirlilik dışında, dünya dostu bir şey ürettiğini hissedecek. Kimileri farkında, kimileri değil ama yeni bir tarihsel döneme giriyoruz; sakın şaşırmayın! ○

Her sayı için 203 fidan...

EKOIQ
Korusu 406
Fidana
Ulaştı

Kamuda "İklim İşleri"

Dergimizin Yazı Kurulu üyelerinden, Bahçeşehir Üniversitesi Araştırma Görevlisi Barış Gençer Baykan, Türkiye'deki Yeşil Yakalılarla ilgili araştırmaya imza atan ilk akademisyen. Sizinle bu sayfalarda paylaştığımız son çalışması ise Yeşil Yakalıların Kamudaki durumu üzerine. Türkiye'nin AB'nin çevre müktesebatına hızla uyum sağlayabilmesi için onlara çok ihtiyaç duyacağımızı söylemek sanırım yanlış olmaz.

*Yazı: Barış Gençer BAYKAN,
Araştırma Görevlisi, betam, baris.baykan@bahcesehir.edu.tr*

Uzun yıllar boyunca çevre korumanın, gelişmiş çevre politikalarına sahip olmanın istihdama olumsuz etkileri olacağı ve yatırımları engelleyeceği düşüncesi geniş kesimlerce kabul gördü. Ekonomik ve ekolojik krizin çakıştığı dönemde yaşanan gelişmeler bu düşüncüyü geçersiz kıldı gibi istihdam sorununa da çeşitli yanıtlar geliştirmeye başladı. Özellikle iklim değişikliği ile mücadele ve uyum çerçevesinde yeşil teknolojilere yapılan yatırımların hızla artması ve çevresel mal ve hizmet sektörlerinin büyümesi, bu alanlarda var olan ve yeni yaratılan yeşil işlere ilgiyi artırdı.

UNEP/ILO/UTEC tarafından hazırlanan "Green Jobs: Towards Sustainable

Work in a Low-Carbon World" raporunda "yeşil işler" imalat, tarım, hizmet ve Ar-Ge sektörlerinde insanlığın karşı karşıya olduğu çevresel tehditleri gidermeyi amaçlayan işleri tanımlamak için kullanılıyor. Bu sektörlerde çalışanlar da "yeşil yakalılar" olarak tanımlanıyor. Yeşil yakalıların yoğun olduğu sektörler arasında öncelikle yenilenebilir enerji (rüzgâr, güneş, jeotermal, biyogaz), enerji verimliliği, organik tarım ve yalıtım sektörlerini sayabiliriz. Çevre mühendisleri, çevre danışmanları, ekolojik mimarlar, çevre avukatları, çevre eğitmenleri, çevre koruma ve ekoteknoloji alanında çalışanlar da bu kategoriye giriyor. Somut olarak rüzgâr tribünlerini ve güneş panel-

lerini projelendirenler, üretenler ve yerleştirenler; binaların yalıtımını yapanlar; ekolojik ürün üreticileri yeşil yakalı kabul ediliyor. Türkiye'de toplam 50 bine yakın yeşil yakalı olduğu tahmin ediliyor.

Dünyada, geri dönüşüm, enerji verimliliği, su sanitasyonu ve verimliliği ile sürdürülebilir ulaşımı içeren çevresel ürünlerin ve hizmetlerin toplam hacmi bugün 1000 milyar Avro olarak hesaplanırken bu rakamın 2020 yılında 2200 milyar avroya ulaşması bekleniyor. Avrupa Komisyonu'nun tahminlerine göre Avrupa Birliği'nin ekodüstrisi, yıllık 227 milyar Avro hacmi ve Avrupa Birliği'nin toplam GSMH' sinin yüzde 2,2'si ile Avrupa'nın en büyük

Araştırma

sektörlerinden biri durumunda. Bu endüstri geniş bir şekilde tanımlanmış; Kirlilik kontrolü (çoğunlukla hava kirliliği kontrolü, atık yönetimi ve çevre yönetimi) ve kaynak yönetimi (yenilenebilir enerji tesisleri ve su tedariki) başlıca alanlar arasında.

Komisyona göre eko-endüstri 3,4 milyon tam zamanlı istihdam yaratıyor ki bu hem otomotiv imalat, hem de ilaç sanayindeki istihdamdan daha fazla. Bu rakamlar kamu ve özel sektörlerdeki çalışan sayılarını beraber ele alıyor. OECD ülkelerinde, çevreyle doğrudan ilişkili işler toplam istihdamın (kamu ve özel) yaklaşık yüzde 1 ila 1,5'unu oluşturuyor.

Türkiye'de kamuda çalışan yeşil yakalılar Türkiye'de özel sektörde ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlarda doğrudan çevre faaliyetlerinde istihdam edilenleri, yani yeşil yakalı olarak adlandırabileceğimiz çalışanların sayısını tam

olarak bilemesek de, kamu kurum ve kuruluşlarındaki çevresel istihdam ile ilgili veriler 1997 yılından itibaren yıllık olarak derleniyor. Bu verinin oluşturulmasında UN-ECE ve EUROSTAT tarafından Mart 1994'te hazırlanan Çevre Koruma Faaliyetlerinin Sınıflandırılması (Classification of Environmental Protection Activities - CEPA) kriteri kullanılıyor. Çevresel İstihdam ve Harcamalar Envanterinde kamu kurum ve kuruluşlarının çevresel faaliyet konuları şöyle sıralanıyor: Dış ortam havasını ve iklimi koruma, içme ve kullanma suyu, atıksu yönetimi, atık yönetimi, toprağın yeraltı ve yüzey sularının korunması ve iyileştirilmesi, gürültü ve vibrasyonun azaltılması, biyolojik çeşitliliğin ve peyzajın korunması, radyasyona karşı koruma (dış güvenlik ha-

riç), enerji, araştırma ve geliştirme ve diğer çevre koruma faaliyetleri.

Çevresel İstihdam Büyüyecek mi?

TÜİK tarafından açıklanan son verilere göre 2008 yılında kamu kurum ve kuruluşlarında çevresel faaliyetlerde istihdam edilen çalışan sayısı 7557. Bu personelin yüzde 67'si sadece çevresel faaliyetlerle ilgili işlerde çalışırken, yüzde 33'ü diğer faaliyetlerin yanı sıra çevresel faaliyetleri de yürütüyor. Çevresel faaliyetlerde çalışan personelin yüzde 65'i yüksekökol ve üzeri, yüzde

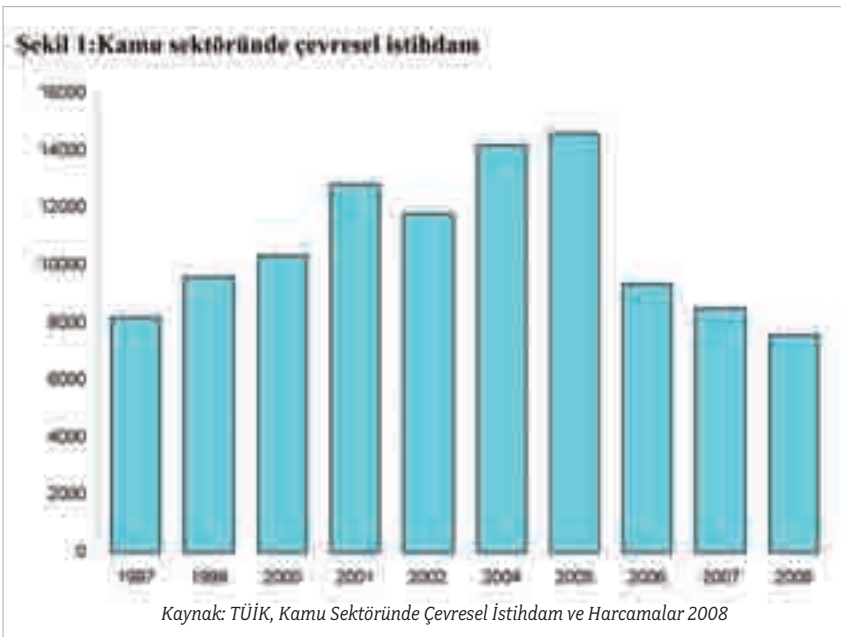
22'si lise ve dengi okul mezunu. Bu personelin yüzde 75'i erkek ve yüzde 25'i kadın. 1997'den beri sürekli artan personel, 2005 yılında 14 bin beş yüz kişiye ulaşmış ama son yıllarda yarı yarıya azalmış. Bu azalışın nedenleri arasında 2005 yılında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılması ve yürüttüğü hizmetlerin il Özel İdarele-

rine devri ve 2007 yılında Tarım Bakanlığı İl Müdürlüklerinde çalışanların sayılmaması bulunuyor. 2008 yılına yansıyan azalışta rol oynayan faktörler arasında il Özel İdarelerinin o yıl içinde KÖYDES (Köy Altyapısını Destekleme) projesi yapmamış olması ve kamu kurumlarının dönemsel ihtiyaçlarına göre çevresel istihdamın azalıp artması var. Sağlıklı bir çevrede yaşamının altyapı koşullarının sağlanması, iklim değişikliğinin etkilerinin araştırılması, seragazi emisyonlarının azaltılması ve temiz ve yenilenebilir enerjilerin geliştirilmesi ve yaygın kullanımının sağlanması için kamu kurum ve kuruluşlarındaki çevresel istihdamın artması gerekiyor.

Devletlerin gelişmişlik düzeyleri,

Türkiye'nin, AB çevre müktesebatını etkin bir biçimde uygulayabilmesi için mutlaka ilave personelin istihdam edilmesi gerekiyor.

RÜZGARIN DA BAŞKENTİ İSTANBUL

İstanbul, 15-17 Haziran 2010 tarihlerinde, rüzgar enerjisi alanının en önde gelen etkinliğine ev sahipliği yapıyor.

5 kıtada, 90 ülkede temsil edilen Dünya Rüzgar Enerjisi Birliği WWEA, her yıl farklı bir kıtada ve şehirde düzenlediği bu Konferansı 2010 yılında Avrupa Yenilenebilir Enerjiler Birliği EURASOLAR'ın Türkiye bölümü ile birlikte İstanbul'da gerçekleştirecek.

Tüm dünya ülkelerinden ve Türkiyeden katılacak çok sayıda araştırmacı, akademisyen, kamu yöneticileri, yerel yöneticiler, sanayici, üretici, imalatçı, hizmet kuruluşları, medya, öğrenciler ve sivil toplum kuruluşları, rüzgar enerjisinde teknolojilerin, yeniliklerin, çözümlerin yanı sıra vizyonların, stratejilerin, politikaların ve uygulamaların paylaşılacağı Haliç Kongre Merkez'inde bir araya gelecekler.

Rüzgar potansiyeli son derece yüksek olan Türkiye'de yakın geleceğin enerji politikaları şekillenirken, bu Konferans ufuk açıcı olacaktır.

Konferansın ana konusu, büyük kapasitelerdeki rüzgar enerjisinin mevcut şebeke altyapısına nasıl entegre edilebileceği ve şebeke kapasitelerini ayarlamak olacak.

Siz de rüzgar enerjisinin rüzgarına kapılmaya hazırsanız lütfen web sitemizi ziyaret edin. E. Dünya Rüzgar Enerjisi Konferansı ve Yenilenebilir Enerji Sergisi hakkında ayrıntılı bilgiye ulaşın.

www.wwec2010.com

**RÜZGAR ENERJİSİNİN
BÜYÜK ÖLÇEKLERE
ENTEGRASYONU**

Araştırma

Tablo 1: Çevresel İstihdam ve Payları

Yıl	Ülke	Çevresel İstihdam	Çevre/Kamu İstihdamı	Çevre/Toplam İstihdam
1999	Fransa	149.000	%2	%0,6
2003	Hollanda	38.000	%2	%0,4
1998	İspanya	43.000	%1	%0,3
1999	İsveç	13.500	%1	%0,3
2005	Türkiye	14.594	%0,4	%0,06

Kaynak: Analysis of the EU Eco-Industries, their Employment and Export Potential (2002), TÜİK, ILO, OECD Environmental Performance Reviews 2003.

ekonomik ve organizasyonel yapıları arasındaki farklılıklar yüzünden Türkiye’de kamu sektöründeki çevresel istihdamı diğer ülkelerinki ile karşılaştırmak çok anlamlı olmasa da fikir vermesi açısından bazı Avrupa ülkelerinin çevresel istihdamın kamudaki ve toplam istihdam içindeki payından bahsetmek yerinde olabilir.

Bu noktada belirtmek gerekir ki AB üye ülkelerinin tümüne yayılmış, kamu sektörüne ait güncel bir çevresel istihdam verisi derlenmiş durumda değil. Söz konusu ülkelerde kamuda çevresel istihdam, hava kirliliği kontrolü, atık su yönetimi, su tedariki, doğa koruma ve yenilenebilir enerjiler başlıkları altında toplanmış. Türkiye’deki kamuda çevresel faaliyetlerde çalışanların hangi sektörlerde bulduklarını tespit edebilmek mümkün olmuyor çünkü bu personel çoğunlukla birden çok çevresel konuyla ilgili olarak çalışıyor.

Çevre Müktesebatına Uyum ve Çevresel İstihdam

Bu çerçevede önemli bir dinamik olarak da AB ile yürütülen müzakerelerde Çevre faslının açılmasını sayabiliriz. Türkiye’nin, AB çevre müktesebatını etkin bir biçimde uygulayabilmesi için tüm düzeylerde idari yapıların kapasitelerinin kuvvetlendirilmesi, iç yapının uyarlanması ve ilave personelin istihdam edilmesi gerekiyor. Türkiye ile aynı zamanda katılım müzakerelerine

başlayan Hırvatistan’ın, AB çevre müktesebatını uygulamak için hazırladığı Eylem Planında, 2009 itibarıyla yetkili ulusal bakanlıklar kadrolarının (2006 ile karşılaştırıldığında) yüzde 58, diğer ilgili kurumlar yüzde 23, denetim hizmetleri yüzde 29, illere yerleştirilen yeni örgütsel birimlerin yüzde 68 oranında artırılacağı belirtiliyordu.

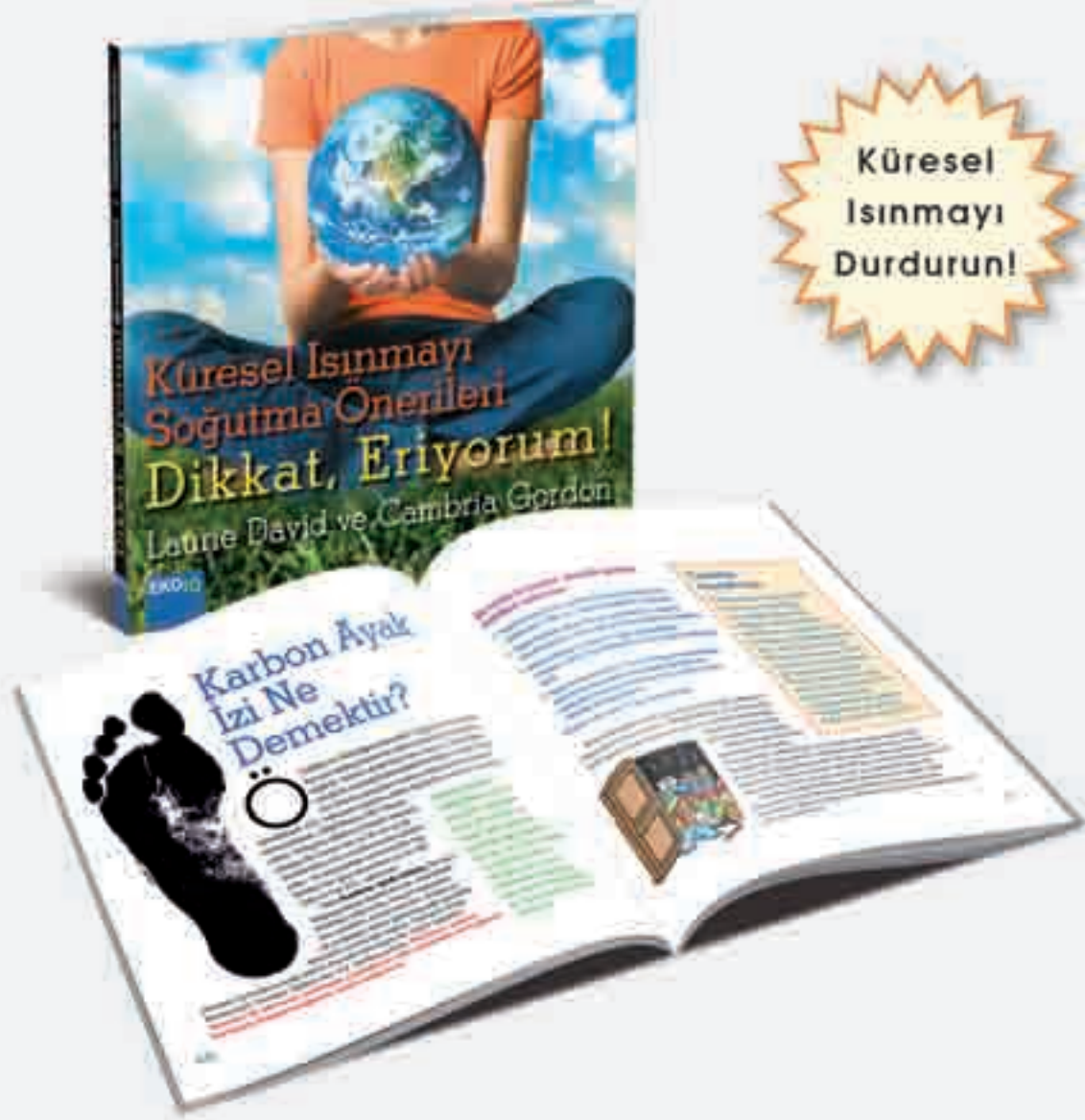
Türkiye bu çapta bir kadro artışı açıklamasa da son gelişmeler, Çevre ve Orman Bakanlığının ilave istihdam yaratacağını gösteriyor. Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu, AB ile müzakerelerde çevre faslının 21 Aralık 2009’da açılması nedeniyle Çevre Bakanlığında bir reorganizasyona gidileceğini ve Çevre İdaresi Başkanlığı kurulacağını açıkladı. Bu doğrultuda 800 kişinin işe alınacağı ve bu personelin denetim, ölçüm ve ruhsatlandırma gibi konularda görev yapacağı belirtildi.

Diğer yandan 2008 yılının sonunda Türkiye’de de etkileri görülmeye başlayan küresel ekonomik krizin etkilerini

hafifletmek için, hükümet tarafından açıklanan önlemler arasında açıklanan istihdam paketi çerçevesinde 120 bin kişinin, ağaçlandırma, erozyon kontrolü çevre düzenlemesi gibi işlerde istihdamı hedefleniyordu fakat bu konuda herhangi bir adım atılmadı. Yeşil işlerden iklim işlerine etkin çevre politikalarının, doğayı korumanın ve doğal kaynakları sürdürülebilir şekilde kullanmanın istihdamı ve yatırımları olumsuz etkilemeyebileceği, aksine çevre teknolojilerine yatırımı özendirerek ve çevresel mal ve hizmetleri artırarak istihdam yaratabileceği görüldü.

“İklim İşleri” Gündeme Gelebilir

Doğrudan çevre ile ilgili sektörlerde çalışanlar son yıllarda sayıca arttılar ve “yeşil yakalılar” gibi yeni tanımlamalara konu oldular. Türkiye’de istihdamın -kamu dışında- ne kadarının doğrudan çevre ile ilgili olduğu henüz hesaplanmış değil. 1997 yılından bu yana derlenen kamu kurum ve kuruluşlarında çevresel istihdam rakamlarında, kurumlarındaki reorganizasyona bağlı olarak bir azalma göze çarpıyor. Buna karşın AB ile yürütülen müzakerelerde “Çevre” faslının açılmasıyla idari kapasitenin artırılması ve ilave personel istihdam edilmesi öngörülüyor. Çevre teknolojilerinin gelişmesi ve yatırımların artması da çevresel istihdamı artıracak faktörler arasında sayılabilir. Kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra çevresel mal ve hizmet üreten özel sektörde, üniversitelerde, kâr amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşlarındaki çevresel istihdamın verilerinin bir bütün olarak derlenmesi bu alanda daha sağlıklı ve detaylı bir inceleme yapılmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca Türkiye, Kopenhag Mutabakatına taraf olup, iklim değişikliği ile mücadele ve uyum çerçevesinde ciddi adımlar atacaksa “iklim işleri” de gündeme gelecektir. ○

Gezegendeki genç, yaşlı herkesin oynayacağı bir rol var. Bu kitabı okuyarak ve başkalarının da okumasını sağlayarak siz de çözümün bir parçası olabilirsiniz.

Tartışma

“Kurulacak Santrallerin Sertifikaları Bile Yok”

“Nükleer Destan” isimli kitabıyla önemli uyarılarda bulunan nükleer fizik Profesörü Hayrettin Kılıç’la yeniden gündeme gelen nükleer santralleri konuştuk.

*Röportaj: Balkan TALU
Fotoğraflar: Volkan MERT*

Tartışma

İlk olarak Sinop ve Mersin’de kurulması planlanan santrallerin niteliği hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?

Akkuyu’ya yapılacak olan santral Ruslar tarafından geliştirilmiş olan WER 1400 üçüncü nesil bir santral. Bu santral hiçbir Batı ülkesinden herhangi bir sertifika almış değil. Rus nükleer endüstrisi Türkiye ve Bulgaristan üzerinden batıya açılmak istiyor. Bulgaristan’daki Belene nükleer tesislerinde aynı santralin WER 1000 modelini geliştirmek istediler ama 1984’te yaşanan büyük ekonomik, teknolojik skandallardan sonra bu projeden vazgeçildi. Bulgaristan AB üyesi olduktan sonra bu projeye uzun süre ara verildi. 1990’ların sonunda Bulgaristan tekrar nükleer kapasitesini arttırmaya karar verdi. Belene bölgesinde kurulacak dört reaktör için ihale açıldı. Son anda Avrupa şirketleri ihaleden çekildi ve santralleri Rusların yapmasına karar verildi. Finansmanın da yüzde 50’si Alman RWE tarafından sağlanacaktı ama WER 1200 ve WER 1400 santralleri, Avrupa Birliği’nden sertifika alamadı ve ihale, AB Enerji Komisyonu tarafından iptal ettirildi. Almanlar da projeden çekildi.

Bulgaristan’daki proje iptal edilince bu santralin Akkuyu’da yapılması gündeme geldi. Yine Bulgaristan’dakine benzer bir ihale süreci işledi. Batı şirketleri ihaleden çekildi ve Ruslar gene tek kaldı. Rusya, anahtar teslimi kilowatt-saat başına 21,3 cent gibi bir fiyat verdi. Bu fiyatla yapılacak santral dünyanın en pahalı santrallerinden biri olacaktı. Sonradan fiyat 15 cente kadar düştü; aradaki fark bir reaktör inşasına bedeldi. TMMOB ve Çevre Hukuku Derneği tarafından açılan dava sonucu ihale usulsüz yapıldığı gerekçesiyle iptal edildi.

Peki, Sinop’taki santral...

Sinop’a gelince... Santral kurma fikri-

“Yeni nesil santrallerde nükleer reaksiyon prensiplerinde bir değişiklik yok, yani ‘yeni nesil bir nükleer zincirleme reaksiyonu’ icat edilmiş değil”

nin nereden çıktığını anlayabilmek için dört-beş yıl öncesine gitmek gerekiyor. Dört beş yıl önce Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Umman, Kuveyt ve Bahreyn, Körfez İşbirliği Konseyi (The Gulf Cooperation Council) adıyla bir ortaklık kurdular. Bu konsorsiyumun başına da Dubai şeyhi Halife Bin Ziyad El Nahayan getirildi.

Dubai’nin açtığı ihalede, Güney Kore şirketi KEPCO, Batı şirketlerinin verdiği fiyatı 16 milyar dolar kırarak santrali yapmaya hak kazandı. El Nahayan ile Güney Kore Cumhurbaşkanı Le Myung arasında imzalanan nükleer teknoloji transferi anlaşmasına göre, KEPCO, 2010 yılında yapımına başla-

mak üzere dört adet APR-1400 tipi reaktörleri içeren santralin yapımını 20,4 milyar dolar karşılığında üstlendi. KEPCO ayrıca santralin işletmesinden elde edilecek kârdan da 20 milyar dolar daha alacaktı. Böylece Güney Kore tarihinin en kârlı yatırımlarından biri için ilk anlaşma imzalandı. Fakat aradan bir sene geçmesine karşın, santralin Dubai’de nerede kurulacağı hâlâ belli değil. Petrol ve doğalgaz zenginliği Dubai’nin nükleer santral yapma sebebi ise Sünni İslam ülkelerinin Şii İran’ın nükleer silahlanma emellerinden rahatsız olmaları. Bu yüzden Sünni bir ülkeye nükleer tesis kurularak İran dengelenmek isteniyor.

Ancak Dubai'de santralin kurulacağı uygun bir yer bulunmadığı, hem de İran'ın muhtemel bir askeri müdahalesi karşısında az mesafe bulunduğu için arka planda iki aday daha tutuluyordu: Türkiye ve Mısır. Sonunda Dubai'nin bir kardeş santralının Sinop'ta kurulmasına karar verildi ve Güney Kore hükümetinin bir kuruluşu olan KEPCO şirketi ile geçen ay devletlerarası yapılan bir protokol ile ilk adım atılmış oldu.

Birçok uzman üçüncü nesil nükleer santrallerin artık Three Mile Island ya da Çernobil'de olduğu gibi ölümcül nükleer kazalara sebebiyet vermeyeceğini söylüyor. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Nükleer karteller, bilimsel gerçekleri söylemiyorlar. Yeni nesil santrallerde nükleer reaksiyon prensiplerinde bir değişiklik yok, yani "yeni nesil bir nükleer zincirleme reaksiyonu" icat edilmiş değil. Ayrıca, nükleer santrallerin bütün mekanizmalarının sadece yüzde 10'u nükleer fizikle alakalıdır. Günümüzde reaktörlerin yeni nesil sayılma sebebi diğer mühendislik dallarında (elektrik, makine, inşaat, me-

talürji, kimya vs) meydana gelen değişikliklerdir. Örneğin son yüzyılda yaşanan gelişmelerden sonra ekolojik kıstaslar da göz önünde bulundurulmaya başlandı. Santrallerin operasyon ve yönetimine dair birçok uygulama dijitalleşti. Birçok yeni acil soğutma sistemi geliştirildi. Fakat bu sistemlerin birçoğu hâlâ simülasyon aşamasında. Sinop'ta kurulacak olan APR-1400 tipi reaktörün dünyada hiç bir yerde bir örneği yok. Sadece Güney Kore'de halen devam eden iki inşaat var. İki sene sonra bitmesi düşünülüyor. Bir santralin diğerinden yüz kat daha güvenli olduğunu söylemek bilgisayar ortamında kolay ama pratik uygulamaya geçilmeden böyle öngörüler yapılamaz. Rusya'nın Akkuyu'ya kurmak istediği santral de hâlâ simülasyon aşamasında.

Nükleer santraller fosil yakıtlarla çalışmadığı için CO2 salımını azaltıp küresel ısınma sorununa da çare olarak gösteriliyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Gerçekte nükleer çevrim denen süreç uranyum madeninin çıkarılması aşamasında başlar ve bu süreçte atmosfere

Nükleer Çevrimdeki Karbon Salımları

- **Madenin çıkarılması:** Bu işlem sırasında atmosfere 3 bin 559 ton karbondioksit salınıyor. Bu işlemler için 10-12 gigawatt/saat (dizel ve doğalgaz karşılığı) enerji harcanıyor.
- **Öğütme:** Bu işlemler sırasında 5 bin 766 ton karbondioksit salınıyor ve 16,5 gigawatt/saat enerji gerekiyor.
- **İşleme ve çevirme:** Bu işlemler sırasında çevreye 24 bin 636 ton karbondioksit salınıyor ve 83,8 gigawatt/saat enerji gerekiyor.
- **Zenginleştirme:** Bu süreçte 256 bin 443 ton karbondioksit atmosfere salınıyor ve 289 gigawatt/saat enerji gerekiyor.
- **Yakıt üretme:** Bu işlem sırasında 11 bin 259 ton karbondioksit çıkıyor ve 7 bin 642 gigawatt/saatlik bir enerji gerekiyor.
- **Reaktör:** Bu aşamada, düzensiz olarak devreye sokulup, devreden çıkarılan yedek dizel jeneratörlerin çıkardığı karbondioksit miktarı hesaplanmıyor.
- **Soğutma havuzları:** Atık haline gelen yakıt çubuklarının korunduğu havuzların soğutulması için gereken enerji ve karbondioksit miktarları da hesaplanmıyor.
- **Yakıtların yeniden işlenmesi:** Bu işlem sırasında 125 bin 260 ton karbondioksit çevreye salınıyor ve 300 gigawatt/saat enerji gerekiyor.
- **Atıkların çevreden yalıtılması:** Bunun yapılması için yürütülen projelerde harcanan enerji ve bu süreçte çıkan karbondioksit miktarı da henüz tahmin bile edilemiyor.
- **Kazalar:** Bugüne kadar meydana gelen kazalar sırasında harcanan enerji ve ortaya çıkan karbondioksit miktarı da hesaplanamıyor.
- **Askeri ve sivil nükleer tesislerin sökümü ve yalıtımı:** Bu işlemler için harcanması gereken enerji, fiyat ve karbondioksit miktarının hesaplanması, mevcut tahminlerin bile çok üzerinde.

Tartışma

“Nükleer enerji, yıllardır en temiz kaynak olarak pazarlandı. Nükleer çevrimin madenden başlayarak radyoaktif atıkların doğadan izole edilmesine kadarki her aşamasında ortaya karbondioksit çıkmıyormuş gibi gösterildi”

re binlerce ton karbon salımı yapılır. Ayrıca, çok yakın zamana kadar nükleer santrallerin inşaat envanteri çıkarılamamıştı. Bu envanter artık elimizde var. Dolayısıyla hammaddenin işleme sürecinin dışında sadece inşaat aşamasında 300-400 milyon ton (bu oran bazı ülkelerde 800 milyon tona kadar çıkabiliyor) karbondioksit salımı yapıldığını biliyoruz.

Yeni teknolojiler ortaya çıkan atık miktarlarını azaltmıyor mu?

Hayır, tam tersine atık miktarı artıyor. Soğuk savaş sırasında kurulan askeri ve sivil ikinci nesil santralleri işletmek için 20 ton yakıt yeterliyken, elektrik üretimi için kurulan yeni nesil santrallerde ihtiyaç duyulan yakıt miktarı 30-35 tona kadar çıkıyor. Böylece nükleer çevrim zincirinin her aşamasında çevreye daha çok sera gazları salınıyor ve radyoaktif atık atılıyor.

Peki, Al Gore, James Lovelock ve James Hansen gibi çevreye duyarlı saygın isimlerin, nükleer santralleri çözümün bir parçası olarak görmelerine ne diyorsunuz?

Nükleer enerji, yıllardır en temiz kaynak olarak pazarlandı. Nükleer çevrimin madenden başlayarak radyoaktif atıkların doğadan izole edilmesine kadar her aşamada ortaya karbondioksit çıkmıyormuş gibi gösterildi. Hatta düşen reaktör satışlarını düzeltmek umuduyla, nükleer endüstrisi tarafından uluslararası iklim değişikliği görüşmelerinde karbondioksit azaltılmasına çare olarak gösterildi. Oysa, Kyoto sürecinde nükleer enerji, Temiz Kalkınma Mekanizmaları (Clean Development Mechanism) arasına kabul edilmedi.

Almanya'daki WISE araştırma kurumunun yaptığı analiz hesaplamalarına göre, nükleer çevrimin tüm aşamalarında atmosfere her reaktörden bir

yılda salınan karbondioksit miktarı 380 milyon tonun çok üzerinde bulunuyor. Bu miktarı bugün dünyada çalışan 443 sivil nükleer reaktörle çarparsak her sene atmosfere 1,68 milyar ton karbondioksit çıktığını görüyoruz.

Son yirmi yılda, iklim değişikliği tartışmalarıyla nükleer lobiler dünyadaki nükleer enerji sanayisini tekrar canlandırmak için harekete geçtiler. Uluslararası Atom Enerji Ajansının da desteğini alarak önümüzdeki elli yıl içinde 2000'e yakın fosil yakıt santralini söküp yerine 700 nükleer santral kurarak küresel ısınmayı azaltabileceklerini savunuyor. Bu rakamlar tamamen gerçekdışı çünkü bu iki haftada bir nükleer santral yapılması anlamına geliyor. Haydi diyelim böyle bir mucize gerçekleşti ancak dünyadaki toplam 14,5 milyon tonluk uranyum rezervlerinin sadece 3,5 milyon tonu kullanılabilir durumda. Bu durumda kurulacak mevcut 400 santrale ek olarak 700 santral daha kurulursa bu tesisler 50 yıl yerine 25 yıl işletilebilecek. Mevcut durumda ortaya çıkan atıkları koyacak yerimiz yokken var olan santral sayısı ikiye katlanınca "bu atıkları ne yapacağız?" sorusunun cevabı ise ortada yok.

Ayrıca, küresel ısınmanın kaynağı olan gazlar arasında karbondioksit ve metandan sonra üçüncü sırada nükleer santrallerin soğutma küllerinden atmosfere karışan milyarlarca ton su buharı var. Genel olarak elektrik santrallerinin atmosferdeki karbon salımına yaptığı katkı sadece yüzde 10. Geri kalan yüzde 90'ın sebebi ulaşım, yerleşim ve sanayi. Dolayısıyla nükleer santrallerin ne ekonomik, ne de çevreyle ilgili olarak hiçbir getirisi yok. Size pek fazla bilinmeyen bir şey daha söyleyeyim: Sinop ve Akkuyu'da kurulacak santraller bölgedeki deniz yaşantısını da çok olumsuz etkileyecek.

Hayrettin Kılıç Kimdir?

Kars'ın Sankamış ilçesinde doğan Prof. Dr. Hayrettin Kılıç İstanbul Üniversitesi Fizik Bölümünü bitirdi. Kılıç, doktora tezini plazma fiziğinin kurucularından Winston Bostik'in danışmanlığında yazdı. Yale Üniversitesinin Uygulamalı Fizik Bölümüne ve Stanford Üniversitesinin SSRL Ulusal Laboratuvarına araştırmacı olarak girdi. Akademik kariyerine İtalya'nın Ferrera Üniversitesinde devam eden Kılıç "Eylemsiz Koruma Füzyonu Teorisi"nin kurucusu Profesör George Linenheart'ın başkanlığında yürütülen "Plasmaliners" projesinin deneysel tasarımcısı ve sorumlusu olarak çalıştı. Prof. Dr. Kılıç ABD'nin New Jersey eyaletinde kurduğu "Green Think Tank Of Turunch Foundation"da enerji ve çevre konusunda çalışıyor. Uluslararası yardım kurulu Mavi Hilal Vakfının Türkiye temsilcisi ve BM'DE NGO/DPI danışmanlığı da yapan Kılıç aynı zamanda, Avrupa Akdeniz Yerel ve Bölgesel İşbirliği Komitesi (COPPEM) ile Aydın Üniversitesi Bilim Kurulundaki görevine devam ediyor.

Nasıl olacak bu?

Akkuyu ve Sinop'ta kurulacak 4000 megawattlık santralleri soğutmak için bir günde sirküle edilecek suyun miktarı 1-2 milyar litreyi buluyor. Kaliforniya eyaleti tarafından Mart 2008'de hazırlanan resmi raporda örnek teşkil eden iki santral var. İlk santral olan Diablo Canyon santralinde her yıl soğutma sisteminde sirküle edilen deniz suyundaki 5 milyar larva haşlanıyor. Dört üniteli San Onfere santralinin iki ünitesinde haşlanan larva miktarı ise 3,5 milyar. Kaliforniya kıyılarında bu şekilde toplam 6 milyar larva haşlanıyor. Yine aynı biçimde soğutma sistemine takılıp ölen balık miktarı 1 milyon 320 bin. Karadeniz ve Akdeniz'de kurulması düşünülen santraller Kaliforniya'dakilerden iki kat daha büyük. Bu verilere göre on yılda bölgedeki deniz hayatı tamamen biter. ○

Tartışma

Prof. Dr. Osman Kemal Kadiroğlu:

***“Nükleer Santraller Arası
Güzellik Yarışması Olur mu?”***

Nükleer enerjinin, temiz ve yenilenebilir bir kaynak olup olmadığı konusunda dünyada sıkı bir tartışma var. Hacettepe Üniversitesi Nükleer Enerji Mühendisliği Bölümü eski başkanı Prof Dr. Osman Kemal Kadiroğlu'nun yanıtı bu konuda net ama "Nükleer enerjinin araba satın alır gibi alınmayacağını" da ısrarla vurguluyor ve uyarıyor: "Ülkemize büyük bir kazık atılıyor."

Tartışma

Sinop ve Akkuyu'ya yapılması düşünölen santraller için genel bir değeren-dirmenizi alabilir miyiz?

Bir nükleer santralin yapılabilmesi için öncelikle yer lisansının alınması gerekir. Akkuyu TAEK (Türkiye Atom Enerjisi Kurumu) tarafından lisanslanmış bir yerdir ama Sinop henüz lisanslanmamıştır. Öncelikle Sinop'un yer lisansının alınması gereklidir.

Yer lisansı, santral kurulacak bölgenin jeolojik, iklim, nüfus, canlı dağılımı açısından uzun süren deneysel verileri toplanılarak, hesaplar yapılarak, risk analizleri ile tehlike seviyesini en aza çekecek alternatifler arasında en iyisine verilir. Akkuyu'da uzun yıllar ölçümler yapılmış, rüzgâr, deniz akıntıları, flora ve faunası incelenmiş, jeolojisi çok iyi araştırılmış ve dört taneye kadar nükleer santral yapılabileceği yerli ve yabancı uzmanlarca kabul edilmiş bir yerdir. Yer lisansı vardır. Tabii bu lisans en az yarım asra yaklaşmaktadır. Soru, acaba bu denli gecikme ile lisansın geçerli olup olmadığıdır. Geçen zaman içinde sadece nüfus dağılımında değişiklikler olmuştur. Kanımca yeniden bu konu incelenerek lisans güncelleştirilebilir. Özet olarak

“Yeni veya ‘eski’ tüm nükleer santraller küresel ısınmaya karşı en önemli çaredir. Nükleer santrallerin çalışmaları sırasında çevreye hiçbir tehlikeli gaz ve sıvı çıkmaz”

“Almaya Kalktığımız Nükleer Santral Çalışmaz”

Türkiye konulara hiç hâkim olmayan bir bakanın ortaya attığı ve çalışmayacağı daha ilk günden belli olan bir modelle nükleer santral almaya kalktı.

Siyasilerimizin teknoloji cahili olmaları ülkemiz için büyük bir kayıptır. “İsteyen istediği nükleer santrali kurar” denildi. Altı farklı ülkeden sekiz farklı santral tipi teklifi gelebilirdi. Henüz Türkiye hangi nükleer teknolojinin kendisine uygun olduğunu saptamış değildir (Nedenini anlamak için “Devrim Arabaları” filmini izleyin.) Ülkede nükleer konularda eğitim almış gruplar oturup hangi tipin ülke çıkarlarına daha yararlı olduğuna

uzun araştırmalar, tartışmalar ve yazılan ciitler dolusu raporlardan sonra saptanır ve siyasi otorite bu yönde hareket ederek bir teknoloji ve bir ülke ile pazarlığa girip en iyi koşullarda teknoloji transferi için başlangıcı yapar. Ama ne yazık ki bizde nükleer santral tipi seçimlerine rüşvet ve siyasi dayatmacılık karışmaktadır. Türkiye dünyada Atom Enerjisi Komisyonunu kuran ilk ülkelerden biridir. 1956 yılında bu işe başlamıştır ama halen ortada bir şey yoktur, olmayacağı da ortadadır (bkz. Özemre'nin “Ah Şu ‘Atomdan’ Neler Çektim” adlı kitabı).

Akkuyu lisanslı bir bölgedir.

Sinop için aynı şeyler söylenemez. Lisans başvurusu nükleer santrali kuracak kuruluş tarafından hazırlanır ve TAEK'e sunulur. Gerekli incelemeler yapıldıktan sonra lisans verilir veya ret edilir. Bildiğim kadarıyla TAEK'de bir grup Sinop için lisans hazırlığındadır. Kanımca bu “çıkarcı çatışması” (Conflict of Interest) olarak görülmektedir. Lisans veren kuruluş lisans hazırlamaz. Ayrıca Akkuyu'da yapılan lisans çalışmaları -ki Türkiye bu konuda edindiği bilgi birikimini UAEA (Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı) aracılığı ile geliştirmekte olan ülkelerle paylaşmıştır- göz önüne alınırsa Sinop için yıllarca sürecek bir çalışma gereklidir. Bu nedenle şu anda Türkiye'de bir tek yere nükleer santral yapılabilir: Akkuyu. Tabii öncelikle eski lisans bir şekilde yenilenmelidir.

Ancak Akkuyu'da santral kurulacak yerin fay hattına çok yakın olduğu söyleniyor.

Nükleer santraller her yere kurulabi-

lır. Çöle, deprem bölgesine, deniz veya nehir kıyısına. Japonya ve Kaliforniya gibi sismik yönden çok hareketli olan yerlerde yıllardır nükleer santraller sorunsuz çalışmaktadır. Yer seçiminde aranan özelliklerden biri santralin mümkün olduğunca ucuza kurulabilmesidir. Deprem bölgesinde kurulacak yapıların daha dayanıklı olması maliyeti biraz artırır. Deprem olasılığı çok daha az olan ve olası depremlerin şiddetinin az olduğu bilinen bölgeler öncelik kazanır. Ülkemizde Akkuyu bölgesi, Sinop ve Trakya'nın kuzeyi en az deprem yaşanan yerlerdir.

Bir diğer neden de taşıma ve soğutma sorunlarıdır. Nükleer santrallerde büyük ve ağır parçalar vardır. 300 ton civarındaki bu tür parçaların deniz yoluyla taşınması hem kolay hem daha ucuzdur. Nükleer santraller yapıları gereği ürettikleri ısının yaklaşık üçte ikisini atmosfere vermek zorundadırlar. Tüm ısı makinelerinde bu vardır,

en verimli ısı makinesi bile ürettiği ısının yarıdan fazlasını çevreye vermek zorundadır. Güçleri çok yüksek olan nükleer santrallerin (1350MWe – 4000MWısıl) çevreye atmak zorunda olduğu ısıyı çekebilmek için büyük su kaynaklarına gereksinimi vardır. Deniz, göl ve akarsu kenarları yer seçiminde öncelik alır. Eğer başka olanak yoksa büyük soğutma kuleleri yapmak gerekir.

Yukarıda verilen bilgiler ışında Akkuyu uygun bir yerdir. Akkuyu bölgesinde hiçbir aktif fay hattı yoktur. Sık sık cehalet ve art niyetle sözü edilen Ecemiş fay hattı çok uzakta ve hareketsiz bir fay hattıdır. Akkuyu'nun jeolojisi çok iyi incelenmiştir.

Yeni nesil santrallerin küresel ısınma sorununa çare olduğu iddia ediyor. Yeni nükleer teknolojilerin avantajları nelerdir?

Yeni veya "eski" tüm nükleer santraller küresel ısınmaya karşı en önemli

"Şu anda Türkiye'de bir tek yere nükleer santral yapılabilir: Akkuyu. Tabii öncelikle eski lisans bir şekilde yenilenmelidir"

"Otomobil Alır Gibi Nükleer Teknoloji Alınmaz"

Şu anda dünyada ticari olan iki tip nükleer santral vardır: CANDU ve Hafif Su Teknolojisi (HST). CANDU, Kanada ve Kore tarafından pazarlanmaktadır. HTS ise "Basıncılı Su" ve "Kaynar Su" tipleri olmak üzere ABD, Fransa, Japonya, Kore, Çin, Rusya tarafından pazarlanmaktadır. Her iki teknoloji de birbirinden çok farklıdır. Bazı ülkeler, örneğin Kore, her iki teknolojiyi de başarı ile kullanmaktadır. CANDU teknolojisi ile Hafif Su teknolojisi aralarında büyük farklılıklar gösterirken Basıncılı Su ve Kaynar Su teknolojileri daha az ama bariz farklılıklar göstermektedir. Seçilen bir nükleer santral tipi bir ülkenin mali, hammadde, teknolojik kaynaklarını bağlar. Çok az ülke birden fazla nükleer santral tipi ile çalışmaktadır. En basiti lisanslamada ortaya çıkar. Bir ülke kendi toprakları üzerine kurulacak bir nükleer santralin güvenli çalışacağına emin olmak için tüm santralin hesaplarını uzmanlarına incelettirir. Bir nükleer santral bir milyondan fazla parçası olan karmaşık bir tesistir. İnceleme yapacak teknik grubun hem nükleer teknolojiyi hem de özeld sözü edilen santral tipinin ayrıntılarını iyi bilmesi gerekir. Bir örnek verecek olursak dünyanın en eski, büyük ve önemli lisanslama kuruluşu ABD'nin NRC'sinde yaklaşık 5 bin kişi çalışmaktadır. NRC'nin yardım alabileceği sayısız üniversite ve laboratuvar vardır. Buna rağmen NRC sadece Hafif Su teknolojisini lisanslamaktadır. Komşuları Kanada'nın yaptığı CANDU reaktörleri ABD'de lisanslanmadığı için ABD'de kurulamamaktadır.

Tartışma

“Her Şeyden Önce Ortada Bir İhale Yok”

Dünyanın neresinde olursa olsun bir nükleer santralin elektrik üretim maliyeti yaklaşık 0.03-0.05 Dolar/kWh civarındadır. Fiyat faiz hadleri ile çok ilgilidir. Santral yapılırken kullanılan kredinin faizi fiyatı belirlemede en önemli faktördür. Ortalama olarak bu sayı 4 ABD centi civarındadır. Eğer çok iyi bir kredi paketi bulunmuşsa fiyat daha aşağıya çekilebilir. Nükleer teknolojiden habersiz enerji bakanımızın ortaya attığı model geri tepip sadece bir teklif gelince, işler epey tuhaf olmaya başladı. Her şeyden önce ortada bir ihale yoktu.

Ortada bir “yarışma” vardı. Nükleer santraller arasında güzellik yarışması mı? Devlet alım garantisi vermekteydi ama bu Türkiye’nin uluslararası kuruluşlara yaptığı taahhütlere ters düşmekteydi. Buna rağmen teklif incelendiğinde Rusya’nın kWh başına 0.21 Dolar istediği ortaya çıktı. Özet olarak Rusya Türkiye’yi ortaklarıyla sömürmek istemektedir. Yaşanan şok sonucu firma fiyatı 0.11 Dolara indirdi. Yani ortalama fiyatın neredeyse dört beş katı. Kısacası ülkemize büyük bir kazık girmek üzeredir.

“Yeni önerilen teknolojilerin özelliği fevkalade düşük olan kaza olasılığını neredeyse sıfıra çekmek ve uranyum rezervlerini çok daha verimli kullanmaktır”

çaredir. Nükleer santrallerin çalışmaları sırasında çevreye hiçbir tehlikeli gaz ve sıvı çıkmaz. 1000MW’lık bir nükleer santralin çalışması, yılda milyonlarca ton kömür yakılmamasına ve çevreye karbondioksit, kükürtdioksit, azot oksitler, uçucu kül, radyoaktivite verilmemesine ve kül dağlarının oluşmamasına neden olur. Bu anlamda nükleer santraller çevreyi temizlemektedir.

Yeni önerilen teknolojilerin özelliği fevkalade düşük olan kaza olasılığını neredeyse sıfıra çekmek ve uranyum rezervlerini çok daha verimli kullanmaktır.

Bazı uzmanlar küresel ısınmaya sebep olan gazlar arasında karbondioksit ve metandan sonra nükleer santrallerin soğutma küllerinden atmosfere karışan su buharının üçüncü sırada olduğunu söylüyorlar. Bu konudaki yorumunuz nedir?

Bu tür bir öneride bulunanların ne uzmanı olduğunu gerçekten merak etmek gerekir. Cüppeli Ahmet Hoca türü uzmanlardan olmalılar. Doğanın içinde yaşayan ama doğayı fark etmeyen uzmanlar ancak ülkemizde bulunur. Dünyanın üçte ikisi sudur ve su ısınınca buharlaşır. Gökyüzündeki bulutlar bu buharlaşan suyun yoğunlaşan halidir. Bir nükleer santralden, tabii eğer soğutma kulesi varsa, çıkan buharın miktarına bir bakın; bir de küçük bir göletten çıkan miktara.

Göller, denizleri işe katarsak bu fikrin komikliği ortaya çıkar.

Sinop ve Akkuyu'daki santrallerin uluslararası standartları karşılayamadığını, henüz sertifika almadığını söyleyen bilim adamları var. Bu iddialar hakkında siz ne düşünüyorsunuz?

Bilindiği kadarıyla bir tek Rusların VVER tipi nükleer santral teklifi var. Bu tipin farklı modelleri neredeyse 40 yıldır çalıştırılmaktadır. VVER440 olarak ortaya çıkan ilk tipleri gerçekten Batı standartlarına uymamaktadır. Ama bu tipi Finlandiya, Batı güvenlik standartlarına uygun olarak kurdurmuş ve halen çalıştırmaktadır. Daha sonraları VVER1000 tipi ortaya çıkmış ve uzun süre çalışarak işletme deneyimi biriktirmiştir. Basından öğrenildiği kadarıyla Türkiye'ye VVER1200 teklif edilmektedir ki bu tipin ilk örneği halen inşaat aşamasındadır, işletme deneyimi yoktur. Bu nedenle, siyasi ve enerji bağımlılığı nedeniyle ve özellikle de çok yüksek fiyatı nedeniyle çok yanlış bir seçimdir.

Sinop'a talip olduklarını basından öğrendiğimiz Kore için aleyhte söylecek hiçbir şey yoktur. Teknolojileri denenmiş ve fevkalade iyidir. Tabii standart santral tiplerini öneriyorlarsa. Ne tür bir santral teklifi ile geldiğini bilemiyorum

Yıllardır nükleer santraller hakkında en çok dile getirilen sorun atıkların depolanması olmuştur. Yeni nesil santrallerde atık sorunu nasıl çözülüyor?

Atık sorunu iyi anlaşılmamış, gerçek dışı bir "sorundur." Sorun, çözümü olmayan veya bilinmeyen bir şey anlamında değil, çeşitli çözüm yöntemlerinden en uygun ve ekonomik olanı seçmek olarak algılanmalıdır. Bugün dünyadaki tüm nükleer santrallerden çıkan atık miktarı çok azdır ve rahatlıkla depolanabilmektedir. Atık

Osman Kemal Kadiroğlu Kimdir?

Türkiye'de nükleer enerji üzerine en uzun süre çalışmış bilim adamlarından biri olarak kabul edilen Prof. Dr. Osman Kemal Kadiroğlu doktorasını ABD'nin saygın üniversitelerinden biri olan MIT'de yaptı. Uzun yıllar İTÜ'de ders veren Kadiroğlu daha sonra Hacettepe Üniversitesi Nükleer Mühendislik Bölümünün başına geçti. Aynı zamanda ABD Nükleer Topluluğu üyesi olan Kadiroğlu 2003 yılında Hacettepe Üniversitesinden emekli oldu. Kadiroğlu 2008 yılından beri Güney Afrika'daki North-West University, Potchefstroom'da Nükleer Mühendislik dersleri veriyor.

içinde tekrar yakıt olarak kullanılacak elementlerin yanı sıra tıp ve teknolojide kullanılan elementler de vardır. Atıkları yeniden işlemek veya işlememek, ekonomik açıdan incelenmektedir. Fransa ve İngiltere atıkları yeniden işlemekte ama ABD kullanılmış yakıtı, uzun süre olduğu gibi depolamaktadır. Atık sorunu, ülkelerin ekonomisinin ve siyasi tercihlerinin rol oynadığı bir arenadır.

Yeni veya "eski" santrallerde kullanılan ve kullanılacak olan yöntemler çok benzerdir ve birden çok yöntem vardır.

Sizce tekrar küresel bir "Nükleer Rönesans" yaşanması ihtimali var mı ve Türkiye bunun neresinde?

Yakında dünyada nükleer Rönesans yaşanacaktır. Özellikle de "Yüksek Sıcaklıklı Gaz Soğutmalı Reaktörler" kullanılmaya başlanmasıyla. Tabii buna ek olarak "Hızlı Reaktörler" ve ekonomi el verdiğinde "Hızlı Üretken Reaktörler" kullanıma girecektir. Dünyanın geleceği nükleer enerjidedir. Nükleer fisyon santrallerinin arkasından gelen Füzyon santralleri gelecek asır içinde enerji gereksinmemizi karşılayacaktır.

Tabii tüm teknik gelişmelerde olduğu gibi, Türkiye bu Rönesansı uzaktan şüphe, merak ve mistisizmle izleyecektir (Nedenleri için "Devrim Arabaları" filmi izleyin). Türkiye'de nükleer mühendislik dalında eğitilmiş insan sayısı yeterlidir ama iş olanaklarının olmaması, siyasi otoritelerin bu teknoloji konusunda en ufak bir fikrinin bile bulunmaması, eldeki yetişmiş insan gücünü yurt dışına kaçırmaktadır. Nükleer teknolojiye girmek, teknolojide bilgi fukarası birkaç bakanın ve siyasetçinin "Hadi yapalım" demesiyle olmaz. Uzun çalışmalar ve ısrarlı çabalar gerektirir. Gününü gün eden, geleceğini düşünmek yerine köşeyi dönmek için uğraşan bir toplumda bunun yapılması çok zordur. Sanırım nükleer Rönesansın ortalarında, Türkiye hâlâ "Nükleer santral alalım mı, almayalım mı? Ecemiş fay hattı uzun mu, kısa mı? Hangi şirket hangi siyasi partiye ne kadar para verir?" gibi olaylarla uğraşıp duracak ve gelişme trenini uzaktan mahzun bakışlarla izleyecek. ○

Görüş

İklim değişikliği ile mücadelede özel sektörün çözüm ortağı

İKLİM PLATFORMU

REC Türkiye ve Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği TÜSİAD'ın oluşturduğu İklim Platformu, Türkiye'nin düşük karbon ekonomisine geçiş sürecinin hızlandırılmasında önemli bir rol oynamaya hazırlanıyor.

Yazı: Gülçin ÖZSOY, REC Türkiye Proje Uzmanı

iklm değişikliği ile mücadelede geline noktanın hem siyasi hem de gerekli eylemlerin ve önlemlerin tanımlanmasında eldeki en önemli referans iklim değişikliği ile mücadele alanında geliştirilmiş mevcut uluslararası anlaşmalar. 1992 yılında Rio'da gerçekleştirilen Yeryüzü Zirvesinde kabul edilen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) ve 1997'de kabul edilen Kyoto Protokolü, çözüm yönünde öncelikli adımlar için Sanayi Devriminin öncüsü ülkeleri adres göstererek iklim değişikliği ile mücadele için uluslararası bir yol haritasını ortaya koyuyor. 2009 yılı Aralık ayında gerçekleştirilen Kopenhag Zirvesi ve ardından 2010 yılında Meksika Cancun'da gerçekleştirilecek olan yeni zirveye kadar geçen süreçte çok kutuplu bir küresel ekonominin ışığında, 2012 sonrasında geçerli olacak küresel iklim rejiminin ana hatlarını belirleyebilmek üzere ülkeler müzakerelerini yürütüyor. Geline son noktada ise Aralık ayında gerçekleştirilen Zirvenin ardından ortaya çıkan Kopenhag Uzlaşmasının hukuki durumu ve ülkelerin azaltım hedefleri konusunda yürütülen tartışmalar, Kopenhag Uzlaşması sonucunda ortaya çıkan mekanizmaların yönetiminde özellikle gelişmekte olan ülkelerin kilit rol oynamayı istemesi gibi sıcak konular hâlâ birçok belirsizlikler içeriyor.

2020 Yılında Yüzde 20 Kayıp

Bu tartışmalar içinde ortaya koyulan son bilimsel veriler ise iklim değişikliğinin geri döndürülemez bir noktaya gelmemesi için, küresel sıcaklık artışının kritik değer olan 2°C altında tutulabilmesi gerekliliğini ortaya koyuyor. Bunun yanında, sera gazlarının salımlarındaki artış sonucunda ortaya çıkan aşırı hava olaylarının, küresel ölçekte kalıcı zararlar ve kayıplar ve-

receğini de gösteriyor. Sir Nicholas Stern tarafından 2006 yılında hazırlanan "İklim Değişikliğinin Ekonomisi üzerine Stern Raporu" kapsamında yürütülen analizlerde oluşabilecek olan ekonomik kayıp ile ilgili olarak bu kaybın 2020 yılı itibarı ile küresel gayri safi hasılanın yüzde 20'si düzeyine erişebileceği öngörülüyor.

Mücadeleye Bugün Başlamalıyız

Buna karşılık salımların azaltılması için bugün alınacak önlemlerin küresel gayri safi hasılanın yüzde ikisi düzeyine çıkartılması halinde bu kayıpların önlenebileceği gerçeği de ortaya koyuluyor. Bu rapordan tam üç yıl sonra McKinsey&Company tarafından 2009 yılında yayınlanan "Düşük Karbon Ekonomisine Giden Yol" başlıklı raporda da bugün alınacak önlemlerin, küresel gayri safi hasılanın yüzde 0,5'i kadar uygulanabilecek olan önlemler ile kritik 2°C eşik değerinin aşılmayacağını belirtiyor. Her iki raporda da rakamlar farklılık gösterse de çıkartılabilecek olan en önemli sonuç, iklim değişikliği ile savaşımın bugün yapılabilecek yatırımlar ile acilen başlatılmasının maliyetinin eşik değer aşıldıktan sonra yarının sarılabilmesi için uygulanabilecek olan önlemlerden daha düşük bir maliyet ile sonuçlanabileceği. Bu yaklaşım sadece çevreci bir duyarlılık açısından değil, ekonomik ve ticari anlamda oluşacak risklerin azaltılması konusunda öne çıkabilecek bir çözüm olarak da karşımıza çıkıyor. McKinsey&Company analizinde ayrıca sera gazı salımlarında en fazla düşüş ile sonuçlanabilecek önlemler arasında araçlarda, elektrikli eşyalarda ve binalarda enerji verimliliği gibi çevre dostu ve düşük karbon yaklaşımlarını çözüm olarak ortaya koyuyor. Bunun yanında bu önlemler hem kayıpların

Görüş

önlenmesi için yapılabileceklerin başını çekiyor, hem de düşük karbonlu bir ekonominin de temel taşlarını oluşturuyor. Önemli bir diğer nokta da yenilenebilir enerji, toplu taşımacılık, temiz üretim, sürdürülebilir tarım, sürdürülebilir kentleşme ve sürdürülebilir arazi yönetimi önlemlerinin de maliyet etkin fırsatlar olarak değerlendirilmesinin gerekliliği. Yukarıda belirtilen önlemler ise düşük karbon ekonomisinin temel taşlarını oluşturuyor.

Düşük Karbon Ekonomisi Kapıda

İlk defa 2003 yılında İngiltere'de enerji sektörüne yönelik olarak yayınlanan Beyaz Belge'de tanımı geçen düşük karbon ekonomisi kavramı enerjinin geleceği olarak belirtilmiş. Bu paradigma değişikliği sonucunda düşük karbon ekonomisinin 2008 yılı içerisindeki küresel pazar büyüklüğü ise Türkiye'nin aynı yıl içerisinde yaptığı ihracatın 36 katından büyük bir ekonomik alan yaratarak 3650 milyar Avro düzeyine ulaştığı bilgisi de İngiliz Hükümetine bağlı olarak çalışmalar yürüten Business, Enterprise Regulatory ve Reform bölümü (BERR) tarafından yayınlanmıştır. Bunun yanında, 2008 yılından itibaren Güney Kore, Meksika, İspanya, Kanada, Japonya gibi ülkelerin ekonomik kriz ile mücadele için geliştirdiği paketlerde ise yukarıda belirtilen önlemler üst sıralarda yer alıyor.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) tarafından yapılan analizler sonucunda, iklim değişikliğinin çözümü için yapılacak yatırımların yaklaşık yüzde 75'nin özel sektör tarafından yapılması gerektiği öngörülüyor. Bu noktada düşük karbon ekonomisinin giderek büyüyen hacmi ve bu yeni yaklaşımın temel taşlarını oluşturan seçenekler de özel sektör için sürdürü-

İklim Platformu, geçtiğimiz eylül ayında, İngiltere Enerji ve İklim Değişikliğinden Sorumlu Devlet Bakanı Lord Hunt ile yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirdi. GE CEO'su Kürşat Özkan, İklim Platformu toplantısında.

lebilir yeni yatırım ve iş sahası anlamına geliyor. Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) işbirliğinde ve birçok uluslararası kuruluşun katılımıyla 2008 yılında yayınlanan Çevre Dostu İşler başlıklı raporda yeşil iş sahaları olarak gelecekte katlanarak büyüyecek olan iş sahaları sıralanıyor. 2030 yılı için rüzgâr enerjisinde 2,1 milyon, güneş PV sektöründe 6,3 milyon, biyoyakıtlar ile ilgili tarım ve endüstriler ile ilişkin 12 milyonluk bir işgücü öngörülüyor. Raporda benzer öngörüler 2020 yılı itibarıyla yüzde 29'luk bir azaltıma olanak sağlayabilecek binalar sektörü, yüzde 23'lük bir oranla sera gaz salımlarından sorumlu olan ulaştırma sektörü, enerji ve kullanılan hammaddenin geri dönüşümün sağlanması sonucunda enerji yoğun sektörler olarak adlandırılan çelik, alüminyum, çimento, kâğıt endüstrilerinin de yeşil iş sahalarına

olanak sağlayabileceği belirtiliyor. Türkiye'nin düşük karbon ekonomisine geçiş sürecinin hızlandırılmasında cesaret verici en önemli kaynak ise zengin yenilenebilir enerji kaynaklarının varlığı ve bugüne kadar değerlendirilmemiş enerji verimliliği potansiyeli olarak sıralanabilir. Güncel veriler ışığında bir değerlendirme yapılırsa, güneş sıcak su ısıtıcıları açısından Türkiye 2007 yılında 0,7 gigawatt ısıtıcı güç kullanım kapasitesi ekleyerek 7,1 gigawatt'lık toplam güçle Çin'in ardından dünya ikinciliğini sürdürmesi ve Türkiye'nin özellikle etanol üretiminde dünyada 2007 yılında 11. sırada olması gibi sıralanabilecek olan başarı örnekleri Türkiye'nin bazı konularda iyi bir role sahip olmaktan da öte, özellikle negatif maliyetli iklim dostu teknolojiler konusunda bir altyapısının az ya da çok var olduğu, yenilikçi ve çevre dostu iş olanaklarının da gelişerek artış gösterebileceğini gösteriyor.

Düşük Karbon Ekonomisine Geçişin Finansmanı

Türkiye'nin ve Türk özel sektörünün düşük karbon ekonomisinin en önde gelenleri arasında yer alması konu-

sunda destek hizmetlerinin sağlanması amacıyla REC Türkiye ve Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) yeni bir çalışmaya imza attı. Karbon merkezli yeni bir ekonomi modelinin şekillendiği günümüzde Türkiye’de farklı sektörleri temsil eden şirketlerin beklenen değişime hızlı, verimli ve maliyet-etkin bir çerçevede uyum sağlaması için İklim Platformu kuruldu. 2008 yılında Poznan’da gerçekleştirilen 14. Taraflar Konferansı sonrasında çalışmalarına hızla başlayan İklim Platformu, özel sektör için iklim değişikliği alanında güncel bilgi vermeyi ve teknik destek sağlamayı hedefliyor. İklim Platformu kapsamında düşük karbon ekonomisine geçişin finansmanı, bu geçişin hızlandırılması amacıyla gerekli teknolojilerinin tanıtılması, tedarik zincirinde karbon yönetimi ve yeşil bilgi teknolojileri alanlarında şirketlerde iklim kurumsal yapının güçlendirilmesi ve risk yönetimi için araçların geliştirilmesi, bilgi desteğinin sağlanması ve ulusal iklim değişikliği politikalarının geliştirilmesinin desteklenmesi gibi hizmetlerin geliştirilmesi asıl hedef olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda da geliştirilen küresel ortaklıklar ile belirtilen alanlara yönelik somut programların geliştirilmesi konusunda da girişimler sürdürülmektedir.

İklim Platformunun bir diğer çalış-

Türkiye’nin negatif maliyetli iklim dostu teknolojiler konusunda bir altyapısının olması, çevre dostu iş olanaklarının da gelişebileceğine işaret ediyor

ma alanı da uluslararası müzakere süreçlerine iş dünyasının etkin katılımının gerçekleştirilmesi olarak belirtilebilir. Bu kapsamda küresel iklim değişikliği rejiminin şekillendiği 2008 yılında Poznan’da gerçekleştirilen 14. Taraflar Konferansı ve 2009 yılında Kopenhag’da gerçekleştirilen 15. Taraflar Konferansına aktif katılım sağladı. İklim Platformu, Kopenhag’da gerçekleştirilen müzakerelerde hem resmi müzakere süreçlerini hem de yan etkinlikleri takip etti. Bunun yanında, özel sektörün müzakerelerdeki

güncel gelişmelerinin paylaşıldığı ve her sabah kapalı olarak gerçekleştirilen özel sektör günlük bilgilendirme toplantılarına katılım sağlandı ve güncel süreçler özel sektör bakış açısından takip edilerek, gelişmeler günlük bültenlerle paydaşlara iletildi.

Kopenhag, İklim Platformu için bir ilke de sahne oldu. İklim Platformu, The Prince of Wales’s Corporate Leaders’ Group on Climate Change (Galler Prensi’nin İklim Değişikliği Özel Sektör Liderler Grubu) ile küresel bir ortaklık gerçekleştirdi. Bu işbirliği kap-

Görüş

İklim Platformu, işletmelerde sera gazı salımlarının hesaplanmasına yönelik, Türkçe web tabanlı online bir eğitim programı hizmeti sunuyor

samında uluslararası iklim politikalarına yönelik olarak bir özel sektör politikası ve görüşü belirleyen uluslararası küresel bir girişim içerisinde de yer almaktadır.

İşletmeler Sera Gazı Hesaplamasını Nasıl Yapacak?

İklim politikalarına ek olarak Amerika'da faaliyetlerini yürüten GHG Management Institute kuruluşu ile geliştirilen işbirliği kapsamında da işletmelerde karbon yönetimin ilk adımı olarak da belirtilebilecek olan işletmelerde sera gazı salımlarının hesaplanmasına yönelik olarak Türkçe web tabanlı online bir eğitim programı geliştirilerek İklim Platformu üyelerine ve şirketlere destek hizmeti sağlanıyor. İşletmelerde Sera Gazı Hesaplama Türkçe online ders programının yanında projelere ait sera gazı hesaplamalarının yapılması ve işletmelerde sera gazı bilgi sistemlerinin oluşturulmasına yönelik Türkçe online kursların da geliştirilmesi ile şirketlere verilen destek hizmetlerinin devam edilmesi hedefleniyor.

İklim Platformu kapsamında gerçekleştirilen CEO ve genel müdür düzeyinde özel sektör temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen konferans ve çalışma grupları, interaktif tartışma toplantıları, panel ve yuvarlak masa toplantıları ile güncel verilerin paylaşılması ve ayrıca özel sektörün belirtilen çalışma alanları kapsamında pozisyonunun belirlenmesine yönelik etkinlikler de düzenleniyor. Geçtiğimiz Aralık ayında Kopenhag'da gerçekleştirilen

İklim Zirvesi öncesinde İklim Platformu tarafından 23 Kasım 2009 tarihinde gerçekleştirilen "Türkiye'de Düşük Karbon Ekonomisine Geçişte Arayışlar" konferansı ve aynı etkinlik kapsamında iş dünyasının üst düzey yöneticilerinin katılım sağladığı çalışma gruplarının sonuçları, "Çok Geç Olmadan... İklim Değişikliği İçin Harekete Geçme Zamanı" başlıklı bir bildiri ile finansman, teknoloji transferi ve tedarik zincirinde karbon yönetimi başlıklarında ortaya koyulan görüşler kamuoyu ile paylaşıldı. Konferans kapsamında, "Teknoloji Transferi ve Teknolojinin Yaygınlaştırılması," "Düşük Karbon Ekonomisinin Finansmanı" ve "Tedarik Zincirinde Karbon Yönetimi" çalışma grupları, GE Türkiye CEO'su

Kürşat Özkan, WWF Türkiye Yönetim Kurulu Başkanı Akın Öngör ve Procter&Gamble CEO'su Saffet Karpat tarafından kolaylaştırıcılığı üstlenildi.

Eylül ayında gerçekleştirilen bir yuvarlak masa toplantısı ile İngiltere'nin Enerji ve İklim Değişikliğinden Sorumlu Devlet Bakanı Lord Hunt'ı ağırlayan, bilim, iş, siyaset ve medya temsilcilerini bir araya getirerek farklı paydaşları bir araya getiren ve hazırladığı yayınlar, raporlar, röportajlar, webcast ve podcastler gibi geniş bir hizmet yelpazesi ile özel sektöre destek sağlayan İklim Platformu, özel sektörün değişime seyirci kalmaması ve bu süreçte lider rol üstlenmesine olanak sağlayacak şekilde hizmetlerine devam edecek. ○

Dünyanın İki Vakti

Bence, dünya tarihi iki ana evreye ayrılıyor: Dünya'nın Düz Vakti ve Dünya'nın Küresel Vakti. Galilei Galileo, Dünya'nın yuvarlak olduğunu söylemeye cesaret edeli beri dört yüz yıl geçti, ama dünyalılar dünyanın küreselliğini yeni yeni kavlıyor. Yine de küreselleşmeye inanmayanlar çoğunlukta.

Kimsenin inancına karışmam. Dünyanın küreselliğini fark edemeyenlerin inançlarını yaşama ve ifade etme özgürlüğünü savunurum. Bir şartım var: Hayatımızı cehenneme çevirmesinler.

Dünyanın düz vaktinden kalma, hâlâ birbirini yiyip duran iki temel inanç var: "Eşref-i mahlûk" inancı ile "en

akıllı hayvan" inancı. Biri maneviyatçı, öteki maddiyatçı bu iki inancın takipçilerinin bir ortak özelliği var: Bu dünya (ilahi kudret veya tabiat tarafından) bana ihsan edilmiş bir lütuftur! Ben canlıların en seçkiniyim ve hal böyle ise, dünyanın cümlesine hükmederim!

Hükmedemezsiniz efendim: "İlk defa 20. yüzyılın ortalarında insanoğlu bu gezegene uzaydan bakmıştır. Belki de tarihçiler ileride, bu bakışın düşünce üzerinde yaptığı etkileri, 16. yüzyılda Copernicus'un dünyayı evrenin merkezi olmaktan çıkararak, insanoğlunun kendi gözündeki imajını altüst eden devriminden daha önemli bulacaktır. Uzaydan baktığında insan, kar-

şısında küçücük, kolayca incinebilecek bir top görmektedir. Bu top üzerinde egemen olan unsurun da insan faaliyetleri ve çabaları değil, bulutların, okyanusların, bitki örtülerinin ve toprakların düzeni olduğunu görmektedir... Akıllı ve şerefli muktadirlerin anlamak zorunda oldukları Vehbi'nin kerrakesi işte burada.

Ekolojik sorunun çözümü, köklü bir zihniyet devrimi istiyor. Uzaydan dünyaya bakınca başımız da dönebilir, âleme yukarıdan bakmaktan sarhoş da olabiliriz; ya da orada keşfedildikçe bilinmezi sonsuza doğru büyüyen bir düzen olduğunu görebiliriz. Görmek, eşittir hissetmek.

Varlığımızı sürdürebilmek için elzem yeni zihniyetin ana özelliğinin sadece yerkürede değil, evrende de; ve sadece cemiyet hayatında değil, tabiat hayatında da farklılıkları zenginlik gören ihtimamlı bir anlayış olması gerekir.

Dünyanın en yüksek binası Burj Dubai geçen Ocak ayında hizmete girdi. Rivayet odur ki, yüksekliği sekiz yüz metreyi aşmış. Dünyanın burcuna bayrağımızı çektik! Dubai'nin en şerefli mahlûkları ile küremizin en akıllı mahlûklarının gerçekleştirdiği bu eser umarım "hayırlara vesile" olur. En üst kattan bakanlar, bakmakla kalmaz da bir şeyleri görebilirlerse, ona da şükür.

Namık Kemal, "Yüksel ki yerin bu yer değildir, dünyaya gelmek hüner değildir" derken ne düşündüdü acaba? Onu bilir, bunu söylerim: Ne pozitifist ukalalık, ne rahmani böbürlenme çıkar yol değildir. İki de dünyanın düz vaktinden kalma zihniyetin temsilcileri. Lezzetli bir dünya için yeni akıl şart!

Araştırmacı, Yüksek Mimar

Dünyanın en yüksek binası Burj Dubai geçen Ocak ayında hizmete girdi. Rivayet odur ki, yüksekliği sekiz yüz metreyi aşmış.

Talat ULUSOY

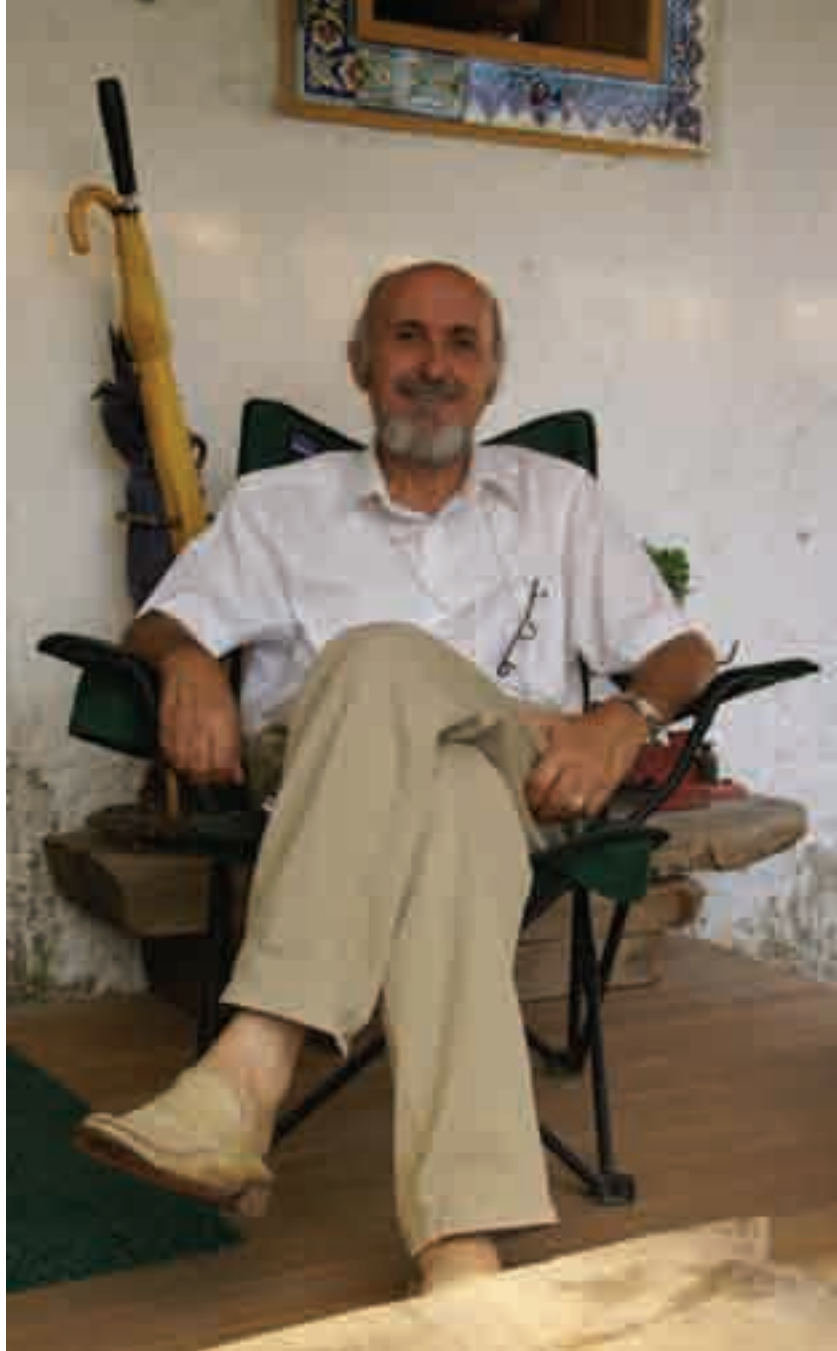
Umudu Yeşertenler

Bir Enerji Mimarı

Çelik Erengezgin

2008'de Eurosolar Mimarlık Ödülünü Kazanan Çelik Erengezgin, Diyarbakır Belediyesi için tasarladığı, tüm enerjisini kendisi üreten ve atık vermeyen Türkiye'nin ilk "Güneş Evi" ile daha geniş kitleler tarafından tanınmaya başladı. Bu alanda onlarca projesi bulunan Erengezgin'in ismini önümüzdeki dönemde daha sık duyacağınızdan emin olabilirsiniz.

Çalışmalarını, kendi ürettiği "Enerji Mimarlığı" kavramıyla tanımlayan Çelik Erengezgin, eşi ve çocuklarıyla 30 yıl önce, Bursa'nın Ürünlü köyüne yerleşmiş. "Ekolojide neyin doğru, neyin yanlış olduğunu deneyerek öğrendik" diyen Erengezgin'in evinin bahçesine girince, başka türlü bir uygarlığın mümkün olduğuna inanmaya başlıyorsunuz: Doğayla barışık, estetik ve işlevsel... Diyarbakır Belediyesi için hayata geçirdiği, Türkiye'nin ilk "Güneş Evi" ile daha geniş kesimlerce tanınmaya başlayan Erengezgin'i dinlerken, heyecanını ve geleceğe olan inancını paylaşmamak gerçekten imkânsız...

Erengözgin'in Diyarbakır Belediyesi için tasarladığı, Türkiye'nin ilk "Güneş Evi"

Yaptığınız çalışmalar "Enerji Mimarlığı" olarak tanımlıyorsunuz. Biraz açar mısınız bu tanımı? Bu kavramı ilk siz mi dile getirdiniz?

Maalesef ve sevinerek söylüyorum ilk kez ben söyledim. Maalesef diyorum, çünkü keşke daha önce bu noktalara gelmiş olsaydık. Gelecek endişesi adına yeşil mimarlık, çevreci mimarlık, çevre dostu binalar gibi sloganlar atılıyor. Bunların hepsi güzel, ama yapılan işi tam olarak tanımlamıyor. Bana biraz palyatif tedbirler gibi geliyor. Bençe işin özü, enerji penceresinden mimarlıktır. O yüzden, bir kavram ararken, sonunda "Enerji Mimarlığı" dedim ve zihnimde son noktayı koydum. Sonra da, bu kavramın dokuz bileşenini,

felsefi altyapısını oluşturmaya çalışırken, "Enerji Mimarlığı" diye yıllardır altını doldurmaya çalıştığım kavramın, bu dokuz paydayı birlikte kullanma becerisi olduğunu fark ettim. Önce sorunu doğru tanımlamalıydık, sonra da elbet elimizi çabuk tutmalıydık, çünkü gelecek bir gün mutlaka gelecek. Kaçacak delik yok.

Nedir size göre bu dokuz bileşen?

Bunlardan ilk dördüne ben "Sahne" adını verdim. Boşluk, Hava, Ateş, Rüzgâr. Yani yaşamsal mekânın ortamını, atmosferini oluşturan bileşenler. Bu aynı zamanda bir yaratım dizisidir. İlk önce boşluk vardı, sonra havayı oluşturan elementler. Oksijen yoksa zaten

ateş de olmayacaktı. Ateş yoksa da rüzgâr...

Geri kalanlar?

İkinci bir dörtlüyle devam ettim ve onları da "Kurgu" olarak tanımladım: Toprak, Su, Ağaç, Tahta. Yani mekânın çatkısını, kurgusunu belirleyen bileşenler. Bu da aynı zamanda bir yaratım dizisidir: İlk önce fiziksel ve kimyasal oluşum ve ardından biyolojik süreç. Bu süreç toprakla başladı. Suyla canlandı, ağaçla taçlandı ve tahtayla korundu.

Sekiz etti. Sonuncusu?

Sonuncusuna "Bağlaç" ismini verdim: Metal. Niye bağlaç? Çünkü o, bileşenlerin birleştirenidir. Sahneye en sonra

Umudu Yeşertenler

“Heyecan olmazsa hiçbir şey olmaz. Heyecan inançla doğar. Ben olacağına inanıyorum. Yani en kötü yasa da çıksa, enerji bakanı da değişse, bu gidişatı hiçbir şey değiştiremez.”

giren metal, mekân kurgusunun bağlacı, “makine” denilen güç ve medeniyet ölçeğinin vazgeçilmezi oldu. Günümüz hayatının her yerini dolduran petrol türevi plastiklerin hiçbiri bana göre vazgeçilmez değildir. Sürekli yenileniyor, değişiyor ve gelişıyorlar. Şimdilik tüm sentetik malzemeler sadece figüran rolündeler. Ve ne yazık ki, doğayı en çok kirleten de onlar.

Peki, bütün bu bileşenlerin, enerji ve enerji mimarlığıyla bağlantısı ne?

Klasik ve aktüel mimari anlayıştan “enerji mimarlığı” diye isimlendirdiğim anlayışı birbirinden ayıran bu dokuz faktörün “enerji” ile kopmaz bir bağı var. “Enerji dediğimiz nedir ve dokuz bileşenin neresindedir?” Haklı bir soru ve yanıtı da hayli basit.

Bu bileşenlerin her biri, enerjinin

tezahürlerinden biridir. Çok yüksek ve farklı frekanslarda salımların, kendilerini görünür yapmak için titreşimlerini düşürüp, gaz, sıvı ve katıya dönüşmüş halleridir. Yani gerçek ve tek ortak payda aslında zaten enerjidir. Hele bir elektron mikroskobuyla bakın tümüne. Metal de, ağaç da, güneş de, hava da olsa, hepsinin ortak özelliği; enerji taşıyan, sürekli devingen

2008’de Eurosolar Mimarlık Ödülünü Kazandı

Çelik Erengezgin, 1946 yılında inşaat mühendisi bir babanın oğlu olarak dünyaya geldi. 1964’te Almanya’ya gitti ve mimari bir büroda bir yıl çalıştı. Ertesi yıl Türkiye’ye dönüp, tek tercihi olan Güzel Sanatlar Akademisine girdi. 1968’de “oy ve söz hakkına sahip” ilk öğrenci temsilcisi oldu. “1997 yılından itibaren “Mimarlık,” “Eğitim” ve “Mesleki açıdan ülke sorunları” hakkında 130’dan fazla makale yazdı. 2000’de Ulusal Aşşap Birliğinin kurucularından oldu. 2008 yılında, “enerji mimarlığı” ilkelerine göre tasarlanmış, tüm enerjisini kendisi üreten ve atık vermeyen ilk “Güneş Evi”ni Diyarbakır’da hizmete açtı. Muğla Belediyesinin isteği üzerine “41. Enerji Mimarlığı” projesi olarak bir Güneş Evi tasarlayarak 2008’de Eurosolar Mimarlık Ödülüne layık görüldü.

Erengezgin’in projelerinden biri de tüm enerjisini ve tarımsal gereksinimini karşılayabilen 1000 kişilik Güneş Köyü

“Betonun Gerçek Alternatifi Ahşaptır”

Depremden sonra, özellikle akli başında olanlar betonun kabahatli olmadığını gördü. Betonun bu şekilde kullanmanın kabahat olduğunu fark ettik. O zaman alternatifin ahşap olduğu ortaya çıktı. Yirmi yıl önce bir mobilya atölyesi çalıştırıyordum, kırk sene önceden başlayan gayretimdi benim. 1999'da Uluslararası Ahşap Birliğinin üç kurucusundan biri oldum. Gördük ki Amerika'nın yüzde 90'ı ahşap. Salak mı bu Amerikalılar? Ahşap ev yapıyor, siva rengine boyuyor, uzaktan bakıyorsun sanki beton. Turist olarak gidenler diyor ki, bunlar beton. Hayır, yüzde 90'ı ahşap. Kaliforniya'nın yüzde 99'u ahşap, çünkü deprem bölgesi.

atom ve atom altı yapılarıdır.

Enerji mimarlığı; yapıların, nefes alma doğallığı ve ölçüsünde enerji kullanmasını ve kendisine gerektiği kadarını da üretebilmesini öngörür. Ne bir fazla ne bir eksik... Yaratım içinde, işe yaramayan ne bir eklenti, ne de fazla bir süs bulunur. Her varlık kendisine gerektiği kadar enerji üretir ve tüketir. Yaşam fonksiyonunun tam karşılığı olan deriyi ya da kabuğu kullanır. Onun formunu gösteriş değil, işlevsellik belirler.

Gerçekten ilginç ve özgün bir yaklaşım...

Enerji mimarlığı, pasta keser gibi ikiye veya dörde bölünmüş ve “her biri rastgele yönlere bakan,” çok katlı bir mahalle yaratmak anlamına gelmez. Yazın cayır cayır yanan bir binada oturmak ister misiniz? Ya da kuzeye bakan ve kışın ayazında donan bir evde? Rüzgârın yönünü de hızını da dikkate al-

Eregeginlerin Bursa'nın Ürnlü köyünde yaşadıkları köyevi, ekolojik ilkelerin aslında ne kadar basit ve yalın olduğunu da gösteriyor.

malısınız. Yani enerji mimarlığı, kent tasarımından başlayan ve yapı malzemelerinin doğru seçimine uzanan sorumlu bir planlama sürecidir. Bunları dile getirdiğim bir makalem birkaç dünya diline tercüme edildi. Çünkü yabancılar da bu tanımı çok enteresan buldular. Belki tümü aynı anda yayınlanacak yurtdışında... Yani bu kavram bu haliyle bana ait ve bundan mutluluk duyuyorum.

Bu mantıkla yapılan bir yapı veya yerleşim ne kadar enerji tasarrufu sağlayacaktır?

Doğru yönlenme, doğru tasarım, doğru malzemeyle inşa edilen bir yapı yüzde 50 enerji tasarrufuyla başlar hayatına...

Peki, ne kadar bir ek maliyet gerektirir?

Hiç. Bu tür bir bina için klasik bir inşaat yönteminden daha fazla para harcamanız gerekmiyor. Ama enerjinin yüzde 100'ünü kendisi üretecek bir yapı için ilave olarak yüzde 25-50 gibi bir harcamayı göze almalısınız. Çünkü bu, elektronik ve mekanik bazı ek donanımlar gerektirir. Devletin bu bölümdeki harcamalar için teşvik vermesi gerekiyor.

Almanya'da ve İspanya'da bu teşvikler artarak gerçekleştiriliyor. Merkel, son seçimden sonra 20 yıl vadeli kredilendirmeyi 45 yıla çıkarmış. Biz henüz Teşvik Yasasını bile çıkartamadık. ○

İnegöl'de bir EKO-OKUL İSHAKPAŞA İLKÖĞRETİM OKULU

Eko-okullardan biriyle, İshakpaşa İlköğretim Okulu'yla tanıştım; bu okulu tanıtmak istiyorum:

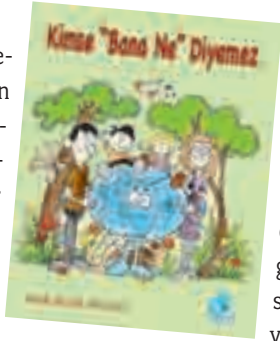
Yazı: Bilge DİCLELİ

Tanışma

İnegöl İshakpaşa İlköğretim Okulu öğrencilerinden biri, Kimse Bana Ne Diyemez kitabımı okula götürmüş. Bu yıl eko-okullar projesine katılmış olan okulun Müdürü Orhan Erdoğan, Müdür Yardımcısı Süleyman Demir, Teknoloji ve Tasarım Öğretmenleri Esra Elvan Anay ile Ayşe Dalgıç beni davet etmeye karar vermişler. Ben de kabul ettim. Gündüz öğrencilerle sohbet edecek, akşam da velilere, sivil toplum kuruluşlarının önde gelenlerine ve muhtarlara bir konferans verecektim. 2 Nisan günü İnegöl'e gittim.

Okul Binası

Alışageldiğimiz üzere, taş bir binayla karşılaşmayı beklerken, geleneksel Bursa mimarisıyla inşa edilmiş bir binaya, yere çizilmiş satranç tahtasının yanından geçerek girdim. İshakpaşa İlköğretim Okulu 100. yılında bu çehreye bürünmüş, hatta okulun bahçesine son dönem Osmanlı mimarisi tarzında bir de çeşme yapılmış. Öğretmenler bu konuda okul müdürü Orhan Erdoğan'ın büyük çaba sarf ettiğini söylediler.

Öğrencilerle Sohbet

Müdür Bey ve öğretmenlerle tanışıp yorgunluk çayını içtikten sonra Esra Elvan Anay ve Ayşe Dalgıç öğretmenlerle birlikte okulun konferans salonuna geçtim. Yedinci ve sekizinci sınıf öğrencileri beni bekliyordu. Flash diskimi okulun bilgisayarına taktım. Sunum perdeye yansıdı; çocuklarla sohbet başladı. (Teknik donanımları hazırlayan ve arızasız işlemlerini sağlayan okulun müdür yardımcısından Süleyman Demir idi.)

Pırl pırl kızlar ve oğlanlar küresel ısınma konusunu ilgiyle izlediler. Okulun ekotimi de toplantıya gözcü önlüklerini giyerek gelmişti. Sorularına cevap verdiler ve kendi bez torba kampanyalarını anlattılar. Hazırladıkları bez torbaların üzerine sloganlar yazmışlardı, bunları pazar yerinde büyüklere dağıtacaklar ve neden naylon poşet değil de bez torba kullanmaları gerektiğini anlatacaklardı.

Sıra çevreyle ilgili ilginç mesleklere geldiğinde, eller gene havadaydı. Hepsi ne istediğini biliyor, mesleklerini doğayı tahrip etmeden icra etmeyi amaçladıklarını söylüyorlardı. Sevgili çocuklar, sizlerle sohbet etmek çok güzeldi!

Kısaca EKO-OKULLAR PROJESİ

Eko-Okullar Programı ilköğretim okullarında çevre bilinci, çevre yönetimi ve sürdürülebilir kalkınma eğitimi vermek için uygulanan uluslararası bir programdır. 23 ülkede 7040 okulda yürütülmektedir. 1995'ten bu yana ülkemizde TÜRÇEV (Türkiye Çevre Eğitim Vakfı) tarafından koordine edilmektedir. 2009 – 2010 öğrenim yılında Türkiye'de 298 okul bu proje kapsamında faaliyet göstermektedir. Projenin katılımcı yaklaşımı sayesinde okullardaki öğrenciler hem çevresel konularda bilgi edinirler, hem de ailelerini, yerel yönetimleri ve sivil toplum kuruluşlarını ekolojik konularda bilinçlendirmede etkin rol alırlar.

Projenin öğrenciye faydaları:

- bir grup üyesidir ve yeni bir kimlik geliştirir,
- grup çalışmasına alışır ve katılımcı bir yapı oluşturur,

- sorunları tanıma, çözüm üretme ve tartışma becerisi geliştirir,
- inisiyatif kullanma, karar verme yeteneği gelişir,
- plan yapma, rapor yazma becerisi gelişir,
- tüketim alışkanlıkları değişir, savurganlık önlenir,
- doğal kaynakları koruma bilinci gelişir.

Projenin okula faydaları:

- temizlik ve düzen sürekli kılınır,
- su ve elektrik tasarrufu öğrenci eliyle sağlanır,
- okul öğrencilerce sahiplenilir,
- okul, bulunduğu bölgenin merkezi haline gelir,
- okul yerel, ulusal, hatta uluslararası boyutta tanınır,
- okul isterse iletişim Türçev iletişim ağı kanalıyla ulusal ve uluslararası düzeyde etkileşir.

Daha ayrıntılı bilgi için:
www.turcev.org.tr

Okulun Kervansaray Projesi

İshakpaşa İlköğretim Okulunun önemli bir etkinliği de kuruluşunun 100. yılında İnegöl'de bulunan Orta-köy Kervansarayının restorasyonuna öncülük etmek olmuş. Kampanyayı İnegöl'de başlatan okul, Vakıflar Genel Müdürlüğüne de başvurmuş. 1455 yılında Fatih Sultan Mehmet'in dayısı Karacabey tarafından yaptırılan bu kervansaray Batı Ticaret Yolu üzerinde ticaret kervanlarına hizmet vermekteymiş. Kervansarayın harap haliyle şimdiki halini karşılaştırınca, sevinmemek elde değil.

Kâğıttan Kâğıt Yapma Projesi

İnegöl'de bulunan geri dönüşüm kullarının yanlış kullanımına son ver-

Eğitim

“Teşekkürler İshakpaşa İlköğretim Okulu. Dilerim, en kısa zamanda EKO-OKULLAR projesinin Yeşil Bayrak ödülünü kazanırsınız”

mek amacıyla İshakpaşa İlköğretim Okulu öğrencileri Teknoloji ve Tasarım Öğretmenleri Esra Elvan Anay ve Ayşe Dalgıç'ın önderliğinde “Ağaçtan kâğıt değil, kâğıttan kâğıt” projesi gerçekleştirmiş. Okulun 100. Yıl etkinlikleri arasındaki bu projede öğrenciler hedeflerinin üzerinde, 5 ton kâğıt toplayıp ilçe belediyesine teslim etmişler.

100. Yıl Hatıra Ormanı Projesi

İshakpaşa İlköğretim Okulu öğrencileri, okullarının kuruluşunun 100. yılında da bir de hatıra ormanı oluşturmuş. Hamzabey Köyü'nün üst tarafında okula tahsis edilen 30 hektar alan üye-

rine 1000 fidanı İnegöl Orman İşletmesi Mühendisleri gözetiminde dikmişler.

Okulun Eko-Okul Faaliyetleri:

Okulun Eko-Timi su arıtma tesisinde incelemeler yapmış. Suyun nasıl daha bilinçli kullanılabileceğini öğrenip bu bilgileri arkadaşlarına ve anne babalarına aktarmışlar.

Eko-Okullar projesi kapsamında 26 öğrenciden oluşturulan Eko-Tim her hafta geri dönüştürülebilir atıkları geri dönüşüm tesisi yetkililerine teslim ediyor.

Eko-Tim öğrencileri İnegöl Belediyesi Temizlik İşleri Müdürlüğü çalı-

şanlarıyla beraber Oylat yolu üzerindeki Hilmiye Köyü mevkiindeki piknik alanlarında çevre temizliği yapmışlar. Gerçekleştirilen temizlik çalışmalarında okulun Eko-Timi ve Belediye Temizlik İşleri Müdürlüğünde görevli temizlik çalışanları piknik yapan ailelerin geride bıraktığı pet şişe, naylon poşet, cam şişe ve kâğıt gibi çeşitli atıkları toplamışlar. Tam 20 POŞET ATIK toplanmış.

Okulun Eko-Tim öğrencileri İnegöl'deki basın yayın kuruluşlarını ziyaret etmiş. Basının gösterdiği ilgiye teşekkür eden öğrenciler, çevreyle ilgili faaliyetlerine verilen desteklerinin devamını dilemişler.

Okulun Düzenlediği Konferans

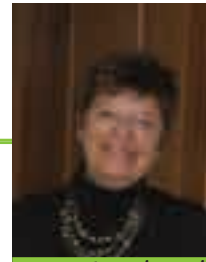
Akşam saat 20:00'de Eko-Tim'in organizasyonu, Konukoğlu Konferans Salonundaydık. Bu kez anne babalara, sivil toplum kuruluşları ve mahalle muhtarlarına küresel ısınma konulu bir konuşma yaptım. Buzulların erimesinin İnegöllüleri neden yakından ilgilendirdiğini, karbon ayak izinin ne olduğunu, günlük yaşamlarında, örneğin çamaşır yıkayıp yemek pişirirken ve araba sürerken nelere dikkat etmeleri gerektiğini ve sivil toplum örgütleriyle işbirliğinin önemini anlattım. Sağ olsunlar pür dikkat dinlediler. Beni dinleyen herkese dünyamız adına teşekkür ederim.

Bu arada Eko-Tim de bez torbalarını konferans salonunun girişinde sergiledi.

Bu özel ve güzel günün sonunda bana çiçek verildi. Ben de Eko-Tim öğrencilerine OPTİMİST yayınlarının çocuklar için hazırlamış olduğu çevre kitabını, Dikkat Eriyorum'u hediye ettim.

Teşekkürler İshakpaşa İlköğretim Okulu. Dilerim, en kısa zamanda EKO-OKULLAR projesinin Yeşil Bayrak ödülünü kazanırsınız. ○

Ekolojik Okuryazarlardan mısınız?

Ayşe Bilge DİCLELİ

Okuma yazma biliyorum, çok şükür. Bilgisayar okuryazarlığım da fena sayılmaz. Ancak ekolojik okuryazarlık dendiğinde, kendimi hâlâ bir öğrenci olarak görüyorum. Çocukluğu, gençliği ve orta yaşlılığı sanayi toplumunda geçmiş, alışkanlıklarını bu ortamlarda edinmiş ve bilgi toplumuna yetişmeye gayret eden pek çok kentli gibi.

Ekolojik okuryazarlık kavramına geçen yıl OPTİMİST Yayınlarının Leonardo'nun Bilimi kitabının yazarı Fritjof Capra'yı araştırırken rastlamıştım. Bir yandan bu kitabı tanıtan bir yazı hazırlarken, diğer yandan da Kimse Bana Ne Diyemez kitabımı yazıyordum. Günlük hayatımızdaki alışkanlıklarımızın ne kadar büyük bir bölümünü terk etmemiz gerektiğini de işte bu çalışmalar sırasında anladım. İş yapma tarzımız da, üretme ve dönüştürme tarzımız da kökten farklı olmak durumundaydı.

Ekolojik okuryazarlık terimini 1990'lı yıllarda Fritjof Capra'yla birlikte gündeme getiren bir eğitimci, W. David Orr'du. Bu iki insanın yoğun çabaları

sonucu eğitim sistemine yeni bir anlayış girdi: Yeryüzünün esenliği. Ünlü fizikçi Capra ekolojik okuryazarlık hakkında şöyle diyordu:

“Önümüzdeki dönemde insanlığın var kalması ekolojik okuryazarlığımıza, ekolojinin temel ilkelerini kavrayıp bunlara uygun yaşamamıza bağlı olacak. Demek ki ekolojik okuryazarlık politikacıların, iş dünyasının, her alandaki profesyonellerin en önemli becerisi olmalı ve ana okullarından üniversitelere, yetişkin ve profesyonel eğitimlerine kadar her düzeydeki eğitim programlarının önemli bir kısmını oluşturmalı.” (The New Facts of Life 2008)

Yeryüzünde hayatı mümkün kılan doğal süreçleri anlamaya ekolojik okuryazarlık deniyor. Ekolojik okuryazar sanız, ekolojik sistemlerin örgütlenme prensiplerini kavramış ve bunları sürdürülebilir insan toplulukları oluşturmak için kullanan bir kişi sayılıyorsunuz.

Ekolojik okuryazar olan bir toplum da hayatını idame ettirmesini sağlayan, doğal çevresine zarar vermeyen, sürdürülebilirlik ilkesine göre yaşayan bir

toplum oluyor.

Peki, hayatımızı ve iş yapma tarzımızı hangi ilkelere göre düzenlemeliyiz? Fritjof Capra bunları kısaca şöyle özetliyor:

- Bir ekosistem çöp oluşturmaz; bir türün çöprü öteki türün yiyeceğidir.
- Madde hayat döngüsünde sürekli çevrilip durur.
- Bu ekolojik çevrimleri harekete geçiren enerjinin kaynağı güneştir.
- Çeşitlilik dayanıklılığı sağlar.
- Yeryüzünün oluşmasından bu yana geçen milyonlarca yıl boyunca hayat muharebelerin sonucu olarak değil, işbirliği-ortaklık ve şebekeleşme (ağlar kurma) sayesinde devam ede gelmiştir.

Bunları okuyunca, benim gibi, “eyvah” mı dediniz? Çocuklarımızın ve torunlarımızın altına bağladığımız bir sefer kullanılıp atılan bezlerin bir tanesinin tabiatta yok olması yarım asır sürüyorsa, eyvah ki ne eyvah! Bu bezleri yiyemeyeceğimize göre, kolay dönüşebilecek bezler üretmek ve daha az atığa yol açan yöntemlere yönelmekten başka çare kalmıyor.

Ekolojinin temel ilkelerini içselleştirdikçe, anlayışınız da değişiyor. Ekosistemlerin korunması sadece kendisine “çevreci” ya da “ekolojist” diyenlerin işi olmaktan çıkıyor. Politikacıların, iş dünyasının, her alandaki profesyonellerin vazifeleri arasına giriyor.

Bir annem olarak torunumu, evlatlarımı, memleketimi ve bu dünyayı seviyorum; bu nedenle de ekosistemleri korumayı aynı zamanda bir insan olarak türümü korumak için bir zorunluluk addediyorum.

Bu konuda öğreneceğim çok şey var. Sizi de ekolojik okuryazarlığa davet ediyorum.

Ünlü fizikçi Capra ekolojik okuryazarlık hakkında şöyle diyor: “Önümüzdeki dönemde insanlığın var kalması ekolojik okuryazarlığımıza, ekolojinin temel ilkelerini kavrayıp bunlara uygun yaşamamıza bağlı olacak.”

Yazı: Daniel GOLEMAN ve Gregory NORRIS Çeviri: İdil ÇETİN

Ekolojik Zekâ kitabı ile ekoloji tartışmalarına önemli bir katkı yapan Daniel Goleman ve Yaşam Döngüsü Analisti Gregory Norris, geçtiğimiz günlerde New York Times'ın Görüş köşesinde son derece ilginç bir tartışma açtılar: Giderek yaygınlaşan e-okuyucular mı, yoksa konvansiyonel kitaplar mı daha çevre dostu? Sonrasında tartışmaya dahil olanların görüşleri ile birlikte EKOIQ okuyucularının dikkatine sunuyoruz. Ancak Goleman ve Norris, her koşulda, kütüphaneye gitmenin en iyi yol olduğunu iddia ediyorlar. Bizden söylemesi...

E-Okuyucu, Basılı Kitaba Karşı!

Apple'in iPad'i ve Amazon'un Kindle'i gibi, kütüphaneler dolusu kitabı elektronik formatta okumaya yarayan cihazlar (e-okuyucu) karşısında kimi kitapkurtları, basılı eserlerin günün birinde antika kalıntılara dönüşüp dönüşmeyeceğini merak ediyor. Konuyla ilgili bir başka önemli soru da e-okuyucuların mı, yoksa eski moda kitapların mı daha çevre dostu olduğu.

Bu soruya bir cevap bulabilmek için, herhangi bir ürünün, kâğıt yapımı için kesilen ilk ağaçtan, kitabın cildinin çöplükte çözülmeye başladığı güne kadar, ömrünün her aşamasındaki ekolojik etkisini ölçen Yaşam Döngüsü Analizini (YDA) ele aldık. Bu yöntem sayesinde kitap okumanın en yeşil yolunu belirlememiz mümkün olabilir.

E-okuyucular üzerine bir not: Bu

ürünlere dair kimi teknik detaylara - özel ekranlarının nasıl üretildiği gibi- ulaşmak mümkün değil. Ayrıca e-okuyucuların yapıları da birbirinden oldukça farklı. Bu nedenle, tahminlerimizin dayanak noktası olarak mevcut bilgilerimizi kullandık.

1. Adım: Malzemeler

Bir e-okuyucu için yaklaşık olarak 16,5 kg minerale ihtiyaç duyuluyor. Bu minerallerin arasında, genellikle Afrika'nın savaş yüzünden mahvolmuş bölgelerindeki maden ocaklarından çıkartılan, kolumbit-tantalit (koltan) gibi eser miktarda egzotik metaller

bulunuyor. Ancak entegre devrelerinde kullanılan yonga plakalarının imalatında ortaya çıkan atıkları tutacak katı atık sahaları inşa etmek için asıl olarak kum ve çakıl kullanılıyor. Bir e-okuyucu için aynı zamanda, bataryasını ve baskı devre kartını üretmek ve devrelerde eser miktarda kullanılan altın gibi metalleri inceltmek için 79 galon suya ihtiyaç duyuluyor.

Geri dönüşümlü kâğıt kullanılarak yapılmış bir kitap içinse, yarım kilo mineralin yaklaşık üçte ikisi harcanıyor. (Burada en çok yararlanılan mineral, genellikle malzemelerin tedarik zinciri boyunca taşınmasında kullanılan yollara dökülen çakıl.) Üstelik preslenip yüksek ısıda kurutularak kâğıda dönüştürülen kâğıt hamurunu bulamaç haline getirmek için sadece iki galon suya gereksinim var.

2. Adım: Üretim

Fosil Yakıtlar: E-okuyucunun imalatında, geniş bir elektronik tedarik zincirinin yanı sıra, 100 kilowatt-saat fosil yakıt kullanırken, 66 kg karbondioksit emisyonuna yol açıyor. Geri dönüşümlü olan veya olmayan tek bir kitabın sayfalarını biçimlendirmek ve kurutmak için ihtiyaç duyduğu enerjiye sadece 2 kilowatt-saat ve e-okuyucunun üretiminden 100 kat daha az sera gazına neden oluyor.

Sağlık: Buradaki mukayese birimi "yeti kaybına uyarlanmış yaşam yılıdır;" yani, herhangi bir kimsenin, örneğin, üretimin herhangi bir aşamasında havaya, suya ve toprağa zehirli maddelere maruz kalması yüzünden yeti kaybına uğradığı süredir.

Hem kitap hem de e-okuyucuda sağlık için asıl tehdit, akciğerlerimizin derinlerine kadar yerleşerek astım ve kronik öksürme gibi rahatsızlıkları daha da kötüleştiren ve vaktinden evvel ölüm

riskini artıran kükürt oksit ve nitrojen gibi partikül emisyonlarından kaynaklanmaktadır. Bir adet e-okuyucu üretmenin sağlığa olumsuz etkilerinin, tek bir kitabın yapımından 70 kat daha fazla olduğu tahmin edilmektedir.

3. Adım: Nakliye

Eğer internet üzerinden bir kitap siparişi verirseniz ve kitabın elinize geçmesi için de 800 kilometrelik bir uçak yolculuğu gerekirse, bu durumun yol açacağı kirlilik ve atıklar, daha önce kitabın yapımında neden olunan kirlilik ve atığa kabaca eşit olacaktır. Arabanıza atlayıp kitabevine kadar 8 km yol yapsanız ve aynı yolu geri dönseniz, kitabın üretiminde neden olunan kirlilik ve kaynak tüketiminin 10 katı kadar bir etkiye neden olacaksınız. Bir e-okuyucunun imalatının sağlık üzerindeki zehirli etkilerinin eşdeğerini yaratmak isterseniz, arabanızla yaklaşık 500 km ötedeki bir dükkâna gitmeniz gerekir -ancak

aynı etkiye, hatta daha da fazlasına, her yeni bir kitap satın aldığınızda arabanızla alışveriş merkezine giderek de neden olabilirsiniz.

4. Adım: Okumak

Eğer gece yatağınıza uzanıp birkaç saat kitap okumaktan keyif alıyorsanız, ampulün harcayacağı enerji, ekranının enerji verimliliği oldukça yüksek olan e-okuyucuyu şarj etmek için gerekli olandan daha fazla olacaktır. Ancak kitabı gün ışığında okursanız, kitabın üstünlüğü elbette daha fazla.

5. Adım: Elden Çıkarmak

Eğer e-okuyucunuz geliştirmekte olan ülkelerdeki, aralarında çocukların da bulunduğu işçilerin elinde parçaları-

e-kitap ile konvansiyonel kitabı karşılaştırmak için, ilk materyalden kullanım sonrasına kadar uzanan kapsamlı bir Yaşam Döngüsü Analizine ihtiyacımız var.

Teknoloji

na ayrılarak yasadışı bir şekilde “geri dönüştürülecek” olursa, bu işçiler bir dizi zehirli maddeye maruz kalacaktır. Eğer aynı işlem son teknoloji işlemler aracılığıyla yapılacak olursa – örneğin, atıklar, türünün en iyi emisyon kontrolleriyle ve metallerin geri kazanımıyla yüksek ısıda yakılırsa – işçilerin “yeti kaybına uyarlanmış yaşam yılı” süresi çok daha az olacaktır.

Eğer kitabınız bir çöp sahasını boylayacak olursa, kitabın çözülmesi sırasında üreteceği küresel ısınma emisyonları ve yerel su sistemleri üzerindeki zehirli etkileri, üretimi süresince neden olduğunun iki katını açacaktır.

Bu matematiğin bir kısmı iyileşme gösteriyor. Gittikçe daha fazla kitap petrol-bazlı değil, soya-bazlı mürekkeplerle; geri dönüşümlü veya endüstriyel ormanlardan elde edilen ve beyazlatmak için klor gibi zehirlerin kullanılmadığı kâğıt hamuru imalathanelerinde üretilen kâğıtlara basılıyor. Elektronik endüstrisi de zehirli kimyasalların kullanımını azaltmaya ve yaygın tedarik zincirlerindeki çalışma koşullarını ve işçi güvenliğini iyileştirmeye çabalyor.

O halde, başabaş kalmak için e-okuyucunuzdan kaç kitap okumanız gerekiyor?

Fosil yakıtlar, su kullanımı ve mineral tüketimi göz önüne alındığında, bir e-okuyucunun etkisi kabaca 40-50 kitaba eşit. Küresel ısınmaya etkisi ise yaklaşık 100 kitabın üretimine eşdeğer. İnsan sağlığı açısından sonuçlarına bakıldığında, sayı ikisinin arasında bir yerde kalıyor.

Her şey hesaba katıldığında, kitap okumanın ekolojik açıdan en erdemli yolu, en yakınınızdaki kütüphaneye yürümekten geçiyor.

Goleman ve Norris'in New York Times'ta çıkan ve e-kitap ile konvansiyonel kitabı karşılaştıran yazılarının ardından çok farklı tepkiler ortaya çıktı. İşte gazetenin internet sitesinde yayınlanan farklı görüşlerden iki örnek...

Editöre,
E-okuyucu sahiplerinin, elektronik kitaplarının eski moda ciltli kitaplara kıyasla çevreye nasıl da olumlu bir etkisinin olduğunu kendini beğenmiş bir tavırla ilan etmeleri karşısında bir an için dilim tutuluyordu, ancak bu yazı dile gelebilmem için ihtiyaç duyduğum kesin bilgileri bana sundu.
Belki günün birinde bütünüyle geri dönüşümlü parçalardan üretildiğinde göz yummayı haklı çıkarabiliriz, ama şimdilik Goleman ve Norris'in yazısının kapanış cümlelerini tüm kalbimle destekliyorum. Bir iPad'le gösteriş yapmaktansa kütüphane kartımı gururla sergilemeyi tercih ederim.
Halk kütüphaneleri, biz onları vergilerimizle ve bağışlarımızla desteklediğimiz için var. Bu yatırımın getirisini bilgiye, iPad'in hiç böbürlenemeyeceği kadar demokratik bir erişimi de içeriyor ve bu, sevgili okuyucular, yeşilin çok daha koyu bir tonu.

Sydelle Zove
Yazar, Whitermarsh Belediyesi
William Jeanes Anma Kütüphanesi yönetim kurulu eski başkanı.

Editöre,
Basılı bir kitapla bir iPad'in üretilmesinin çevreye etkilerini karşılaştırmak, tarlakuşu ve deve turtasının geleneksel tarifini akla getiriyor: eşit parçalar halinde bir tarlakuşu ve bir deve. iPad'in çevresel etkisi kitaba kıyasla çok daha fazla olsa bile, bu tablet aracılığıyla binlerce kitaba ulaşmak mümkün, böylece bu kitapları basmaya da gerek kalmıyor.
Diğer her şey sabit kaldığı takdirde, e-okuyuculara geçiş yapmanın yarı-tacağı çevresel yararlar, geleneksel kitabın bütün üstün taraflarından daha ağır basacağı benziyor.

Joseph Raben
Yazar, Bilgisayarlar ve Beşeri Bilimler Derneği kurucu başkanı.

İdefix Genel Müdürü Mehmet İnhan: "Zor Bir Mukayese"

İnternette kitap satışı konusunda Türkiye'nin öncü firmalarından İdefix, kısa bir zaman önce bir basın toplantısıyla e-kitap satışına başladığını duyurdu. Şirketin Genel Müdürü Mehmet İnhan'a, Goleman ve Norris'in yazısını yolladık ve fikirlerini sorduk.

Goleman ve **NORRIS**'in verdiği bilgiler, "hangisi daha çevreci" kıyaslamasını daha sağlıklı yapmak için gerçekten çarpıcı ve önemli. Mevcut koşullarda petrokimya türevi plastik, silikon vesaire malzemeden üretilmiş cihazlar gerçekten de dönüşümlü kâğıtan daha çevreci olmayabilir. Kâğıdın dönüşümlü olup ağaç kesilme oranını en aza indirdiği varsayımıyla.

Nitekim dünyada petrol bittiği zaman asıl sorun enerjide yaşanmayacak bence. Güneş daha 5 milyar yıl bize bol bol enerji sağlıyor olacak. Asıl sorun, bizi bu kadar çevrelemiş olan plastik ve petrokimya türevi malzemenin alternatifini nasıl üreteceğimize. Bu alanda gerçek anlamda çevreci alternatiflerin çok hızlı bir şekilde geliştiriliyor olması gerekiyor.

İşin ilginç, elektronik mürekkep konusunu 5-6 yıl önce bir vesileyle Zülfü Dicleli'den duyduğumu ve bu konuda sohbet ettiğimizi hatırlıyorum. Şimdi e-mürekkep ekranlı cihazlara

kitap dağıtma işinin içinde buldum kendimi ve siz de yakında e-kitaplarınızı, e-dergilerinizi yayınlıyor olacaksınız. Velhasıl teknoloji de çok hızlı geliyor.

Ancak mukayese yaparken şu hususu da unutmamak lazım. E-kitabın okunacağı tek mecra e-ink cihazlar

İdefix ile birlikte ürünlerini e-kitap satışına açan ilk yayınevleri şunlar: April, Aras, Ataç, Denizler, Helikopter, İthaki, İz, Kabalcı, Kırmızı Kedi, Kitap, Kurtuba, Notos, Oğlak, Optimist, Özgür, Pan, Sel, Siren, Şema, Versus, Yeditepe, Yordam.

değil. E-kitaplar, bilgisayarlarda, mobil cihazlarda iPad gibi yeni nesil iletişim gereçlerinde de okunacaklar. Bu cihazlar zaten başka amaçlar için de üretilmiş olduğundan ve sadece e-kitap okumaya münhasır olmamaları nedeniyle kâğıt alternatifi ile birebir karşılaştırmak çok sağlıklı olmayabilir. O zaman bilgisayarların tüm diğer fonksiyonlarının fiziksel dünyadaki karşılıklarının çevresel etkilerini de hesaba katmak gerekecektir. Velhasıl zor bir mukayese. Demirel olsa şöyle derdi: Kütüphane vardı da biz mi gitmedik! ○

Kerim Sakızlı'dan Dünyaya Ağıtlar

GÖR-DÜĞÜM

Çift dilli (İngilizce ve Türkçe) bir şiir kitabı geçti elimize: Gör-Düğüm. Altbaşlığı ise Nicomedia'ya Ağıtlar. İşin daha ilginç tarafı, bazılarının öldü kabul ettiği şiir kendini çevreci bir anlatı olarak yeniden yaratıyor bu kitapta. Şairi Kerim Sakızlı ile, Beyoğlu, Asmalımescit sokaktaki şiir atölyesi/sığınağında, dünyanın, insanlığın ve dolayısıyla şiirin geleceğini konuştuk.

Fotoğraflar: Volkan DOĞAR

Şiirin, bir edebiyat formu olarak hayatını sürdürüp sürdüremeyeceği edebiyat çevrelerinde bir süredir tartışılıyor. Değişen dünyada, her şey gibi anlatı türleri de değişiyor. İnsanoğlu ve kızının en eski edebi ifade biçimi olan şiirin, giderek maddileşen dünyada ne gibi bir işlevi olabileceği, gerçekten esaslı bir soru. Ama hiçbir şey için acele davranmamalı. Bundan yaklaşık 20 yıl önce Francis Fukuyama tarihin bittiğini ilan etmişti ama aradan geçen süre ve yaşananlar, tarihin daha çok bilinmedik ve beklenmedik virajının olduğunu bize gösterdi.

Aynı şeyin şiir için de geçerli olduğunu, bir şair hatırlattı bize. Şiir tragedyalardan, büyük insanlık trajedilerinden doğmuştu. Savaş, ölüm, varoluş, aşk, şiirin kana kana içtiği kaynaklardı. İnsanlığın bugün yeni bir varoluş sorunu ile karşı karşıya olduğunu söylemek için kâhin olmak gerekmiyor. Hem de, belki insanın mavi gezegen üzerindeki tüm macerası boyunca görmediği büyüklükte bir trajedi bu. İnsanlık kendi varoluşuna kastedecek yaşama biçimlerine, kültürüne son verip yeni bir uygarlık için adım atacak mı? Bu soru insanlığın uyanık zihinlerinde yankılanıyor ve tabii ki, çok daha güçlü bir önsezi ve kavrayışla dolu sanatçılarda bu tragedya çok daha güçlü bir etki yapıyor.

Bahsettiğimiz şair Kerim Sakızlı. Daha önce ne adını duymuştuk ne de bir şiirini okumuştuk ama bizim kulaklarımıza fısıldadığı dingin ama güçlü mısralar, bu varoluş trajedisine insanlığın kayıtsız kalmadığının, kalamayacağını en keskin kanıtlarından biri oluverdi. Ve çoğu zaman olduğu gibi acıyı anlatırken umudun da yankısı oluverdi şiir.

Profesyonel yaşamında uluslararası bir firmanın 10 ülkeden sorumlu pazarlama direktörü olan Sakızlı, bizim için gördüğü Gör-Düğümü, insanlıkla paylaşmaya kalkışan bir yeni zaman şairi sadece. İnsanlık bu kördüğümü çözebilecek mi bilinmez ama belli ki şairler ve şiir bir zaman daha varlığını sürdürecektir ve yeni sorunlara yeni diller oluşturmaya kalkışacak... Çünkü şiir, cesaretin bir başka adıdır.

“Şiirin Uyuyan Bir Gücü Var”

Şiirin aslında çok büyük bir gücü var. Ama uyuyan bir güç bu. Bir şekilde bizleri uyandırması lazım. Tek bir şairin yapacağı iş değil bu. Ama derdimiz varsa, ki şu an çok büyük bir derdimiz var; küresel ısınma tehdidi ile karşı karşıyayız. O yüzden böyle bir şiir kitabı yazdım.

Yazdıklarım için biraz da risk alarak “çevre şiiri” dedim. Bu biraz riskli bir şey. Neden? Çok avam bir şey de olabilir. Çevre bugünlerde çok revaçta bir konu ama çok da yumuşak bir konu. Herkesin çiğnediği, herkesin bildiği ama hareket etmediği, tepkisini göstermediği bir konu. Tepkiler de çok yumuşak tepkiler. Ama eğer ben şairsem, herhangi bir şeye bakmadan bunu söylemem gerekir diye düşündüm. Onun için biraz da bağırmanın gerektiğini düşündüm. Daha evrensel, benim memleketimden dünyanın her yerine açılan bir şiir yapmak istedim. Çünkü bu sadece bizim ülkemizin konusu değil. Brezilyalı yerli Bororo'nun ve Yağmur Ormanlarını kaybedenlerin de hikâyesi...

“Kendi Hikâyemi Anlatmak İstedim”

Şair başkalarının hikâyesini anlatmalı. Ya da başkalarının hikâyelerini anlatıyorsa, onların içine girebilmeli, nüfuz etmeli ve harbi olmalı. Çünkü şair bazen yalancıdır. Yani fantezilerini kurarken, söylediğinin arkasında durabilmelidir. Bir şekilde ne kadar uça da, bir ayağı yere basabilmelidir. Bu çok sevgili şair arkadaşım Ayten Mutlu'nun sözüdür: “Şair uçmalıdır ama başparmağı yere basmalıdır” der. Yani belli bir diyalektik olması lazım içinde. Hep bunu dikkate alarak, bana ait olan hikâyeyi anlatmak istedim. Onun için kitapta daha çok memleketim var: Nicomedia ve bildiğiniz gibi Nicomedia, İzmit'in antik dönemdeki ismidir.

Plakadaki Numaralar**(..)**

**Sağırlaşarak,
Frenlerin el izleri
Egzozların vaveylası içinde
Yırtılan toprak üstünde**

**Çoğalıyoruz
İçten içe, yan yana
Petrol tiryakiliğinde**

**Bekliyoruz
Yükselen sularla birlikte
Hızlı bir bitişin keşmekeşini**

Numbers on the License Plate**(..)**

**By Becoming deaf,
Hand prints of brakes
Within the uproar of exhausts
On the ripping soil**

**We are multiplying
On inside the other, burning
Within petrol addiction**

**We're waiting
Together with the rising waters
For the chaos of rapid end**

“Ben O Denizde Yüzdüm”

Ben bu şiiri, bu kitabı neden yazdım biliyor musunuz? Çok basit bir sebebi var. İstanbul'da yaşıyorum ve İzmit'e, memleketime, çok sık gidiyorum. Her gittiğimde Hereke'den başlayarak, İzmit Körfezini gördüğümde içim kan ağlıyor, çünkü ben o denizde eskiden yüzyordum. Şimdi benim oğlum denize girmesi için Çeşme'ye, Bodrum'a gitmesi lazım. Bazıları “İsviçre'nin elinde olsa bu şehir kim bilir ne olurdu?” diyor. Ben buna katılmıyorum. İngiltere'de asit yağmurları yağıyordu, önlemini aldılar, düzelttiler. Ren Nehrinde bir tane balık yoktu ama uğraşıp

nehirlerini ıslah etmeyi başardılar.

İzmit dünyanın en eski üzüm bağlarına sahip, şarapçılığın doruk noktasına çıktığı bir şehir. İnanılmaz bir iklimi var. Eğimiyle, farklı saatlerde güneşi alışıyla, birçok şarap türünü üretebileceğiniz çok enteresan bir yer. Mesela Kirazlıyalı diye bir yer vardır, bir tane kiraz ağacı göremezsiniz. İzmit, Roma'nın başkenti olmuş bir şehir. Bunu kim biliyor?

“Şiir Tırnakla Kazar”

Bu şiir kitabı ne kadar satacak? Çok satmayacaktır. Evde yemek yapan ve kocasını aldatan bir kadının hikâyesi tabii ki bundan daha çok satıyor. Ama sonuçta birileri bazı mevzulara kazma kürekle girebilir ama biz tırnağımızla da olsa bir şeyler yapmak zorundayız. Yapmıyoruz diye bir lüksümüz olduğunu düşünmüyorum. Belki böyle başlayacak. Şiir de böyle bir şey. “Aman şiir mi yazıyor? Zaten bir şey de anlamıyorum” diyor insanlar. Şiirden bir uzaklaşma var. Tiyatrodan, operadan da bir uzaklaşma var ama şiirden tam bir uzaklaşma var. Ama şiirin, sözünün gücü o kadar büyük ki aslında... Tagore Hindistan'da şiiriyle, sesiyle bir akımı başlatmış; ülkesine özgürlüğü getirmek için şiirin gücünü kullanarak yığınları harekete geçirmiş bir insan. Demek ki şiir çok güçlü...

“Herkesin Sorunu Değil mi?”

Bir dünya vatandaşı olarak çevre sorunlarını takip ediyorum; çoğum çocuğum için yapıyorum bunu. Ne olacak yirmi sene sonra? Ben bir baba olarak bunun sorumluluğunu yaşıyorum. Belki göçler söz konusu olacak, belki savaşlar ortaya çıkacak. Bu kadar “yumuşak” bir şey değil işte. Ve bunları, İngiltere hükümetinin bilim danışmanı söylüyor.

Her yeri sarmış bir problem, insanlığın problemi bu. Brezilyalı yerli Boro-

Söyleşi

ro'nun, Hintli bir kadının, bir Eskimo'nun, Afrika'daki bir insanın da problemi. Onun için ben tabii kendi memleketimden başlayarak, yola çıkarak herkesin problemi olduğunu söyleyen bir kitap yazmak istedim ve bu kitap onun için özellikle İngilizce de basıldı.

Kısa bir süre önce Hindistan'dan geldim. Hindistan'da Dünya Şairler Toplantısı vardı. Yazarlar Birliği Başkanı beni davet etti, orada bu şiirleri okuyarak, derdimi anlattım. Etkili olduğunu da düşünüyorum. İşte böyle küçük küçük başlıyor bu işler. Ben şiirlerimi Türkçe yazdım; Nida Tozluklu ve Serhan Çiftçi İngilizce'ye çevirdiler. Ben onlarla beraber, tabii ki şiiri çevirmek normal bir metni çevirmekten daha zor olduğu için, naçizane kendi İngilizce bilgimle onlara yardımcı olmaya çalıştım. Ama onların İngilizce'leri, onların eseri diyebilirim.

“İnsanlığın Damarları Gevşiyor”

Genelde ilkleri seviyorum. Benim ilk projem, “İçinden Şiir Geçen Resimler” adlı bir kitap. İsminden de anlaşılacağı üzere, bunu ressam bir arkadaşım

Kırmızı Vir-gülle

(..)

*İşte o zaman koşacak Bororo
Yağmur ormanlarında özgürce
Mato Grosso'da, Mato Grosso'da*

Evimizden

Evimize getirdiklerimizden

Başlayacağız,

Sahip çıkarak

Komşunun da evine

Kırmızı vir-gülle

İşte o zaman ağrımayacağız

İçme suyuna muhtaç bir yavrurunun

Mordan öte feryadına

Kırmızı bir-gülle,

Donço Donçev'le beraber yaptım. Kendisi genç, çok mütevazı, ama dünyaca tanınan bir ressamdır. İşim dolayısıyla 2004-2006 yılları arasında Bulgaristan'da yaşadım. O dönemde tesadüfen tanıştık. Ben ona projelerimden bahsettim. Kafalarımız uydu. Birkaç minik denememiz oldu. Resimle edebiyatın birleştiği, ikisinin de ayrı ve ortak kaygılarının bir araya geldiği, Graphic

Koyu Yeşil

(..)

*Kanlı, dikenli gölgenden korkup
Svışmaya çalışma Adem!
İnanmadığın adaletin elinde
Şairin tükürük hokkası
İçinde kurumuş şiir...
Son soluğundan önce
Yalayacaksın hokkayı, mecbur*

Novel denilen türden bir çalışma gerçekleştirdik.

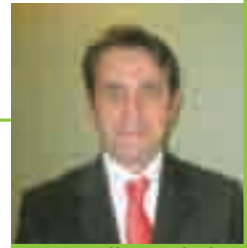
Daha sonra Donçev'le biz “Satyr'in Yeniden Doğuşu” adlı, biraz Nietzsche'nin “Tragedyanın Doğuşu”na da gönderme yapan, kendi mitimizi yaratan farklı bir kitap daha yaptık. “Mitolojik şiirsel öykü” diye adlandırabileceğim bir iş. Mitolojiye çok merakım var, onu da biraz yansıtmak istedim. Ortaya enteresan bir şey çıktı çünkü içinde çizgi romana, edebiyata ve mitlere gönderme var.

Modern hayatta trajediler çok hafif yaşıyor ama Eski Yunan'da, mitolojide yaşanan trajediler çok ağırdır. Bugün bizde olmayan şey bu: Bir aşkı yaşıyoruz, bitiyor ama trajedisi eksik. Çünkü vakit yok. Ben insanlığın damarlarının gevşemesi diye adlandırıyorum bunu. İşte bu eserle, bu trajediyi edebiyatta ve resimde ağır bir biçimde tekrar ortaya koyalım istedik.

“Hayatımın Sonuna Kadar Yazabilirim”

Ben yazdığım hiçbir şeyi beğenmem. Çok güzel bir söz vardır, “Bilinçli olarak yapılan mütevazılık, dünyadaki en büyük kibirdir” diye. Ben yazdıklarımı gerçekten beğenmiyorum. Hiçbir zaman kendimden emin değilim ama yazmam lazım diyorum. Beni iten şey o. Yani benim kulaklarımdan akıyor kelimeler. Ve beni bugün serbest bırakın, hayatımın sonuna kadar yazarım... ○

Güneşe Arkasını Dönen, Gölgesini İzlemeye Mahkûmdur

Deniz Selkan Polatkan

Sınırsız enerji ve hayat kaynağımız güneş, geleceğimizi kurtarmak için yine işbaşında. Temiz, sessiz, sürdürülebilir, çağcıl ve teknolojik özelliği ile artık, güneş ışığını, elektrik enerjisine çevirmek ve kullanmak mümkün. Bu büyük potansiyel Türkiyemiz için bambaşka fırsatlar ve tehditler oluşturmakta. Ülkemizde henüz başlamamış olan bu sektörü, doğru tanımlamak ve doğru biçimde, doğru yerden başlatmak temel hedefimiz ve önceliğimiz olmalı.

Güneş enerjisi dışındaki tüm enerji kaynakları coğrafyaya ve fiziksel mekana bağımlıdır. Hayatın ve varoluşun temel kaynağı niteliğindeki güneş ışığı ise, stratejik ve jeopolitik olarak bağımsız, temiz ve sürdürülebilir olan tek tür enerji kaynağıdır.

Bu açıdan ülkemizin mevcut enerji bağımlı yapısı düşünüldüğünde, üzerinde hassasiyetle durulması gereken, umut kaynaklarının başında gelmektedir. Yurtdışında bu doğrultuda özellikle fotovoltaik sistemlere verilmekte olan destekler, ülkemiz hükümetinin öncelikleri arasında değildir ne yazık ki ve bu tür bir beklenti yerine sektörün kendi çözümlerini üretmeye başlaması gerekmektedir artık. Fotovoltaik sistemlerin en temel özelliklerinin, elektriğin tüketildikleri yerde üretilmelerini sağlama-

larıdır. Bu durum gerek ekonomi ve dışa bağımlılık, gerekse de arz güvenliği açısından çok önemlidir.

Desteksiz Bağımsızlık Zamanı

2009 yılının Haziran ayında oldukça heyecanlı bir bekleme söz konusu idi, Meclis koridorlarında, başını eski Enerji bakanı Hilmi Güler ve eski Meclis Enerji Komisyonu Başkanı Soner Aksoy'un çektiği grubun önermiş olduğu revize Yenilenebilir Enerji Kanunu Türkiye'nin yerel enerji kaynaklarının gelişimi için bir dizi teşvik ve destek mekanizması içeriyordu. Ve son dokuz yıldır, Meclis tarihinde ilk kez, muhalefet ve iktidar tam bir muhabakat içinde bu Kanun taslağı üzerinde itirazsız olarak anlaşmışlardı.

Ne kadar ilginçtir ki, gündeme gelmesine sadece iki saat kala, gizli bir el, kanunu geri çekti. Üstüne üstlük bu Kanun gündeme getirenlerin yerinde başkaları oturuyor artık.

Peki Almanya ya da İspanya ya da İsrail ya da Japonya da olduğu gibi yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarını desteklemek yerine Türkiye'de kim istiyor düzenin devamını ve bağımlılığı? Bu mu yasama, bu mu vatanseverlik, bu mu bağımsızlık diye sorası geliyor insanın...

Gelelim son duruma; o gün bugündür, yani yaklaşık dokuz aydır Meclis Enerji Komisyonunun Yenilenebilir Enerji Kanunu ile ilgili olarak hiçbir somut çalışması yok. Beklemenin ise sonu yok...

Geriye son ve kesin bir çözüm kalıyor. Desteksiz bağımsızlık; gerçek rekabet; adına ne dersiniz deyin, güneşi balçıkla sıvayamazsınız artık ve eğer bu noktadan sonra hâlâ güneşe arkanızı dönerseniz, gölgenizi izlemeye mahkûmsunuz... Aynı Nâzım Hikmet'in Güneşi İçenlerin Türküsü şiirindeki gibi: "...arkamızda bir düşman gözü gibi karanlığın yolu. Önü-

müzde bakır taslar güneş dolu."

Bir yandan ruh halimizi çok iyi anlatan bu duygu dolu satırları okurken, bir yandan da çok ilginç bir detaya dikkat edelim: Anlaşılan beklenen bu revizyon kanununun çıkacağı yok, ancak bu aşamada kanundan daha önemli olan bir konu var: Lisanssız elektrik bağlantı yönetmeliği. 5346 nolu Yasanın devamı olması gereken bu yönetmelik tam beş yıldır çıkmadı. Bu yüzden mevcut durumda tüm Türkiye'de bulunan fotovoltaik sistemleri geçekundu konumunda...

Güney illerimizden Başlamalıyız

Görüldüğü gibi, kat edilmesi gereken mesafe çok ve Türk fotovoltaik sektörünün kendi ayakları üzerinde durmasından başka çaresi yok.

İşte bu noktada yani yere çakılmışken, 2010 yılı itibarı ile güney illerimizden başlayarak şebeke bağlantılı sistemler üzerinde çalışmak ve şebeke fiyatları ile rekabet etmeye başlamak lazım çünkü tüketici açısından şebeke fiyatları bizim için aşılması gereken ilk sıır olacaktır.

Dolayısı ile şimdi her şey bir tarafa bırakılmalı ve şebeke bağlantısı ve ilgili yönetmelik üzerinde odaklanılmalıdır.

Bu sebeple güneş elektriğinin, Türkiye'nin enerji çeşitliliği, tedariki ve bağımsızlığı yolundaki önemi, yeri üzerinde önemle durulmalıdır.

Güneş enerji kaynağı, yerel yönetimlere, yerelleşme girişimlerine ve enerji bağımsızlığı çabalarına fırsatlar sunmaktadır. Bu fırsatların arka planında ise, sürdürülebilirlik, çevre koruma, enerjide arz güvenliği ve enerji bağımsızlığı gibi çok daha sağlam temeller bulunmaktadır.

Motif Proje/Fotoelektron Genel Müdürü

Portre

Dön Dön Dön Durmadan Geri Dönüşüm Atölyesi *Kamile Kuzu*

Söyleşi: Serpil ATA Fotoğraflar: Artür BÜYÜKTAŞÇIYAN

Bir performans sanatçısı mı? Seyyah mı? Geri dönüşümcü mü? Eko tasarımcı mı? Çevre eylemcisi mi? Sanatçı mı, zanaatkâr mı? Yoksa çöplerden hediye üreten bir hayalperest mi? 2010 Kültür Başkenti Projeleri içinde “Dön Dön Dön Durmadan” ismiyle bir geri dönüşüm atölyesi faaliyeti sürdüren Kamile Kuzu, belki bunların hepsi veya hiçbirisi. Kesin olan, sınırları olmayan duyarlı bir yaratıcı ile karşı karşıya olduğumuz. İşte Kuzu ile sohbetimizden bize kalanlar: Dön Dön Dön Durmadan...

Çöpler: Hayal Gücünün Kanatları

Ankara'da veterinerlik okurken, bunu yapamayacağımı fark ettim; bir de işletme okudum. Üniversite ve sonrasında İskoçya ve İngiltere'de çiftliklerde, fabrikalarda çalıştım, palyaçoluk yaptım, gemilerde garsonluk yaparak iki yıl boyunca dünyayı gezdim. Sonra Türkiye'ye dönüp sanatla ilgilenmeye karar verdim ve İstanbul'a geldim. Çünkü yıllardır sanatın pek çok farklı dalıyla ilgileniyor, resimler heykeller yapıyordum ve bu konuda hiç eğitim almamıştım. Kendime bir sürü atölye ayarladım. Kısa bir süre sonra öğrenmek istediğim şeylerin onlar olmadığını fark ettim; "olmayacak bu iş" dedim. Onun yerine Beyazıt'ta kaynak yapmasını öğrendim, akrilikle çalıştım ve elime geçirdiğim her şeyi tuval olarak kullandım. Hepimizin içinde sanat yapmak için çok büyük bir enerji olduğuna inancım arttı. Hem de çöpler, hayal gücünün tamamıyla geniş tutulabileceği bir alandı.

"Ben Anneme Çimen Götürürdüm"

Yedi sekiz ay kadar deneysel barmenlik yaptım; eski şerbetlerden, şifalı otlardan yeni şerbetler kaynatıyor, likörler hazırlıyordum. Günde 14-15 saat çalışıyordum. Bir gün, dedim ki, "Ben yapıyorum?" İşten ayrılıp, 2008 yılının bir sonbahar günü telefonumu kapattım, perdeleri çektim ve iki gün uyudum. Daha önce hep batıya gitmiştim, bu kez trenle doğuya gittim, Doğu Beyazıt'a. Goran isimli bir göçebeye konuk oldum, keçilerini sağdım. Çünkü doğayı hep sevdim. Küçükken, kız çocukları annelerine çiçek toplarken ben anneme çimen götürürdüm, çünkü çimenler de çok güzeldi.

**"Dünya için sadece
üzülmeniz bir işe
yaramaz, evde oturup
ağlayarak bir yere
varamazsınız. Artık
dünyaya karşı olan
borcunuzu ödemem
gerekliyor. İnandığım bir
şeyler var ve onları
gerçekleştirmek
istiyorum"**

Yüzüne Bir Gülümseme Kondur

Bir arkadaşşıma dükkânında eşyaları toplamasına yardım ederken, saat parçaları buldum ve ilk yaptığım şey o saat parçalarından rozetler yapmak oldu. Sonra, onlar Kop-Art'ta satılmaya başladı. Çok kısa bir süre sonra da tüm evimi satıp Moğolistan'a gitmeye karar verdim, öyle bir hayalim vardı, gitsem şamanlarla tanışsam...

Böylece evdeki her şeyimi satlığa çıkardığım ilk tezgâhım oluşmuş oldu tünelde; büyük bir tepsinin içinde işte bir bardak, iki patik, iki likör kadehi, yaptığım resimler, başka şeyler falan. Yanımdaki direğe de British Museum'dan aldığım yıllardır sakladığım küçük el ilanını astım. Gülümseyen bir kadın heykelinin üzerinde şu yazıyordu "Put a Smile on Your Face" (Yüzüne bir gülümseme kondur).

Her gece uşenmeden çöpleri kurcaladım. Onları aldım, yıkadım, temizledim, sildim, parlattım, birbirine ekledim, kenarlarını kestim, zımparaladım. İşte; rozetler, takılar, küçük heykeller yaptım.

Tom Robbins'in Sıksa Bacakları

Şu plakları buldum gene çöpten. Üzerine bir şey yazmak istiyordum kolajla. Bir gece çalışırken bir baktım, Dön Dön Dön Durmadan yazmışım. Hatta aynı gece yine başka bir çöpten bulduğum plastik uçağı da yapıştırdım plajın üstüne. Zaten ertesi gün onu götürüp tezgaha astım ve artık tezgahımın bir adı ve tabelası vardı. Bu ismin hikâyesi aslında New York'ta geçen bir 2004 yazına dayanıyor. Günde sadece iki saat uyuduğum, yoğun geçen günlerimde kargaşanın arasında, çok eski ve serin bir bina olan San Patrik Katedrali'ne gidiyordum sık sık. Sürekli çalan orgu dinlediğim, notlar aldığım, kafamı toparladığım dinlenme yerim-

Portre

di benim. Yıllar sonra Tom Robbins'in Siska Bacaklar diye bir kitabı çıktı ve hikâye bu katedralde geçiyordu. Katedralin önünde Dön Dön Dön Durmadan diye bir adam geliyor, 12 saat boyunca oturuyor, sonra arkasını dönüyor ve gidiyor. Kitapta hep birlikte takılan nesnelere gibi karakterler var ki benim için de nesnelere çok önemlidir. Böylece kısa sürede evimde bir geri dönüşüm atölyesi kurdum, arkadaşlarımdan, yardımsever güzel insanlardan topladığım malzemelerle.

Farklı Bir Pazarlama Stratejisi

Tezgâhım giderek büyüdü, boşaltmak isterken oda çöplerle oldu. İşe yaramayan her şeyi kullanıyordum. Her gün sokaktan geçenlere üşenmeden anlatıyordum. Çöplerden yapılanları görünce şaşırıyorlardı. Zaten istediğim de onları şaşırtmak ve dikkatlerini çekmek; bu tüketim alışkanlıklarının dünyamıza ne kadar çok zarar verdiğini onlara anlatmaktı. Ne olur daha az tüketin diyordum, geri dönüştürün ya da daha az çöp tüketin. Dünya için sadece üzülmeniz bir işe yaramaz, evde oturup ağlayarak bir yere varamazsınız.

Derken insanlar da tezgâhıma eski

eşyalarını bırakmaya başladılar. İşletme mezunu olmama rağmen farklı bir pazarlama stratejim vardı: Her şeyi ben belirliyordum. Birisi benimle aynı değerleri paylaşıyorsa para verse de bir şey satmıyordum ama birisinin ihtiyacı varsa ona bedava veriyordum ve gülümsüyordum. Tezgâhımda eşyalar dönüyordu. Çukurcuma'daki bu küçük tezgâhta geri dönüşümden, küresel ısınmadan, çevreden bahsediliyordu.

Sonra, geçen Nisan'da beklenmedik

bir haberle ani bir kararla iki gün içinde evimi ihtiyacı olanlara dağıtıp İstanbul'dan ayrıldım. New York'a tasarımla uğraşan kardeşimin yanında gittim. Atölyesinde beraber vakit geçirdik, çöplerle çalıştım, metallerde kaynak yapmayı öğrendim.

Karga Düşleri...

Döndükten sonra sağlık nedenlerimden nedeniyle küçük bir tatil yaptım ormanlık bir yerde. Bir gün gezerken ormanda, karga sürüleri gördüm, takip ettim ve kendimi karga tüyleriyle dolu açıklık bir yerde buldum. Aldım, eve götürdüm. O sıralar Türkiye'ye yeni gelmiştim, gitmeden önce de her şeyi sattığımdan evim barkım yoktu. Bir taraftan da dünya ne olacak, nasıl gidecek derken, hiç uyuyamadım ve resim yapmaya başladım. İki gün hiç uyumadan o ilk resmi yaptım. O sırada bir hastalık dönemim oldu bir iki ay, yine durmadan resim yaptım. Benim yerime onlar uyuyordu. Çizimlerimin değiştiğini fark ettim, yoksa ben hep rengârengim. Ama giderek sivri şekiller ortaya çıkmaya başladı, yuvarlaklar giderek kayboldu; evler, üçgenler, kareler, küpler geldi. En sonunda yeni çizimlere ulaştım: Onların isimleri "Karga Düşleri" idi.

Bu çizimler beni iyileştirdi ve yenisinden İstanbul'a döndüm, eve yerleşirken hiç bir şey satın almadım, çöplerle döşedim ve yaşadığım yeri yeniden geri dönüşüm atölyesine çevirdim.

Atölye Böyle Kuruldu

Ne kadar erken yaşta bilinçlenirlerse o kadar faydalı diye çocuk ve gençlerle çalışmak istiyordum. Çünkü onlara borçluyuz, dünyayı onlara bırakacağız. Büyüklere bir şeyler yapmaktansa, çocukları etkilemek çok daha mantıklı ve ileriye dönük. Böylece, entresan bir şekilde, 2010 Kültür Başkenti Ajansında görevlilerle tanıştım ve ilk

“Bu söyleşiyi okuyan herkesin çöpe ve tüketime karşı bakış açısında minicik bir değişim olursa çok mutlu olacağım; dünya da çok mutlu olacak”

atölyelerimi Sirkeci'deki Sepetçiler Kasrı'nda yaptım. Çok sevindirici bir ilgi karşıladı beni. Böylece “Dön Dön Dön Durmadan Geri Dönüşüm Atölyesi” kurulmuş oldu. İnsanlar evlerden kendi çöplerini getiriyorlardı; delik çorap, pantolon, boş içki şişesi, sökükle kazak, hani bir çöp kutusundan çıkabilecek herhangi bir şeyler. Onların üzerinde çalışıp, ya kullanılabilir hale getiriyorduk ya da yeni bir şeyler yapıyorduk. Çıktılarla Avrupa 2010 Kültür Başkenti'nin açılış partisi için Ghetto'da iç dekorasyon yaptık, ürettiklerimizi gelenlerle paylaştık, geri dönüşümden bahsettik.

Düş Yastıkları

Maddi açıdan zor günler geçirmeye başlayınca, tekrar üretmeye başladım. Çünkü üretmek için ona vakit ayırmak gerekiyor. Sokaklarda koşarken, birilerine mail atarken resim yapamıyorsunuz. Bezlerin üzerinde çalışmaya başladım, üç dört evli, küçük ülkeler, şehircikler falan kurdum, gayet eğlenceli. Onları da rozetlere çevirip, “Düş Yastıkları” ismini verdim. Rozetin farklı bir kimliği de var, sloganlar, dünya görüşleri. O anlamda takı ya da rozet yapmak daha anlamlı bana. Yoksa elbiseye giden küpe yapmak gibi bir derdim yok. Onun fiziksel değerinden ziyade insanların kalplerine bir şeyler söylemesi önemli.

“Ama O Benim Denizim!”

Ya insanlar daha az tüketmeli, ya da evlerinden dışarı çıkacak olan şeylerin dertlerine tasasına düşmeliler. Bu ka-

dar umarsız olamayız. Ya sokakta yürüyorum, insanlar denize bir şey atıyorlar. Diyorum ki “Napiyorsunuz?” Arkadaşlarım “Sakin Ol!” diyor, ne sakın olacağım ya... Benim denizim o, benim denizim. Yani benim için hiç farkı yok, benim kapımın önü, benim evim. Çok iyelik ekleriyle konuşmayı da sevmiyorum aslında, bu evin de benim olduğunu iddia edemem ama benim denizim. Yani nasıl hani birisi gelip çöpünü evine boşaltsa rahatsız olursun, o küçücük şeyin de denize atılması ki daha bir sürü şey, bu çok küçük bir örnek, beni çok rahatsız ediyor. Çünkü birilerinin sahip çıkması gerekiyor; ağız ve dili yok ki doğanın.

“Eğer Hayallerin Varsa...”

Hiçbir zaman bu projeye ekonomik olarak yaklaşmadım; dünyanın ömrünü şu kadar saniye uzatırım diye baktım. Ama ne yazık ki çok küçük de olsa bir şekilde kiralar ödenmesi gibi maddi giderleri var insanın. İnanılmaz küçük yaşıyorum zaten. Hayatım boyunca hiç buzdolabım, çamaşır makinem olmadı. Hiçbir elektrikli eşyam, kredi kartım yok. Arkadaşlarım “Kamile nasıl yaşıyor?” diye soruyorlar. Yani çok merak edilen bir şey.

Ama bence çok da sorun değil. Eğer hayallerim varsa, projelerim varsa, onları gerçekleştirmek için aç kalıyorsam, ki açlıktan kimse ölmüyor, eğer hayatımın belli bir bölümünü kraker yiyerek, çeşme suyu içerek geçirmem gerekiyorsa; hiç de ödenmeyecek bedeller değil bence. Çünkü önemli olan kalbiniz. Mutluysan, iyi hissediyorsan, ait olduğun şeyi yapıyorsan bu hiç de sorun değil.

Zaten iki büyük hayalim var. Biri; eşyaların gerçekten döndüğü ve bir aşevinin olduğu bir mekân. İnsanların nesnelere ücretsiz ulaşabileceği, karınlarını da doyurabileceği ve karşılığında emeklerini sunabilecekleri bir şeyler yapmak. İkincisi de bir de karavan. Her gittiğim yerin çöpleriyle atölyeler yapabileceğim Dön Dön Dön Durmadan karavanı. Hayalim temiz enerjili bir karavan olması. Güneş enerjisiyle çalışan, belki elektrikli.

Dünyanın daha barış ve sevgi dolu bir yer olmasını istiyorum. Uzun zamandır, böyle çok adil bir dağılımın da gerçekleşeceği günlerin hasretiyle yaşıyorum. Çünkü herkes tek başına dünyayı döndürebilir aslında. Yaşam da bunu yapmak istiyor zaten, sadece DÖNMEYE devam etmek. ○

Kitap

Gençlere Düşünsel Bir Yolculuk Yeşil Tatil

Günüşiği Kitaplığı, 2010

Ünlü edebiyatçı Turgay Fişekçi, okurlarına, “kentleşmiş” yaşamlarımız içinde, farkına bile varmadan uzaklaştığımız doğayı, insanı ve bütün canlıları yücelten gerçek hayatı hatırlatıyor. Çocukları ülkemizin değişik bölgelerinde “yeşil” bir yolculuğa çıkaran yazar, son yıllarda giderek tırmanan tüketim alışkanlıklarının perdelediği üretim biçimlerini zihinlerimizde yeniden canlandırıyor. Tüketim toplumunun klasik bir ferdi olmuş olan Kerem’in kırsal kökenli arkadaşı Hasan’ın köyüne yaptığı yolculuk yaşamında büyük izler bırakıyor. Kerem’in Bursa İnegöl’deki “Yeşil Tatil”i herkes için büyük yaşam dersleri sunuyor. Okulların tatile girmek üzere olduğunu ve kitabın, gençlere iyi bir yaz tatili hediyesi olabileceğini belirtelim.

Gezegelimiz İçin Safınızı Seçin Çevre mi Ekoloji mi?

Nobel Basın Dağıtım, 2010

Üniversite yıllarında çevre sorunlarıyla ilgili teşriki mesai yapan her fani şu soruyla karşılaşmıştır: “Çevreci misin? Ekolojist mi?” Ekolojistler, her zaman için önyargılara maruz kalmaya, fazla ütöpk ve (veya) marjinal bulunmaya mahkûmdur. Bu yüzden genel olarak, “ekolojistim” diyene daha mesafeli yaklaşılır. Hâlbuki doğal hayatla, ekosistemle ilgili sorunlara daha bütüncül açıdan yaklaşılması gerektiğine dair tezler giderek daha fazla kabul görüyor. İşte, Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Tahir Çalgüner’in “Çevre mi Ekoloji mi?” isimli kitabı bu ihtiyaca cevap verme iddiasını taşıyor. Çevre mi Ekoloji mi adlı eserinde Çalgüner, Karl Marx’tan neo liberallere, neo liberallerden Murray Bookchin’e ve Kemalist akımlara kadar çevreci ve ekolojist akımların eleştirel bir karşılaştırmasını yapıyor.

Gezegene ve Bütçenize İyi Gelecek Öneriler Guerrilla Marketing Goes Green

WILEY, 2010 ABD

İşiniz dünyayı kirletmek yerine yaşadığımız gezegeni daha iyi, yaşama-ya değer bir yer haline getirebilir mi? Bu sorunun cevabı Evet. İşin püf noktası kendinize, gezegenimize ne kadar değer verdiğimizle ilgili. Aynı anda hem kârınızı artırmak hem de dünyanın geleceğine yatırım yapmak için sihirli bir değneğe ihtiyacınız yok. İşinizi yeşilleştirerek hem giderlerinizi düşürebilir hem de halihazırda var olan ilişkilerinizi geliştirebilir hatta rakiplerinizin bile size yardım etmesini sağlayabilirsiniz Jay Conrad Levinson ve Shel Horowitz tarafından kaleme alınan “Guerrilla Marketing Goes Green” (Gerilla Pazarlamacılığı Nasıl Yeşillenir) yeşil badanacılığa kaçmadan pazarlama stratejinizi nasıl çevre dostu hale getirebileceğinizin adım adım ipuçlarını veriyor. Bu arada küçük bir hatırlatma: **Kitabın telif hakları EKOIQ Kitaplığı tarafından alındı ve önümüzdeki aylarda yayınlanacak.**

Doğa Geri Almadan!

Farkında mısınız? Doğal kaynakları bilinçsizce tüketmek, geleceğimizi tüketmektir.

Yeşil Bilgi Platformu, doğal kaynakları sürdürülebilir kılmak adına, bilginin bilince dönüşmesi ve farkındalıklarımızın artması amacıyla faaliyet gösteriyor. **Doğa Geri Almadan ve Geç Kalmadan Yapılacak Çok Şey Var!**

www.yesilbilgi.org

 **YEŞİL BİLGİ
PLATFORMU**

Atıksız, temiz enerji şebekeye bağlanabilir mi?

ABB dünyanın en büyük açık deniz rüzgar çiftliğinin yapımına katkıda bulunuyor. Çevre dostu iletim hattı teknolojilerimizi kullanan bu 400 megavatlık tesis, atmosfere yılda 1,5 milyon ton karbondioksit salımını önleyecek ve enerji nakil hatlarının güvenilirliğini artıracak. Bu, rüzgar enerjisi sektörüne elektrik ürün ve hizmetleri sunan en büyük tedarikçi olarak, iklim değişikliğine karşı mücadelede yapabileceklerimizden yalnızca bir tanesi. www.abb.com/energyefficiency

Doğal olarak.

Power and productivity
for a better world™

ABB